A

KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS FŐISKOLA

(HITTANI INTÉZET, FŐGYMNASIUM ÉS ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1894—95-ik TANÉVRŐL.

※

A NEVELÉSÜGYI BIZOTTSÁG MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE

BOROS SÁNDOR

IGAZGATÓ

※

XVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT,

NY. GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSE KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1895.

A

KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS FŐISKOLA

(HITTANI INTÉZET, FŐGYMNASIUM ÉS ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1894—95-ik TANÉVRŐL.

※

A NEVELÉSÜGYI BIZOTTSÁG MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE

BOROS SÁNDOR

IGAZGATÓ

※

XVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT,

NY. GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSE KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1895.

I.

Néhány szó az internatusokról.

A felekezeti középiskolák igen kevés kivétellel, már a rendszeres iskolázás megkezdésekor bennlakást is létesítettek az iskolákban. Erre, kétséget kizárólag, a szükség indította. A kath. iskolák mai napig fennálló konviktusokat szerveztek. A protestans hitfelekezetek bennlakásokat, újabb időben tápintézeteket. Alig akadnánk oly felekezeti középiskolára, a melyben bennlakás ne lett volna. Maga ez a körülmény azt bizonyítja, hogy az iskolák ezen intézményt létkérdésnek tekintették. De hiteles adatok bizonyitják, hogy — különösen az unitáriusoknál — de általában a protestans felekezeteknél az egyház hívei adományából létesített iskolák, már a megalakuláskor nem tudták a bennlakást külön választani az iskolától. Azokat az előnyöket, a melyeket a bennlakási intézmény nyujtott, többféle szempontból lehetne megvizsgálni, de legyen elég ez alkalommal csak annyit jelezni, hogy egyfelől a társadalmi szokások, másfelől a tanrendszer sok tekintetben megkövetelte azt; s hozzá tehetjük, hogy maga az illető egyház is bizonyos előnyöket nyert a rendszerből.

A bennlakási intézményt figyelemmel kisérve, azt tapasztaljuk, hogy a középiskolákkal párhúzamban fejlődött, a mi szintén az intézmény létjogosultságát bizonyítja. Az 1883-ik évi törvények a középiskolákat teljesen egyöntetűvé, egy rendszerűvé tették, a mennyiben a felekezeti iskoláktól is megkövetelték, hogy az állami iskolák elé szabott tantervet, rendtartást kövessék. Későbbi rendeletek, törvény módosítások még szorosabban felügyeltetnek ezen követelmény megtartására. Ezzel egyidejüleg megköveteltetik, hogy az internatusi és bennlakási intézmény is

a kor követelményeinek megfelelően átalakíttassék. Szóval az oktatásűgy új korszakával, az internatusoknak is új korszaka kezdődött.

Napjainkban különösen igen nagy figyelemben részesűl, a miért nem lesz érdektelen az internatusokkal foglalkozni s megvizsgálni, hogy a mai viszonyok között:

1-ör, mi czélja van az internatusnak;

2-or, mennyiben szolgál a középiskolai nevelés és oktatás előnyére;

3-or, a szülőknek és tanulóknak miféle előnyöket biztosít;

4-er, milyen kell hogy legyen a berendezése, hogy czéljának megfelelhessen.

A bennlakási intézmény, a felekezeti iskoláknál kezdetben sajátságos képet tár előnkbe. Magok az iskola épűletek igen primitivek voltak. Ha tekintetbe vesszük, hogy a főiskolák alig rendelkeztek 4—5 tanhelyiséggel és ugyanannyi lakószobával, könnyű lesz belátni, hogy milyen zsúfoltság lehetett. A szükségnek engedve két, sőt három ágyat helyeztek egymás fölé. Az meg éppen nem tartozott a ritkaságok közé, hogy két tanuló használt egy ágyat. Mindezektől eltekintve örömmel és nagy elismeréssel kell fölemlítenünk, hogy az unitárius kis egyház négy középiskolát állított fel az egyháztagok áldozatkészségéből. A négy iskola közűl a tordai leghosszasabban használta a 18-ik évszáz végén épített faiskoláját, melyet boldog emlékű br. Eötvös József kultusz miniszter is egy alkalommal meglátogatott volt, azonban annyira rozzantnak találta az épűletet, hogy nem volt kedve a tanhelyiségbe bemenni, hanem az igazgatóval az udvarra gyüjtette egybe a tanulókat, hogy megtekinthesse. Bármilyen primitiv is volt azonban a tanulók elhelyezése, mégis igen nagy jótétemény volt a legtöbbre nézve.

Az unitárius középiskolák népességének túlnyomó részét a székelyföld szolgáltatta, azonban a szegény székely fiuk, a kik közűl annyi jeles ember vált ki, ezen intézmény nélkűl aligha eljutottak volna középiskolába. A szülők pedig nagy megnyugvással tudták, hogy gyermekük éjjel-nappal a tanárok felűgyelete alatt van. Ez okozta azt, hogy ezen iskolák már kezdetben na-

gyon népesek voltak, hogy nagyon sok székely szülő igyekezett gyermekét iskoláztatni.

De maga az iskola is kényszerítve volt az intézmény létesítésére, mert különben alig kapott volna növendéket. Sőt a nevelés és oktatás szempontjából is szükségesnek tartotta az egyházi főhatóság és a tanári kar egyaránt. Czélja volt, a tanulókat mindig együtt tartani, az együttlét által emberekké, jó polgárokká nevelni, ideje korán bele oltván az ifju lélekbe a társadalmi együttélés szükségszerű voltának tudatát, az ahoz megkivántató mindazon fogalmakat, szokásokat, melyek nélkűl a társadalom fenn nem állhat. Több helyen nyoma maradt azon nemes intéseknek, buzdításoknak, melyeket a tanárok a növendékekhez intéztek, a melyekben egymás megbecsűlésére, szeretetére, az enyém-tied fogalmának megismerésére és tiszteletben tartására serkentették. Minden körülmény arra vall, hogy a helyes nevelés és oktatás szempontjából ezen intézmény fontos volt. Ezek után könnyen megérthető, hogy a nevelés és oktatás követelményeinek változtával, szaporodtával, ezen intézmény is megváltozott, előbb haladt. Legfőbb czélja volt, az oktatásnak és nevelésnek szolgálatában állani.

A czél ma is az, a mi eddig volt. Ma is olyan szükség van ezen intézményre, a mint ezelőtt volt, sőt hozzá tehetjük, hogy ma még nagyobb.

A középiskolai rendtartás igen részletesen gondoskodik arról, hogy a tanulók lépten-nyomon felűgyelet alatt legyenek. Különösen a vidéki tanulókra való tekintetből többirányú kötelességet szab a szállástadókra is. És ez a maga rendjén is van, mert a tanuló nemcsak az iskolában a tanár szemei előtt kell hogy felügyelet alatt legyen, hanem az iskolán kivűl, a magán tanulásra szánt idő alatt is. Ezt a felűgyeletet vagy az iskola — ha ott van elhelyezve a tanuló, — vagy azon család kell hogy teljesítse, a melynél a növendéket a vidéki szülők elhelyezik.

Mi, a kik naponként figyelemmel kisérjük a tanulók életét, munkáját, igen jól tudjuk, hogy a szállástadók mennyiben tudnak megfelelni kötelezettségeiknek, mennyiben munkálnak a nevelés, oktatás előbbvitelén. Ha a helyzetet ismerjük, nem csudálkozhatunk ezen, mert részben a szülőkben is rejlik a hiba,

hiszen igen sok szülő elegendőnek tartja és arra fekteti a fősulyt, hogy fiának az élelmet és lakást minél olcsóbban biztosíthassa. Kényszerítve van erre az anyagi nehéz viszonyok miatt de kényszerítve van az által is, hogy ma nem kevés áldozatába kerűl a szülőnek az iskoláztatás. Továbbá a szállástadók közűl igen sokan még nem emelkedtek azon felűl, hogy a tanulók felfogadását jövedelem szaporításnál más egyébnek tekintsék s eleget vélnek tenni kötelezettségöknek az által, ha rendes élelmet és tiszta lakást bíztosítanak a tanulóknak.

Ily körülmények miatt az iskola legtöbbször csak félmunkát végezhet, mert a nap 24 órájából a tanuló csak 6—8 órát tölt az iskolában, a többit azon kivűl, a minek következménye az, hogy a legtöbb tanuló olyan foglalkozást, szórakozást keres magának, a mit az iskolai rend nem enged meg ugyan, de folytonosan nem ellenőrizhetvén, a szállástadók, a felűgyeletre hivatottak gyengesége, elnézése, kijátszhatása, alkalmat szolgáltat rá.

Olyan jelenségek ezek, melyek nemcsak a szülőknek, hanem a tanulóknak is nagy kárára szolgálnak, az iskola munkáját pedig fölötte megnehezítik. Ezen nehézségek, akadályok elhárítása egyik főczélja az internatusoknak, a melyet szervezetöknél fogva sok tekintetben el is érnek, Egyfelől a lehető legmérsékeltebb díjért látják el a tanulót, tehát a szülőtől kisebb áldozatot kívánnak, másfelől a folytonos felügyelet, ellenőrzés által megóvják a tanulót a rossztól s rászorítják kötelessége pontos teljesítésére. Bízton elmondhatjuk, hogy azon tanulók közűl, a kik szállástadóknál lakván, nem tudnak kielégítő erdményt fölmútatni, az internatusokban helyeztetvén, legkevesebb 80% biztosan fog előre haladni, meg fog felelni a követelményeknek. Ez egyébiránt korántsem akarja azt jelenteni, hogy a magánházaknál elhelyezett vidéki tanulók a megromlás útján lennének; de mindenesetre legyen intés a szülőknek, hogy gyermekeik elhelyezésekor körűltekintők legyenek, s még nagyobb áldozattól se riadjanak vissza, csakhogy gyermekeiket bíztos felűgyelet és ellenőrzés alá helyezzék. Az ilyen anyagi áldozatoknak megleend áldásos haszna, míg ellenben igen könnyen bekövetkezhetik, hogy takarékoskodások úgy saját maguknak, mint gyermeköknek nagy kárára leend.

Ezek alapján meggyőződhettünk arról, hogy ez egyetlen czél is biztosítaná az internatusi intézmény létjogosultságát, de ha vizsgálódásunkat tovább folytatjuk, be fogjuk látní annak elkerűlhetlenűl szükséges voltát.

Lássuk azért, hogy mennyire szolgál a nevelés és oktatás előnyére?

Mielőtt ezen kérdésre feleletet adnánk, szenteljünk egy nehány pillanatot oktatásűgyünk mai állapotának megvizsgálására. Középiskolai oktatásunk az utóbbi pár tiz év alatt lényeges változásokon ment át. Egyfelől a feldolgozandó anyag mennyisége, másfelől az oktatás módja sokat változott.

Annak megvizsgálása, hogy ez mennyiben felel meg jobban a középiskola czéljának, mint a régi, igen messze vezetne tárgyamtól, hogy azonban egyöntetűbb, általánosabb amannál, kétséget nem szenved.

Ámde, midőn a középiskola arra törekszik, hogy általános műveltséget nyujtson s mindazon ismeretekre előkészítsen, a melyeket az általános míveltség fogalma megkövetel, ugyanakkor előáll a naponként oly sokat hangoztatott túlterhelés aggodalma, vagyis a valódi czél csakis nagyobb áldozatok árán közelíthető meg. Az aggodalom nem alaptalan, a — melyet a szakrendszer sem képes teljesen megszüntetni, — habár igen sokat könnyit a helyzeten. Ismét oly kérdésre bukkantunk, a melyet örömest tárgyalnánk, de ez alkalommal csak annyiban tehetjük, a mennyiben az internatusi intézménynyel kapcsolatba hozható. Hogy a kérdés ezen ágára felelhessünk, egy kevéssel kezdjük előbb a vizsgálódásunkat.

Az ismeretközlés a középiskolában nem annyira a positiv tudásra, mint inkább a tanításra, a tudományok iránti kedv fölébresztésére irányúl. Sem az ifjuság értelmi fejlettsége, sem a tárgyak sokasága nem engedi ezt. Mi hát ezek szerint a középiskola és különösen a gymnasium tulajdonképpeni feladata?

A gymnasium czélja és hivatása az emberi léleknek, a növendékek szellemi erőinek minél több oldalú, általános fejlesztése. Az itélő, okoskodó tehetségeknek a szép ízlésnek, a magas és nemes érzelmeknek a fejlesztése, szilárdítása. Egy szóval, előkészíteni a növendéket, hogy a gymnasium elvégzése után, bár

mely szaktudomány sikeres tanulására alkalmas legyen s azonkívűl más tudományokból is annyit sajátitson el, a mennyi a kor műveltségéhez képest, minden művelt embertől elvárható. A czél tudományos, a mennyiben a tudományos képzésnek előkészítője, de nem bevégzett egész, hanem csak kezdet és alap, a melyet az egyetem, az élet végez be.

Épen azért, mert általános műveltségre készít elő, nem elég csupán az értelem fejlesztése, hanem elmaradhatlan a lélek kiművelése is. Vagyis, nem csak oktatni, hanem nevelni is kell az iskolának.

Karöltve kell e kettőnek együtt járnia, ha a fönnebb jelzett nehéz körülmények között nem akarjuk a lelket, az értelem rovására, üresen hagyni. Az ifju lélek a jó és roszra egyaránt fogékony, a melyet a szülői házzal az iskola van hivatva művelni, hogy művelt értelemmel párosulva, a szép, jó és nemesért lelkesülni, tenni tudó, tenni akaró lélek az ifjat egész emberré, derék polgárrá tegye. Csak a kettő együtt tud az ifjúból *embert* képezni, csak úgy tud a gymnasium megküzdeni azon nehézségekkel, a melyek az oktatás előtt állanak, így tud megfelelni czéljának: művelt polgárokat nevelni a hazának, társadalomnak, a kik mindig és minden körűlmények között a haza jóllétéért fognak munkálni, törekedni.

Az oktatás munkáját épp úgy, mint a nevelés munkáját, az iskola levén hivatva teljesítni, tekintsük meg mily körülmények és miféle tényezők folynak be ezen munkára. Az iskola növendékei, a szülői háznál, igen sokféle irányú, majd teljes, majd hézagos, máskor talán alig nyernek valami nevelést, a szülők társadalmi állása, műveltsége és foglalkozása szerint. A műveltebb szülő a nevelés fontosságát fel tudván fogni, gyermeke nevelésére kellő gondot fordít, a mely az eszközök felhasználása szerint többé-kevésbbé megfelel a czélnak, az emberi elhivatásnak. A kevésbbé művelt szülő a legtöbbször nem csak azon szellemi eszközök híjával van, a melyek a neveléshez megkívántatnak, de anyagi ereje sincs ahoz, hogy gyermeke nevelését idejekorán másra bízhassa. Nem lehet czélunk e helyen rámútatni, hogy melyik eljárás helyesebb, czélszerűbb, de annyit mindenesetre kimondhatunk, hogy a szülői ház bele olthatja a

gyermekbe már a zsenge korban, a munka iránti kedvet, az erkölcsös élet első csiráit, az emberbecsűlés érzetét épp úgy, mint azok ellenkezőjét.

Az ilyen különböző érzűletű, miveltségű gyermekek egyöntetű nevelése igen tapintatos elbánást követel és nem kevés gondot okoz az iskolának. Föl kell ismernie az egyéni hajlamokat, sajátságokat s azok szerint kell hogy hasson a növendékekre, hogy munkája végeredményében mindeniket az igaz útra terelvén, összhangzatos és helyes működésével elérhesse a kivánt eredményt.

Ezek után nyilván való levén, hogy az iskola mily fontos kötelességeket teljesít, szükséges leend megvizsgálni azon tényezőket, melyek ezen munkájában segítségére vannak.

Mindenesetre első helyen maga az iskola kell hogy minden lehetőt megtegyen nemes feladata megoldására, a mit kétséget kizárólag többé-kevésbbé mindenik igyekszik megtenni. Ámde nem hallgathatjuk el azt sem, hogy a szülők mily nagy mértékben folynak be az iskola munkájának eredményére. A miért első sorban szükséges, hogy a szülők az iskola, illetőleg annak vezetői iránt teljes bízalommal viseltessenek, s hogy gyermekökben hasonló bízalmat ébresszenek. Nem szorúl bizonyításra azon szomorú ténynek a káros befolyása, a mely onnan ered, hogy a legtöbb szülő az iskolát mint olyan helyet tünteti föl gyermeke előtt, a hová a gyermeket első sorban azért viszik, hogy ott hibáiért megbüntessék. Hiszen mindnyájan hallottuk az ilyenszerű kifakadásokat a szülők részéről: „Majd ha az iskolába kerűlsz, ott megtanítanak engedelmeskedni.“ Kerűlj csak iskolába, majd megtöri akaratosságodat a tanitód, stb. Ilyen és ehez hasonló ismertetés után, — a mi fájdalom igen sok szülőnél napirenden van, — aligha akad gyermek, a ki vágynék iskolába, a ki előtt tanítója, tanára mint szerető atya a gyermekei előtt olyan színben tűnnék fel; hanem börtönnek, büntetések helyének fogja tartani az iskolát, a tanítóját, tanárát pedig csak bottal tudja maga elé képzelni, avagy legjobb esetben dúrva morózus embernek tartja. Hogyan lehessen elvárni, hogy a gyermek ilyen gondolatokkal és előleges informácziókkal jutván iskolába, a ta-

nítóját szeresse, annak intéseit, oktatásait örömmel hallgassa és meg is tartsa.

Nem lehet ilyen körűlmények között a munka áldását várni, remélni, mert a növendék féli ugyan tanítóját, de nem becsűli, s e miatt annak jó indúlatú intései, oktatásai a legtöbbször süket fülekre találnak. Hát ha még hozzá vesszük ezekhez azt, hogy némely szülő gyermeke előtt birálgatja a tanár eljárását, sőt igen sokszor nem valami kedvező nyilatkozatot is tesz rá; míg ellenben saját gyermekét igen szellemesnek ismeri, sőt genialisnak tünteti föl, a ki csupán a tanár rossz indúlata avagy szakavatottság nélküli működése miatt nem tud eredményt fölmútatni. Ha mindezeket elgondoljuk igen szomorú helyzetben fogjuk látni az iskolát s kevés reményt tudunk annak működéséhez fűzni. Mindezeket azonban elkerűlhetnők, ha a szülő gyermekét és tanárait egyaránt igyekeznék megismerni. Bizalomra van szükség első helyen úgy a szülők, mint a növendékek részéről, a mely utóbbi az elsőnek szoros következménye. Ezen bizalom kifejlése, megszilárdúlása megköveteli, hogy a szülők minél gyakrabban érintkezzenek az iskola elöljáróival, velök együtt működjenek gyermekök nevelésén. Ismertesse meg a szülő gyermekének nem csak jó tulajdonait előnyeit, hanem a rossz tulajdonokat, az egyéni gyengeségeit, hibáit is, sőt ezekre hivja fel különösen a tanárok figyelmét. Ezek nélkűl a tanár igen sokszor hosszas észlelés után fog ugyanazon tulajdonok megismerésére jutni, a mi közben ki van téve a félreismeréssel járó eredménytelen fáradozásnak. Nem ritkán igen sok időbe kerűl, a míg a sok növendéke mindenikét kellően megismerheti. Ily módon, az általános elveken, követelményeken túl menni nem tud s nem egy tanuló csak a kényszer hatása alatt teszi a jót, a mi lelkét nemhogy művelné, hanem gyakran határozottan megrontására szolgál. Egy szóval, a növendékeknek nem csak értelmi erejét, hanem lelkét is meg kell hogy ismerje a tanár s mindkettőt művelje, mert csak így fog magasztos feladatának megfelelni, a melyben legnagyobb segitséget a szülők nyujthatnak. Mindezekkel azonban korántsem mondottam el mindent, a mi az iskola müködését irányítja s mivel nem akarom saját hibáinkat

is a szülők közönyének tulajdonítani, a tanár működését is vizsgálat tárgyává kell tennem.

Kétséget kizárólag, a tanár sincs emberi gyarlóságok híjával épen mint más halandó. Ámde középiskoláink mai berendezése, rendszere igen sok aggodalmat eloszlat e tekintetben. A középiskolákban ma annyi tanár működik s működésük annyira össze van kapcsolva, hogy egymás nélkűl nem is tudnak eredménnyel munkálni. Az összhangzatos működés követelte gyakori eszme csere, úgynevezett módszeres értekezések, egymás működésének kölcsönös ellenőrzése, mind olyan tények, a melyek kizárják azon föltevést, mintha egyesek gyengesége, mondjuk esetleges hanyagsága, az összműködést gátolná, avagy annak biztos sikerét megakadályozhatná. De hiszen ez nem is lehet másképp. Ha egyes esetekben a tanár egyénisége föl is ismerhető a tanítványokon, a mi csak azon esetben lehetséges, a midőn az illető tanár teljes lélekkel, ambicióval csüng pályáján és szeretettel öleli magához növendékeit. Az ilyen tanár működése pedig csak áldásos lehet. Ámde azon esetben, midőn az egyesek működése talán nem volna czélra vezető, a testűlet van hivatva a hiányokat fölfedezni és azokat a magok módja szerint elenyésztetni. Nagyon téves az a hit, hogy a tanár egyénisége annyira korlátlanúl áll a növendékek fölött, hogy esetleg annak áldozatúl eshetnek; még tévesebb az a föltevés, hogy egyes tanárok némely növendéket üldöznek, előmenetelét nem hogy segítenék, hanem megakadályozzák. Ez a föltevés csak onnan ered, hogy a szülők nem kivánják az iskolát s annak előljáróit megismerni. A középiskola mai szervezetében teljesen meg tud felelni az elébe szabott követelményeknek annyival is inkább, mivel a tanárok is teljes igyekezettel buzgósággal arra törekednek. Én magam nem tudom ennek ellenkezőjét elképzelni, de nem is tartom lehetőnek.

Csak ismétlem, igyekezzenek a szülők megismerni az intézetet annak vezetőit, szellemét és akkor teljes megnyugvással fogják gyermekeiket a gondjaira bízni s ezen bizalommal töltik el gyermekeiket is, a minek áldásos haszna minden esetre meg leend.

Három fő tényezőt ismertünk meg, a melyek az iskola

munkájára, az ifjuság értelmi és lelki kimívelésére lényegesen befolynak. Elmondottuk azon hiányokat, a melyek mindeniknél észlelhetők. Ezen jelzett hiányokat nagy részben az internatusi intézmény van hivatva megszüntetni. Az első fontos tényező volt a tanulók elhelyezése. Elmondottuk az azzal fölmerűlő bajokat. Lássuk most azt, hogy miképpen lehet ezeken segíteni.

Az internatus jelenlegi szervezetében, a tanulókat közösen foglalkoztatja, szoros és folytonos felügyelet alatt tartja. Menyire fontos a nevelés szempontjából, hogy a növendékek mindig a tanár szemei előtt vannak, megismerheti őket nemcsak az osztályban, a hol mindenik az iskolai fegyelem hatása alatt többékevésbbé jó oldalról igyekszik magát bemútatni, hanem megismerheti szabad óráiban, a midőn játék s másnemű szórakozásokban keres magának múlatságot, időtöltést. Ilyenkor tárúl fel a lélek a maga valóságában. Ilyenkor lehet észlelni annak jó és rossz tulajdonait. Akaratosság, rossz indúlat, tanulótársaival szembe tanúsított magatartása, szeretete avagy az ellenkezője stb., mind oly tulajdonságok, a melyek a gyermek lelkében, habár rövid időre is meg nyilatkoznak. Ezeket kell észlelnie a figyelmes, a nevelő tanárnak, hogy értékesíthesse tapintatosságát, bölcsességét, szeretetét. Nem lehetne ezen a helyen a léleknek mindazon tulajdonait fölsorolni, a melyek a tanórákon csak nagy ritkán nyilvánúlnak, a melyek azonban a jellem kifejlésénél igen fontos szerepet viselnek s a melyek megismerése a helyes nevelés szempontjából múlhatatlanúl szükséges.

Az internatusi intézmény alkalmat ad ezek megismerésére, a tanulót a tanár atyai szeretetére bizza, a miért méltán elvárja tőle, hogy növendékeiben minden rosszat elfojtani s a szép, jó és nemest felszinre hozni törekedjék. Egy másik fontos előnyt nyujtanak az internatusok a tanulóknak az által is, hogy bizonyos önállóságra szoktatják, tanítják, a mit olyan mérvben, sem a szülői háznál, sem magán házaknál, nem tanulhatnak meg. Ez és még sok olyan kicsinyesnek látszó dolog öntudatlanúl is a növendékben olyan tulajdonságokat fog bele oltani, a melyek együttesen nagy befolyással birnak a jellem fejlésre s mint ilyenek fogják a férfi korban irányítani a cselekedeteket. Egy szóval mindezek együttesen nem szabad,

hogy hiányozzanak az emberből. Ellenvetésűl némelyek szeretik felhozni, hogy egymástól sok rosz tulajdont elsajátítanak a növendékek, s nélkülözvén a családot, bizonyos vadság, durvaság nyomai fognak mindeniken meglátszani. Ám lehet igazuk is az ellenvéleményt vallóknak, de bizonyára ők mégis igen sötét szinben látják az állapotokat. Az első ellenvetésre azt felelhetnők, hogy hiszen a társadalomban is ki vagyunk és ki leszünk ennek téve mindig; azonban ha van a ki figyelemmel kisérje tetteinket, lelkünk különböző nyilvánúlásait, észre fogja venni a változások egy részét s velünk is észre vétetvén igyekezni fog ismét a helyes útra terelni. A másik ellenvetésre határozottan felelünk s annak igazságát kétségbe vonjuk. Igaz ugyan, hogy az anyai gyöngédséget pótolni nem tudjuk, de tudjuk a családias, az atyai szeretetet éreztetni növendékeinkkel s minden évnek egy kis részében bár az anyai gyöngédséget is élvezheti a növendék, ezenkívűl is óhajtandó, sőt szükséges, hogy a tanuló folytonosan az anyagi gyöngéd szeretet hatása alatt legyen, a mely kettő együtt bizonyára egy teljes egészet fog képezni. Csak ne tekintsük a tanárt érzéketlen dúrva léleknek, hanem higyjük, hogy benne is szerető lélek van, a mely atyai szeretetet is táplál, sőt oly alakban is meg tud nyilatkozni.

Az oktatás szempontjából is sokféle előnyt bíztosít az internatusi intézmény.

Az oktatás mai rendszere azt követeli, hogy a tanulók a tanórákon megismerjék, megértsék, sőt a lehetőleg meg is tanulják a feldolgozandó tananyagot. Ezért van megszaporítva az óraszám, ezért van megszaporítva a tanárok létszáma; végűl azért van szakrendszer, hogy minden tanár egy szakban magát annyira kiképezhesse, hogy eltalálja a legkönnyebb módját az ismeret közlésnek és fölösleges munkával ne terhelje tanítványait. A mennyiben ez nincs megvalósítva, avagy nem is valósítható meg, áll elő a túlterhelés réme. Mindezek keresztűlvitele mellett is még mindig elég munka marad a tanulóknak, a mit otthon kell elvégezniök. Ezt elkerülni lehetetlen, mert a követelmények is nagyok, de egyes tantárgyak is olyanok, hogy a szükségeseket a rendelkezesre álló idő alatt a tanórákon elvégezni nem lehet. És ez az, a mi tulajdonképpen a túlterhelést okozza. Osztályban

foglalkozik a tanuló naponként 6—8 órát, házi munkára is kell hogy fordítson 4—5 órát, mi marad akkor a szórakozásra, pihenésre, játékra. De nem azért említettem föl ezeket e helyen, mintha az internatusokkal megakarnám védetni a tanulókat a túlterheléstől. Ily merész gondolatokkal nem foglalkozom. Hanem minden esetre megkönnyíti a magán munkájokat. Különösen a gyengébbekre kell figyelemmel legyünk, mert azoknak van rá szükségök. Ez ideig és még most is igen sok helyen, segíteni vélnek e bajon az által, ha magántanítók gondjaira bizzák a tanulókat, a kik sem kellő idővel s a legtöbbször kellő erővel sem rendelkeznek, hogy feladatuknak megfelelhessenek. Tudom, igen sok pártolója van ma is ezen rendszernek, mint a mely elég előnyös multtal rendelkezik. Én nem akarom senkinek meggyőződését, hitét gáncsolni, s nem is kivánom egyéni nézetemet senkire ráoktrojálni, hanem e helyett elmondom a mindnyájunk által annyira tisztelt Dr. Brassai ide vonatkozó véleményét, a melyet a „Módszerről“ irott könyvében mond.

Hogy akkor a midőn és ott, a hol a közórák száma még a kevesebb tantárgyakhoz képest is kevés volt; akkor a mikor az eszmeanyag kellő előkészitése a tanár részéről nem csak bajos, de tán lehetetlen is volt, hogy a tanulót ily körülmények között, munkájában magán tanítók segitették, segíteni kellett; azt megbirom magyarázni magamnak. De ma, midőn a tanító erő minden tanintézetben kellőleg meg van szaporítva, a munka megosztás — a szaktanitás — által a tanárnak sokkal szabadabb és sikeresebb működésre van tér nyítva; midőn a tanítványnak a közórákon való jelenléte a napnak oly tetemes részét veszi igénybe; hogy ily körűlmények között, egy oly ferde, kártékony, a módszer haladását, tökélyesedését gátló, a tanuló eszét enerváló reaktionalis intézkedést mikép lehessen fenntartani, azt józan egyszerű ésszel megfogni bajos. Ezen pár sorban igen érthetően és indokoltan nyilatkozik a rendszer ellen, de nagyon keveset mellette, mert a „docendo discimus“ avagy „subsistendi modus“ elvét igen könnyen megdönthetjük. Elsőt csupán azzal, hogy igaz ugyan, hogy alkalom adatik ezáltal a tanitónak a már tanultak ismétlésére, de a ki a korábbi tanulmányaiban gyenge volt, bizony tanítása által sem fog előbbre haladni, a tanítványra

pedig tiszta kár. Ha pedig elég erős a tanító a korábbi tanulmányaiban, akkor fölösleges az ily módoni ismétlés, mert a mai rendszer szerint, a hol eszme eszmére van építve, a hol a korábbi tanulmányokat folyton használják, alkalmazzák, tehát ismétlik, ott fölösleges egy gyermek róvására ismételtetni a felnőttet.

A második, arany elv, csak ne történnék a más kárára, mert így elveszti értékét.

De hát honnan vegyünk segítséget azon tanulók számára, a kik a közórákon hallottakból nem tudnak kellő eredményt elérni. És itt áll elő az általam fölállitott tétel szükségessége. Egyesítsük ugyanazon osztálynövendékeit. Ezáltal elérjük, hogy kevesebb magántanítóval beérjük, s ezért kiválaszthatjuk az arra alkalmasabbakat érettebbeket. Mert egyszerű igazság, hogy könnyebb 6-ot mind 60-at találni. Egyesíthetjük pedig az internatusi rendszer alapján. Mert oly értelemben egyesíteni, hogy naponként egy-két órában összegyüjtjük s a magán tanítót foglalkoztatjuk velök, alig tettünk valamit, még akkor is, ha a magán oktató egy tanár lenne, a mi ma is szokásos némely helyeken.

Hanem, mivel az internatusi intézmény úgy is föltételezi a felügyeletet, válasszunk oly felügyelőt a ki rátermettségénél fogva és tanulmányai alapján figyelemmel tudja kisérni őket munkájokban, s ott a hol szükségesnek látja segíteni tud.

Ezen czélra természetesen olyan helyiségekre van szükség, a hol ugyanazon osztálynövendékei együtt tölthetik a magán tanulásra szánt időt. Ily módon a gyengébbek segítséget nyernek a jobbaktól, a kevésbbé szorgalmasok ösztönt a szorgalmasabbaktól. Az ilyen elhelyezésnél ha van egy alkalmas felügyelő, a kit még egy tanár is ellenőriz munkájában, akkor megkönnyítjük a tanulást s kedvet, ambicziót öntünk a tanulóba. Az eddigiekben a fölvetett kérdésekre általában megfeleltünk. A kérdések megvitatása igen sok és fontos kérdés tárgyalását igényeli, a miért csak a legfontosabbakra szorítkozhattunk. Vizsgálódásunk végeredményében oda jutottunk, hogy az internatusi intézmény igen fontos, sőt nélkülözhetlen, a mennyiben segítségére van, nemcsak a nevelés és oktatás ügyének, hanem a szülőknek és tanulóknak egyaránt. Az elmondottak után könnyű leend megállapítani azt is, hogy miként kell berendezve legyen az interna-

tus, hogy a czélnak megfelelhessen. A részletekről ez alkalommal nem kívánok szólani. Főiskolánk, tervbe vett újra épitésével az egyházi főhatóságunk bizonyára olyan internatust fog létesíteni, a mely úgy tanügyi, mint egyházi szempontból igen fontos missiói szerepet fog teljesíteni. Annak létrejöttével, alkalom lesz a részletekkel is megismerkedni. Ez alkalommal csak annyit kívántam elérni, hogy a figyelmet fölhívjam ezen fontos intézmény iránt.

Boros Sándor.

II.

Adatok a főiskola 1894—95. évi történetéhez.

Az 1894—95. tanév megnyitása a törvényszabta időben szeptember hó 4-én történt. A megnyitás a szokásos ünnepségek között folyt le a tanárkar, több érdeklődő szülő és a tanuló ifjuság jelenlétében. Az előadások szept. hó 6-án kezdődtek és a rendes szűnnapok kivételével megszakítás nélkűl folytak junius hó 13-ig. A nem unitárius vallású tanulók saját hitfelekezetű hitoktatóikhoz jártak vallásos oktatásra.

Az iskolai rendszabályok e tanév folyamán a szükséges bővitésekkel ellátva újra átdolgoztattak s jelenleg az E. K. Tanács előtt vannak megerősítés végett.

A tanári könyvtár berendezése a tanév folyamán munkálatba vétetett, sőt javarészben be is fejeztetett.

Ezenkivűl tanácskozási helyiségnek és tanári olvasó-teremnek egy külön terem rendeztetett be, ugyanezen terembe helyeztetett a tanári könyvtár is.

Az igazgatói iroda és hivatalos helyiség elkülöníttetett s újra rendeztetett.

A történelem és philologiai múzeum számára külön helyiség jelöltetett ki; a szertár berendézése most van folyamatban.

A nevelés-oktatás érdekében szükséges tanácskozások a kitűzött időben megtartattak. A tanulók előmenetelét és magaviseletét ellenőrző conferencziák minden időszakban megtartattak, a melyek eredményéről a szülők külön értesítést kaptak.

Ezenkivűl más iskolai űgyben, mint tandíj-elengedés, ösz-

töndíjak kiosztása, érettségi vizsgálat s más folyó ügyek elintézése tárgyában a tanév folyamán 23 rendkivűli tanácskozás tartatott.

A javító- és pót-érettségi vizsgálat szóbeli része szept. hó 12-én tartatott meg Nagys. Kozma Ferencz isk. f. gondnok elnöklete alatt, Nagys. Kuncz Elek tank. kir. főigazgató, mint kormánybiztos, jelenlétében. Pótvizsgálatra három tanuló jelentkezett, a kik az 1893/94. tanév végén, betegség miatt, a szóbeli vizsgálatra nem állhattak elő. Mindhárom tanuló egyszerűen érettnek nyilváníttatott.

A VIII. oszt. vizsgálata május hó 7., 8. és 9-ik napjain, az érettségi írásbeli vizsgálatok május hó 14—18. napjain, a szóbeliek junius hó 11—13. napjain folytak le, Kozma Ferencz isk. f. gondnok elnöklete alatt, Kuncz Elek főigazgató, mint kormánybiztos jelenlétében.

Az év-végi osztály-vizsgálatok junius hó 14—27. napjain tartattak, melyeken az iskolafelügyelő gondnokokon és tanárokon kivűl, az E. K. Tanács által kiküldött egyházi tanácsosok: Czakó József, Gyulay László, Molnár Sándor, Nagy György és dr. Veress Vilmos voltak jelen. A tanév bezárása, a szokásos ünnepiességek között, junius hó 29-én történt.

A tanári karban ez évben is történt változás. Ugyanis Zalányi János h. tanár október hóban az aszódi algymnasiumhoz neveztetvén ki rendes tanárnak, helyébe az E. K. Tanács Domonkos Károly tanárjelöltet alkalmazta óraadó tanárnak. Ezenkivűl egy helyettes tanári új állás szerveztetvén, arra az E. K. Tanács Sárdi Samu tanárjelöltet alkalmazta, mint óraadó tanárt.

A tanári kar sorában még egy új névvel találkozunk, a miért helyén valónak tartom fölemlíteni, hogy Ptacsnik József, rendes tanár, belügyminiszteri engedélylyel, nevét Perédi-re változtatta.

Az elemi iskolában a 3-dik osztály tanítására Nagy Lajos papjelölt, a 4-ik osztály tanítására Benczédi Ferencz okl. tanító alkalmaztatott.

A tanári kar több tagja az intézet falain kivűl is érvényesítette munkásságát, így Kovács János r. tanár, már évek óta, mint az angolnyelv tanítója működik a m. kir. Tud. Egyetemen, Boros György theol. tanár a kereskedelmi akadémiában tanított angolnyelvtant, Dr. Nyiredy Géza rendes tanár az Egyetem

vegytani intézetében mint tanársegéd működött, Nagy Gyula rajz tanár pedig a felsőbb leányiskolában tanított rajzot.

Főgymnasiumunkban január hó 15—19. napjain tartotta meg hivatalos látogatását Ngos Kuncz Elek tank. kir. főigazgató úr, mint kormánybiztos. Ez alkalommal is meghallgatta az egyes osztályokban úgy a tanárok előadásait, mint a tanulók feleleteit, megvizsgálta a szertárakat és könyvtárakat. A látogatása végeztével tartott tanácskozáson közölte az intézet anyagi és szellemi állapotáról szerzett tapasztalatait. Örömmel emelte ki az intézet fokozatos haladását, a tanári kar buzgó működését, a melyekben, úgy mond, teljes bíztosítékot lát arra, hogy ha a küszöbön álló új építkezéssel megfelelő helyiséget is nyer az intézet, hazai közoktatásügyünk érdekében igen fontos szolgálatot fog teljesíteni.

Évközben meglátogatta intézetünket Dr. Farkas Jenő egészségügyi felügyelő Bpestről, a ki különösen a lakó helyesigéket vizsgálta meg és a látottak felett teljes megelégedését fejezte ki.

Továbbá Méltsgs. báró P. Horváth Kálmán egyházi főgondnok úr és nsgs. Kozma Ferencz isk. f. gondnok úr szintén meglátogatták intézetünket.

A tanulók előmenetele erkölcsi magaviselete s mulasztásai felett az illető osztály főnökök őrködnek, kik időszakonként jelentést tesznek az igazgatóságnak és az ügyek intézése érdekében esetről-esetre érintkeznek az igazgatóval.

A tanulók egészségi állapota ez évben nem volt olyan kedvező, mint a megelőzőben. A hosszasan tartó járványok iskolánkat is meglátogatták, a minek következtében egy pár súlyosabb megbetegedés fordult elő. Egy gymn. I. oszt. tanuló járvány következtében a szülői háznál elhalt. Nyugodjék csendesen. Örömmel kell azonban constatálnunk, hogy ez évben trachomás betegünk egy sem volt.

A tanárkarban egy nehány esetben vált szükségessé pár napi helyettesítés.

A tanulók erkölcsi magaviselete általában jó volt, a menynyiben nagyobb erkölcsi kihágás nem történt.

Főiskolánk ifjusága ez évben is több alkalommal jelét adta életrevalóságának, hazafias érzűletének.

A szept. hó 22-én városunkban tartott kerületi torna-versenyen főgymnasiumunk tanulói közűl részt vettek:

Balla Aladár, Beczkay János, Fekete Pál, Fodor Ferencz, Haftl (Turcsányi) József, Kelemen György, Keleti Géza, Kolbai Sándor, Létay Gábor, Mihályfalvi Miklós, Sipos Aladár, Zoltán Árpád VIII. oszt., Barabás István, Czakó Jenő, Magyari Géza, Mayr Károly, Nagy Miklós, Sándor Dénes, Ütő Áron, Ürmösi Sándor, Varró Elek VII. oszt., Antal József, Gálfalvi Samú, Lieblich Miklós, Lőrinczi Géza. Nagy Elemér, Péterfi Áron, Sándor Ákos, Sárdi Ákos VI. oszt., Farkas Endre, Jeszenszky Aladár. Lővy Izidor, Máté Ferencz és Mikó Lőrincz. V. oszt. tanulók.

Egyes tanulók kitűntek és jutalomban részesűltek, intézetünk ifjusága pedig „dicsérő oklevelet“ nyert a növendékek szabatos tornászásáért.

A dalárdánknak is igen szép szerep jutott a versenyen, a mennyiben a róm. kath. főgymn. nehány növendéke közreműködésével, a versenyt megnyító és bezáró énekükkel igen szép sikert értek el, a mely siker főérdeme Iszlai Márton buzgó karmesterünket illeti.

Okt. hó 6-án gyászünnepélyt, márczius 15-én, nemzeti ébredésünk nagy napján, igen szép emlékünnepélyt rendezett ifjuságunk az intézet nagy termében nagy számú közönség jelenlétében.

Május hó 26-án az ifj. olvasó és önképző-egylet tartotta meg, a dalárda és apolló kör közreműködésével, szokásos évi zárünnepélyét.

Május hó 27-én a tanuló ifjuság a „Lövölde“ helyiségében, az isk. igazgatóság engedélyével, zártkörű majálist rendezett, a mely úgy erkölcsi, mint anyagi sikerével, méltán sorakozik az eddigiekhez. A tiszta jövedelem 212 frt. 23 kr. volt, mely összeg az ifj. egyletek, az isk. kórház és a „Kismező“ alap javára fordíttatott.

A magántanítási rendszer ez évben is fönntartatott. Magántanítói felügyelet alatt állottak, — az igazgató ellenőrizése mellett — a gymn. öt alsó osztálya és az elemi iskola növendékei.

Főiskolánkban 150 tanuló számára bennlakás van berendezve. Ezen helyekre első sorban unitárius vallású tanulók vé-

tetnek föl s csak azok elhelyezése után üresen maradt helyekre vétetnek föl más vallásuak. A bennlakó tanulókra, a szoba főnökök, isk. ellenőr és isk. főnök segédkezése mellett az igazgató ügyel fel, a ki azok testi és szellemi helyes neveléséről gondoskodik s érdekükben minden szükségest megtesz.

A „Kismezői" játszó helyet, mely ez évben új kerítéssel vétetett körűl, az idén is használták az egyes osztályok, a hová naponként beosztva, az egyes osztály tanárok vezették a tanulókat.

Tanulmányi kirándulásokat Dr. Nyiredy Géza természetrajzi és földrajzi szaktanár rendezett a város környékére.

III.

Főfelügyelőség.

A főiskola felett a felügyeletet az Egyházi Főtanács s ennek megbízásából a Kolozsvárt székelő Egyházi képviselő Tanács gyakorolja. Az összes iskolák főfelügyelője Főtiszt. *Ferencz József* unitárius püspök, kir. tanácsos.

Főiskolai igazgatóság.

Elnökök: Dr. Brassai Sámuel, egyet. nyug. tanár, a M. T. Akadémiai r. tagja,
Hajós János, nyug. miniszteri tanácsos,
Kőváry László, a M. T. Akad. l. tagja,
Kozma Ferencz kolozsmegyei kir. tanfelügyelő, kir. tanácsos, iskola-felügyelő gondnokok.
Előadó: Boros Sándor, igazgató.
Jegyző: Perédi József, tanár.
Tagjai: a rendes és helyettes tanárok.

Felügyelők:

Igazgató: Boros Sándor.
Iskolafőnök: Ekárt Andor, papjelölt.
Ellenőr: Székely Ferencz I. éves papnöv.

IV.

a) **Hittani intézet.**

Tanári és tanítói kar s az általuk előadott tárgyak.

Sorszám	A tanár v. tanító neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben tanított	Órák heti száma tárgyanként	Órák heti száma összesen	Észrevételek
1	**Ferencz József,** püspök és r. tanár	1857.	Unitárius egyh. történelem Papi gond és Liturgika Szónoklati gyakorlat	III. III. I—III.	2 2 1	5	
2	**Péterfi Dénes,** lelkész és r. tanár	1876.	Bölcsészet.	III.	2	2	A kolozsv. ekklézsiale lkésze Kolozs-Dobokaköri jegyző a „Ker. Magv.“ társszerkeszt.
3	**Mózes András,** lelkész és r. tanár	1881.	Egyet. egyh. tört. Egyet. egyh. jog	I. I.	3 3	6	A kolozsvári ekklézsia lelkésze. Pénzügyi jegyző.
4	**Boros György,** r. tanár	1879.	Hittan Bibliai bevezetés Bibliai szöveg magyarázat Héber nyelv	III. I. I. I.	3 3 3 2	11	Közigazgatási jegyző, az „Unit. Közl.“ társszerk., a papnövend. önképzőkörének védnöke s a gymn. a vasárnapi hitoktatás vezetője.
5	**Gálfi Lőrincz,** h. tanár	1892.	Paedagogia Symb. theol.	I. III.	2 2	4	Lásd a főgimnáziumnál
6	**Dr. Veress Lajos,** óraadó tanár	1889.	Egészségtan	III.	2	2	Lásd a főgimnáziumnál
7	**Kovács János,** főgymn. r. tanár	1872.	Angol nyelv	I. III.	2 2	4	Lásd a főgimnáziumnál
8	**Iszlai Márton,** szantanító	1888.	Műének	I—III.	2	2	Lásd a főgimnáziumnál

V.

Végzett tananyag.

I. évfolyamon.

Bibliai theologia. Heti 3 órán. A tanár előadása után. Tárgy: *Izrael vallása.* Bevezetésűl a sémi néptörzsek vallásos eszméi s azoknak az izraelitákhoz való viszonya. A Johvismusért való küzdelem és a baalokhoz s más idegen istenekhez való ragaszkodás ismertetése. A „törvény“ létrejövése és fejlődése. Tanár: *Boros György.*

Bibliai bevezetés. Heti 3 órán. Tárgy: *az ó-test. iratok.* Bevezetésűl az irott és nyomtatott szöveg történelme. A hősök kora. A bírák kora, mívelődési állapota, s a királyság megalapítása. A profetismus. A próféták irodalmi működése. Több prófétai írat tanulmányozása. Tanár: *Boros György.*

Keresztény egyháztörténelem. Heti 3 órán. Tárgy: a reformáczió előtti korszak történelme. Tanár: *Mózes András.*

Egyházjog. Heti 3 órán. Tárgy: Unitárius egyházjog. Az egyház alkotmánya, kormányzása és jogi viszonyai. Mikó Lőrincz kézirati könyve alapján. Tanár: *Mózes András.*

Paedagogia. Heti 2 órán. T. k. Dr. Felméri Lajos. A nevelés tudomány kézikönyve. A nevelés általános kérdései, testi nevelés, erkölcsi és vallásos nevelés. Tanár: *Gálfi Lőrincz.*

Héber nyelv Heti 2 órán. T. k. Goldzieher-Ballagi: Héber nyelvtan. A nyelvtan elemei. Olvasási, fordítási és elemzési gyakorlatok. Tanár: *Boros György.*

Angol nyelv. Heti 2 órán. Dallos Gyula kézikönyve szerint. Tanár: *Kovács János.*

Szónoklati gyakorlatok. Heti 1 órán. Félévenként 4—4 házi dolgozat. Mindenik növendék 2—2 szóbeli előadást tartott. Tanár: *Ferencz József.*

Műének. Heti 2 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

A II. évfolyamon nem volt növendék.

A III. évfolyamon.

Erkölcstan. Heti 2 órán. Tárgy: ethicai elvek és rendszerek. Előadva Calderwood és Dr. Martineau elmélete a főbb elvekről.

Egy írásbeli tanulmány: A „Summa Universae Theologiae“ stb. czímű mű erkölcstani részének szerkezete és tartalma kritikailag ismertetve. Tanár: *Boros György.*

Vallás-bölcselem. Heti 2 órán. Tárgy: az egyes vallásalakok ismertetése és a vallás lényege. Eléadva dr. Kovács Ödön „Vallás bölcsészet“ kézi könyve cz. mű alapján. Tanár: *Péterfi Dénes.*

Symbolika theologia. Heti 2 órán. Tárgy: a katholikus, a keleti és a protestáns egyházak dogmai tételeinek összehasonlítása Székely Mózes kézirati tankönyve alapján.

Tanár: *Gálfi Lőrincz.*

Unitárius egyháztörténelem. Heti 2 órán. Tárgy: az unitárius egyház keletkezése és nevezetesebb eseményei, főleg Erdélyben és Magyarországon. A tanár előadása szerint.

Tanár: *Ferencz József.*

Papi gond és liturgika. Heti 2 óra. A tanár kézírata szerint.

Tanár: *Ferencz József.*

Egészségtan. Heti 2 órán. Dr. Széll Lajosnak „Vezérkönyv az életmentés és egészségtanhoz“ czímű pályaműve bővítve Erismannal, mely utóbbi tankönyvvűl is használtatott. A tanításnál irányadóúl az tűzetett ki, hogy a növendékek azon egészségtani smereteket szerezzék meg, melyek által a népnek hasznos tanácsadói lehetnek. Éghajlati viszonyok, táplálkozás, lakviszonyok, telepviszonyok, véletlen veszedelmek alkalmával segélynyújtás. Járványos fertőző bajok stb. Tanár: *dr. Veress Lajos.*

Angol nyelv. Heti 2 órán. Goldschmith: A Wakefieldi lelkész.

Tanár: *Kovács János.*

Szónoklati gyakorlatok. Heti 1 órán. Mint a II. éveseknél.

Tanár: *Ferencz József.*

Műének. Heti 2 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

VI.*a*

A tanterv táblázatos átnézete.

Tantárgyak	Osztályonként heti óraszám			
	I.	II.	III.	Együtt
Erkölcstan	—	2	2	4
Bölcsészettörténet	—	2	2	4
Bibliai bevezetés	3	3	—	6
Bibliai theologia	3	3	—	6
Symbolika theologia	—	—	2	2
Keresztény egyháztörténet	3	3	—	6
Unitárius egyháztörténelem	—	—	2	2
Egyetemes egyházjog	3	3	—	6
Papi gond és egyházszertartástan	—	—	2	2
Paedagogia	2	—	—	2
Héber nyelv	3	2	—	5
Angol nyelv	2	2	2	6
Szónoklati gyakorlatok	1	1	1	3
Egészségtan	—	—	2	2
Műének	2	2	2	6
Összesen	22	23	17	62

VI.*b*

A hittani intézet növendékeinek névsora.

A tanuló neve	Vallása	Születésének	
		éve	helye
I. évfolyamon:			
Székely Ferencz	unitárius	1875.	H.-Szt.-Péter
Pálfi Ferencz	„	1875.	Várfalva
Varga Dénes	„	1873.	Szt.-Mihály

A tanuló neve	Vallása	Születésének éve	Születésének helye
III. évfolyamon:			
Simonfi Márton	unitárius	1871.	Bágyon
Ürmösi Károly	„	1874.	Tarcsafalva
IV. évfolyamon:			
Deák Ferencz	„	1872.	F.-Váralja
Papjelöltek:			
Józan Miklós Angliában tanul .	„	1869.	Torda
Lőrinczi Dénes s. lelkész Bpesten	„	1868.	Sz.-Ábrahám
Ékárt Andor isk. főnök Kolozsv.	„	1869.	Toroczkó
Demeter Dénes s. lelkész Polgárdiban	„	1869.	Csekefalva
5. Sándor Géza isk. főn. Sz.-Keresztúron	„	1869.	Gyepes
Szász András nevelő	„	1869.	Korond
Geréb Zsigmond s. lelk. Szőkefalván	„	1869.	H.-Szt.-Pál
Nagy Lajos el. tan.	„	1872.	H.-Újfalú
Lőfi Ödön s. lelkész H.-M.-Vásárhelyt	„	1872.	Bölön
10. Kelemen Árpád	„	1870.	M.-Sz.-Király

VII.

A theologusok olvasó és önképző egyletének ez évi működése.

A hittani intézet növendékei és a papjelöltek ez évben igen nagy tevékenységet fejtettek ki egyletükben. Az egylet védnöke Boros György theol. tanár, elnöke Ékárt Andor papjelölt, isk. főnök volt. Habár az egylet tagjai alig voltak 11-en, a müködésük eredménye igen szép volt. Alakúló űlést szept. hó 7-én tartottak, a

mikor a védnök igen tapintatosan az egész évi programmot megállapította s ezt szemelőtt tartva együtt munkált a növendékekkel ez év folyamán. A növendékek buzgóságának emelésére a védnök több bibliai tanulmányát olvasta fel az egyletben, melynek űlésein mindig jelen volt. Egy új irányát jelölte meg ezzel az egylet müködésének, a minek következménye az leend, hogy az önképző kör ezután főként arra fogja a fősulyt helyezni, hogy a tagok a theologiai tudományokban minél szélesebb ismeretkört szerezhessenek. Biztosítékot nyujt mindezekre úgy a védnök, mint általában a hittani intézeti tanárok buzgósága és az egylet működése iránti érdeklődése.

Ezek után az egylet mőködését röviden a következőkben ismertetjük:

Űlés tartatott a tanév folyamán összesen 28, melyeknek tárgyát szavallatok, felolvasások és vitatkozások képezték, megállapított sorrendben, még pedig 12 szavallati, 8 felolvasó és 8 vitatkozó űlés.

A szavallati űlések közűl kettőn díjas, kettőn pedig nemes versenyt tartottak. A díjas versenyeken jutalmat nyertek:

Simonffi Márton III. éves papnövendék és Nagy Lajos papjelölt.

Felolvasásokat tartottak: Deák Ferencz IV. éves papnöv. *„Én és az öntudat“* czímen; Nagy Lajos papjel. *Mi az oka a papi tekintely hanyatlásának?*; Boros György tanár: *Péter evangeliuma* (Codex fordítás); Ékárt Andor papjelölt: *A rómaiak lantos költészetéről*; Boros György tanár: *Jézus halála és feltámadása az egyházak* (felekezetek) *szerint.*

Az egylet tagjainak irodalmi működése nagyobb mérvben a kebli „Egyházi Lap“-ban nyilvánult, a melyet az első félévben Nagy Lajos papjelölt, a második félévben Simonffi Márton III. éves papnöv. szerkesztett és összesen 16 számban jelent meg.

Ezeken kívűl irodalmi pályázatot is tűzött ki az egylet félévenként. Az első félévi pályatétel volt: *„Találák pedig a sir szájáról a követ elvéve“* szentirási hely alapján egy húsvéti beszéd irása. A 10 korona díjat Nagy Lajos papjelölt nyerte el.

A második félévi pályatétel volt: *Vallásos eszmék Arany János költészetében.* A jutalmat Nagy Lajos papj. nyerte el.

A vitatkozó űléseken a következő tételek tűzettek ki:

1. *Helyes-e a vallásosság szempontjából az ifjuságot templomba való járásra kényszeríteni?* 2. *Lehetnek-e erkölcsi cselekedeteink Isten és önmagunk iránt?* 3. *Elitélendő-e Blandrata György, mivel Dávid Ferenczet bevádolta Báthory Kristóf előtt?* 4. *Van-e szabad akarat?* Ezen tételt Deák Ferencz IV. éves papnöv. és Ürmösi Károly III. éves papnöv. egymás ellenében vitatták.

A vitatkozásokat Boros György tanár vezette.

Az egylet ez évi működésének legszebb részét képezi, a nov. 14-én Dávid Ferencz halálának évfordúlóján tartott, ünnepély.

Az egyszerű de megható ünnepélyt, melyen Főtiszt. Ferencz József püspökön kivűl a tanárok is jelen voltak, Ékárt Andor egyl. elnök egy alkalmi beszéddel nyitotta meg, azután Boros György tanár olvasta fel, Dávid Ferencznek az „*Egy és ő magától való felséges Isten*“ czímű munkájáról, ezen alkalomra írt érdekes tanulmányát. Az ünnepély következő pontját az „*Egyházi Lap*“ felolvasása képezte, a mely a tagok által, Dávid Ferencz sírhalmára, készített emlék sorokat tartalmazta. Végűl Nagy Lajos papjel. szavalta el Murányi Farkas Sándornak „Dávid Ferencz emléke“ czímű jeles ódáját.

Még egy, az intézet történetében, igen fontos és szép momentumról kell hogy megemlékezzünk. A mi ha nem is szorosan az egyletet érdekli, de érdekli a papnövendékeket, a hittani intézetet, a melyben az egylet igen fontos szerepet visel. Kis egyházunk eddig sem szűkölködött nemeslelkű jóltevőkben, a kik magát az egyházat és annak iskoláit nagybecsű adományaikkal gazdagították, azonban *Murányi Farkas Sándor* nemes lelkű hitrokonunk olyan irányban kíván jótéteményt gyakorolni, a milyen irányban ez ideig alig tett valaki valamit. Egyezer frtos alapítványt tett, az okt. hó végén tartott egyházi Főtanácsi űlésen, a hivatalba lépő ifju papok számára. Az alapítvány méltán sorakozik a legnagyobbak közé, mert az egyszerű hivatalnok tette azt, ki mindenét odaadta szeretett egyházának. Az ő költői nemes lelke igen helyesen jelölte meg a czélt, a melyre nagybecsű alapitványát tegye.

De hadd beszéljen ő maga azon szép sorokban, a melyeket az alapító levélbe irt.

Alapító levél.

Megemlékezvén arról, hogy én egykor, mint szegény szülők elhagyott gyermeke, mennyi küzdelem, nyomor és nélkülözés között tanultam annyit is, a mennyit tanultam, és hogy ezen kevés tanulásomnak is alapját nekem örökké kedves emlékű *kolozsvári Unitárius kollegiumunkban* nyertem: ezen most említett *főiskolánkban alapitványt* teszek egy olyan vagyontalan, szegény *Unitárius* ifjú részére, a ki *a lelkészi pályára* készülvén, a lelkészi szigorlatot nemcsak letette, de a kinevezési okirattal kezében, készül ecclesiájába pályáját s az életet megkezdeni.

Hogy tehát egy ilyen, az életbe minden anyagi segedelem nélkűl kilépő ifjú lelkésznek a kezdet nehézségeit legalább némileg megkönnyítsem: 1000 frtot, irván

Egy ezer forintnyi alapitványt

teszek, hogy annak évi kamatjából, szent hivatásához első szükségletét: *Palástját, Bibliáját,* és *Imakönyvét* beszerezhesse.

Kevés igaz, mert nem busás jövedelmeim feleslegéből, hanem tisztviselői csekély fizetésem s más nemű munkásságomnak egy negyed század alatt megtakarított s öregségemre félretett filléreiből gyült össze, s így mindene az áldozónak; de egyházam, vallásom iránti végtelen szeretetemből kedvesen, örömmel hozom meg áldozatom, abban a reményben, azzal az erős unitárius hittel, hogy tán lesznek magasabb állású, tehetősebb hitrokonaim között, a kik a többől, többet áldozva — példámat követni fogják.

Feltételeim:

1. Ohajtásom, kérésem, hogy tényleg már be is fizetett egyezer forintos alapítványom az unitáriusok közpénztárában állandó és feloszthatatlan tőke gyanánt a következő czím alatt kezeltessék:

„Murányi Farkas Sándor es neje Bányai Agnes alapitványa egy lelkészi szigorlatot tett s már lelkésszé kinevezett szegény Unitárius ifju részére.“

Ebből kifolyólag:

2. Az *1000 frt. állandó tőke* gyanánt kezelendő. Az 1000 frtnak, vagy az alább körűl irt módon felnövekedő tőkének

kamatja évről évre felhasználható. A kamat azonban csak olyan ifjúnak adható ki, a kiről már bevégzett tény, hogy mint *Unitárius lelkész az egyház kebelében marad.*

3. Alapítványom elnyerésére minden évben pályázat hirdetendő a „Keresztény Magvető és az Unitárius Közlönyben."

4. Alapítványomra csak olyan lelkész jelöltek pályázhatnak, a kik a lelkészi szigorlati vizsgálatot már letették.

5. A pályázati kérvények megirásánál, — illetőleg az alapítvány elnyerésénél — *két egymásutáni évben* azt az ifjut óhajtanám előnyben részesíteni, a ki a tehetség némi jelével a *valláserkölcsi és hazafias költemények irásában már kitünt*, mert az igazi magyar lelkészt nemcsak *a Hit*, hanem *a Hazaszeretet* is kell, hogy lelkesítse.

6. A pályázók köteleztetnének, hogy ily irányú és szellemű költeményeiket tisztán leirva s csinosan összefűzve elbirálhatás végett pályázati kérvényeikhez mellékeljék.

7. Nem akarván azonban egyoldalú lenni, és mivel czélom, hogy alapítványom jótéteményében minden jóravaló theologus ifjú, a ki papi pályára szánta magát részesűljön: óhajtom, hogy *minden harmadik évben szabad pályázat legyen*, a midőn egy-egy kiválóbb tehetségű, komoly irányú s kiváltképen kitünő szavaló *szónoki képességgel biró ifjú* is figyelembe vétessék, mert tapasztalásból tudjuk, hogy az ékesszólás mily nagy hatással van nemcsak a miveltebb elemekre, hanem még a szegény, együgyű jó népre is.

Irva van: hogy *Dávid Ferencz* első püspökünk, nagy tudománya mellett, elragadó ékesszólásával cselekedett korában csoda dolgokat, szerzett az Unitárius hitelveknek nagy sokaságú híveket.

8. Ohajtanám, hogy a pályadíjat elnyerők névsorának, a pályázati eredménynek és a főbb adatoknak bejegyzésére egy *nevünket viselő „Alapitványi emlékkönyv"* készíttessék és nyittassék meg, melybe, Méltóságos és Főtisztelendő Egyházi Képviselő Tanács a már emlitett adatokat esetről-esetre bele vezetni kegyeskednék.

9. A melyik évben pályázó nem akadna, az esedékessé vált kamat, mint tőke, tovább kezeltessék, hogy a következő évben egy helyett két érdemesebb ifjú részesítessék a pályadíjban.

Ha a második kihirdetéskor sem lenne kiadható a pályadij, akkor csatoltassék a tőkéhez.

10. A pályadíj csak akkor adassék az illető ifjunak, a midőn ez, a kinevezési okiratot a Méltóságos és Főtisztelendő Püspök úr kezéből már átvette.

11. A mennyiben a pályázók között *családomból*, de csak is az 1870. Junius hó 13-án Kolozs mezővárosában elhalt néhai *Farkas Mihály* édes atyám egyenes leszármazóiból született *unitárius ifjú* is akadna — és ha a fenti feltételeknek máskülönben is megfelel — kérném, hogy lehetőleg előnyben részesíttessék.

12. A Méltóságos és Főtisztelendő Unitárius Egyházi képviselő Tanácsot fiui bizalommal felkérem, hogy a fennebbi pontok alatt körvonalozott alapszabályok szemelőtt tartásával alapítványom kamatjainak a felhasználására nézve, a részletes módozatokat megállapítani kegyeskedjék.

Kedvesen veszem, ha ezen módozatok érvénybe lépés előtt velem is közöltetnek.

13. Mint magyar ember, óhajtom, hogy ezen alapítványom: *„Magyar államiságunk ezer éves fennállása megünneplésének“* az évével köttessék egybe, vagyis: hogy az *1896 junius hó 1-től kezdve* lépjen életbe, a midőn a tőkének egy évi kamatja teljesen rendelkezhetésre fog állani.

Még csak azt ohajtom:

„Légyen kedves az áldozat,
Mellyel szívem most áldozott!

Az én *Egy* Istenem áldása legyen szent egyházamon, szent vallásomon, gyarapítsa s éltesse boldog: *Magyar hazában*, az idők végéig!

Kelt ezen sajátkezűleg irt és aláirt „Alapitó levelem“ Budapesten Egyezernyolczszázkilenczvennégy, December hó 6-án.

Murányi Farkas Sándor, s. k.
miniszteri számvizsgáló a földmivelésügyi
m. kir. Miniszteriumban.

VIII.

Vizsgálatok.

Az évvégi rendes vizsgálatok junius hó 13, 14 és 15-dik napjain tartattak Főtiszt. Ferencz József püspök úr elnöklete alatt. Ezen kivűl 1894 évi október 5-én szigorlati vizsgát tett Nagy Dénes papnövendék és ideiglenesen alkalmazott segéd-lelkész jeles eredménynyel.

November 6-án szigorlati vizsgát tett Szász András papjelölt és ideiglenesen alkalmazott segéd-lelkész, jeles eredménynyel A vizsgálatok alapján az E. K. Tanács Nagy Dénest 330—1894-ki sz. Szász Andrást 351—1894 sz. határozatával a papjelöltek közé felvette és a papi pályára képesítetteknek nyilvánította.

Az 1895—96-ik tanévben tartandó szigorlatra irásbeli feladatokúl kitűzetnek a következő tételek:

1. Az ó testamentum befolyása a synoptikus evangeliumok iróira. (bibliai tanulmány.)

2. Az ellenreformacio Magyarországon különös tekintettel Pázmán Péterre. (Egyháztörténelmi tanulmány.)

A dolgozatok 1896 évi január 31-ig beadandók Mélt. és Főt. Ferencz József püspök urhoz. A szigorlatra készülők figyelmeztetnek, hogy ha a dolgozatok a jelölt időre be nem adatnak. vagy ha a mértéket nem ütik, ujabb határidő tüzetik ki, mely esetben a szóbeli vizsgálatot ugyanabban a tanévben nem tehetik le.

IX.

b) Főgimnázium.

Tanári és tanítói kar s az általuk előadott tárgyak.

Sorszám	A tanár v. tanító neve	Kineveztetés ideje	Tantárgyak, melyeket tanított	Osztályok, melyekben tanított	Órák heti száma tárgyanként	Órák heti száma összesen	Észrevételek
1	**Nagy Lajos,** r. tanár	1857.	Görög nyelvtan " " Magyar nyelvtan " " Görög pótló	VIII. VII. VI. V. V.	4 5 3 3 2	17	Kolozs-Dobokaköri esperes, egyházi főjegyző, a Mátyás-szobor bizottság pénztárnoka. Városi közigazg. bizotts. tag.
2	**Beneczédi Gergely,** r. tanár	1866.	Természettan " Ásványtan Természett. fldr. Termész. gyak.	VIII. VII. IV. III. VII--VIII.	4 4 3 2 2	15	Főgimn. pénztárnok, a természettani szertár őre
3	**Kovács János,** r. tanár	1872.	Történelem " " " " Görög pótló	IV. V. VI. VII. VIII. VI.	3 3 3 3 3 2	17	Tanügyi jegyző, a kolozsvári m. kir. Tud. Egyetemen az angol nyelv magántanítója és a „Ker. Magvető“ társszerkesztője. Az angol club elnöke
4	**Ulár Pál,** r. tanár	1873.	Latin nyelv " " Görög nyelv	IV. VI. VI.	6 6 5	17	Az V-ik oszt. főnöke, városi közigazg. bizotts. tag.

Sorszám	A tanár v. tanító neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket tanított	Osztályok, melyekben tanított	Órák heti száma tárgyanként	Órák heti száma összesen	Észrevételek
5	**Kanyaró Ferencz,** r. tanár	1886.	Magyar nyelv " " Magy. ny. és irod. Bölcsészettan Görög pótló	IV. VII. VIII. VIII. VII--VIII.	4 3 3 3 2-2	17	Főiskolai könyvtárnok; a székely tört. pályadíjalap titkára, az Erd. Múz.-Egylet nyelv. tört. szakosztályának vál. tagja; a VIII. osztály főnöke
6	**Boros Sándor,** igazgató tanár	1887.	Mennyiségtan " " " "	IV. V. VI. VII. VIII.	3 4 3 3 2	15	Igazgató, a bennlakás főfelügyelője, a dalárda védnöke; az isk. kórház felügyelője, a math. phys. társulat r. tagja
7	**Nagy Gyula,** r. tanár	1880. ez intézetnél 1889.	R. geometria " " " " " " Sz. k. rajz " " " " " " Mértani rajz	I. II. III. IV. III. IV. V. V—VIII.	3 3 2 2 1 1 1 2-2	21	Az Apollókör védnöke, a rajzszertár őre s az I. oszt. főnöke
8	**Dr. Nyiredy Géza,** r. tanár	1889.	Földrajz Földrajz Történelem Természetrajz "	I. II. III. V. VI.	4 4 4 2 3	17	A föld és természetrajzi szertárak őre s a II. oszt. főnöke, bolcsés ettudor, az Erd Múz.-Egylet Orvos-Termtd. szakosztályának tagja. A gyógyszerész gyakornoki előkészítő tanfolyam vezetője, a Gyógysz. Hetilap munkatársa.

Sorszám	A tanár v. tanító neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket tanított	Osztályok, melyekben tanított	Órák heti száma tárgyanként	Órák heti száma összesen	Észrevételek
9	**Perédi József,** r. tanár	1887. Ez intézetnél 1893.	Latinnyelv " "	V. VII. VIII.	6 6 5	17	A középisk tanár-egyesület tagja, igazgatósági jegyző, az ifj. olv. és önk. egylet védnöke, a VII. oszt. főnöke.
10	**Dr. Gál Kelemen,** r. tanár	1890.	Latinnyelv Németnyelv " " "	II. V. VI. VII. VIII.	6 3 3 3 2	17	Bölcsészet-tudor, a Budapesti Philologiai Társaság, az Erd. Múz. Egylet bölcs.-nyelv- és tört. szakoszt., az aloszt. olvasó egyletének védnöke, a tanári könyvtár őre, az V. oszt. főnöke.
11	**Gálfi Lőrincz,** h. tanár	1892.	Magyarnyelv " Latinnyelv Görögnyelv	II. III. III. V.	4 3 6 5	18	Okl. papjelölt, papnöveldei h. tanár, az angol club titkára, a D. F. E. pénztárnoka, a III. oszt. főnöke.
12	**Domonkos Károly,** óraadó tanár	1894.	Mennyiségtan " "	I. II. III.	3 4 3	10	Tanárjelölt.
13	**Sárdi Samú,** óraadó tanár	1894.	Magyarnyelv Latinnyelv Németnyelv "	I. I. III. IV.	5 6 4 3	18	Tanárjelölt, a magyar gyorsíró egylet tagja.

Sorszám	A tanár v. tanító neve	Kinevezetés ideje	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben tanított	Órák heti száma tárgyanként	összesen	Észrevételek
14	**Dr. Veress Lajos,** óraadó tanár	1889.	Egészségtan	VII.	2	2	Városi kerületi orvos, az isk. kórház orvosa.
15	**Péterfi Dénes,** hittanár	1873.	Hittan „ „	VI. VII. VIII.	2 2 1	5	Lásd a hittani intézetnél
16	**Ekárt Andor,** isk. főnök papjelölt	1893.	Hittan „ „ „ „	I. II. III. IV. V.	1 1 1 1 1	5	Papjelölt. Segédkántor
17	**Iszlai Márton,** okl. néptanító	1888.	Műének Egyh. ének Orgona	I—VII. I—V. (önkéntesek)	5 2 2	9	A kolozsvári unit. leány iskola igazgató-tanítója, a vasúti tisztviselők és a nőiipariskola dalkörének vezetője.
18	**Inczefi Samu,** okl. néptanító	1891.	Szépírás „	I. II.	1 1	2	Az elemi I. és II. oszt. vezetője.
19	**Albert Károly,** torna-tanár	1881. Ez intézetnél 1886.	Torna „ „	I—II. III—V. VI—VII.	2 2 2	6	

Rendkivűli tárgyak tanárai.

Kovács János heti 4 órán tanított angol nyelvet.
Iszlai Márton heti 2 órán tanított orgonázást.
Sárdi Samú heti 2 órán tanítot gyorsirást.

Felekezeti hittanárok.

Grátz Mór helybeli ág. hitv. ev. lelkész és
Turcsányi Gyula helybeli ág. hitv. ev. s.-lelk. az ág. hitv. ev.
Csürös József a helybeli ev. ref. főgimn. hittanára az ev. ref.
Dr. Salzbauer János,
Dániel Joachim és
Schichmann Endre a helybeli róm. kath. főgimn. hittanárai a róm. kath.,
Ratiu Miklós helybeli gör. kath. segédlelkész a görög kath.,
Rosiescu Tullius helybeli gör. kel. esperes, a gör. keleti,
Dr. Eisler Mátyás helybeli izr. főrabbi és
Strausz Ignácz helybeli kép. izr. hitoktató az izraelita vallású tanulókat oktatták vallásuk tanaiban.

Intézeti szolga.

Fülöp Sándor pedellus, az intézetnél szolgál 4 év óta.

X.

A tanári kar irodalmi működése.

*Kovács János*tól megjelent: *Gróf Széchenyi István* emlékezete. (Felolvasás a széchenyi emlék ünnepen a kereskedők és kereskedő ifjak társulatában).

Az *anjou királyok* korabeli míveltség Magyarországon kapcsolatban az ipar fejlődésével. (felolvasás az iparos tanonczoknak.)

Linkoln Ábrahám élete s a rabszolgaháború. (felolvasás az iparos tanonczoknak).

Dr *Grindall Reynolds* és *Holmes* emlékezete. (Ker. Magvető XXIX. évfolyamában).

Péterfi Dénestől: Az új kor. Vallás és művészet. Ezeken kivűl több más czikk a Keresztény Magvetőben.

Boros Györgytől: Unitárius egyh. történelmi naptár. Remény s emlékezet. Mit olvassunk a bibliából. Érleljük az eszmét. Egy ifjú emlékezete. (Tanulmányok, megjelentek az Unitárius Közlönyben.) *Péter evangeliuma.* Az eredeti görög szövegből fordítva és magyarázatokkal ellátva. *„Az egy ő magából való felséges Istenről.“* Dávid Ferencz halála évfordulóján, a nagy reformator ezen czímű művének méltatása hittan történelmi szempontból. *Jézus halála és feltámadása* az evangeliumok szerint (bibliai tanulmány). *Jézus halála és feltámadása* az egyházak dogmáiban. (Felolvasások a theol. önképző körben).

Kanyaró Ferencztől: Naláczy István. Kiss János kéményseprő epitaphiuma. *(Aranyos vidék 1894. 51. 52. sz).* Blandrata György. *(Unitárius Közlöny* 1895. 1 sz.). A Zrinyiász vallás-erkölcsi eszméiről. *(Egyet. Philolog. Közlöny* 1895. 1.) A székely nemzet története. (*Székely Nemzet* 1895. 54—59 sz.) Unitárius történetirás és Kálvinorthodoxia. (*Keresztény Magvető* 1894—95.) Ez utóbbi külön is megjelenik.

Dr. *Nyiredy Gézától:* A metamorp palákról tanulmány. *(Gyógyszerészeti Hetilap).* A légnemű testekről (szabad előadás az iparosok egyesületében). Analytikai Chemia. II. kiad. kézi könyv az egyetemi analytikai chemiai előadásokhoz. Szerves vegytani tanulmányok- *(Gyógyszerészeti Hetilap).*

Perédi Józseftől: Socialis bajok a római köztársaság utolsó száz évében. (Székfoglaló értekezés, megj. a Keresztény Magvető XXIX. évf.)

Dr. *Gál Kelementől:* Egy új történetbölcseleti rendszer. (Rocholl R. die Philosophie der Geschichte I. k. 1869. II. k. 1893. három cz.). Trendelenburg bölcseleti rendszere tekintettel Kantra. Kolozsvár, 1895. (*Bölcsészettudori értekezés*).

XI.

Végzett tananyag.

I. osztály.

Osztályfő: *Sárdi Samú.*

Vallástan. Heti 1 órán. T. k. Nagy Péter: Ó-szövetségi történetek. Tanító: *Ékárt Andor.*

Magyarnyelv. Heti 5 órán. Szinnyei József: Iskolai Magyar nyelvtan és Olvasókönyv. A hangok és felosztása. Egyszerű mondat és annak nemei. Beszédrészek. Mondatrészek. Igeragozás. Értelmes olvasás, versek könyvnélküli betanulása és szavalása. A nyelvtan begyakorlására két hetenként egy iskolai irásbeli dolgozat. Tanár: *Sárdi Samú.*

Latin nyelv. Heti 6 órán. T. k. Schultz—Dávid: Latin nyelvtan és Olvasókönyv. Az öt névragozás minden nemi szabálylyal, melléknevek és azok fokozása, számnevek, névmások, a négy igeragozás cselekvő és szenvedő alakja. Praepositiók accusativussal és ablativussal. Az olvasókönyvből 25 latin gyakorlat fordítása magyarra és 20 magyar gyakorlat fordítása latinra. Egyes mondatok és kisebb elbeszélések könyvnélkűli betanulása. Hetenként egy irásbeli dolgozat. Tanár: *Sárdi Samú.*

Földrajz. Heti 4 órán. T. k. Visontai János és Borbás Vincze: Egyetemes földirat. I. rész. Európa egyes országainak hegy- és vízrajza, éghajlati viszonya, állat- és növényvilága, politikai felosztása. Tanár: *Dr. Nyiredi Géza.*

Számtan. Heti 3 órán. T. k. Mauritz Rezső: Közönséges Számtan. A négy számtani alapművelet. Összeadás, kivonás, szorzás és osztás egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel s ezekre vonatkozó példák tárgyalása. Kéthetenként 1—1 irásbeli dolgozat. Tanár: *Domonkos Károly.*

Rajzoló mértan. Heti 3 órán. T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzoló geometria. A pont és vonal. Irányvonalak. A szög. A kör

és vonalai. A három, négy és sokszög szerkesztése. Az idomok szimmetriája. Csigavonal. Ellipsis vagy kerülék. Az idomok hasonlósága. Területmérés. Mértani díszitmények rajzolása eszközökkel. Tanár: *Nagy Gyula.*

Szépirás. Heti 1 órán. Vajda Pál: Szépirási minták nyomán magyar kis és nagy betük és szók leirásának gyakorlása. Tanító: *Inczefi Samú.*

Műének. Heti 2 órán.

Egyházi ének. Heti 1 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

II. osztály.

Osztályfő: *Dr. Nyiredi Géza.*

Vallástan. Heti 1 órán T. k. Nagy Péter: Új-szövetségi történetek. Tanító: *Ékárt Andor.*

Magyarnyelv. Heti 4 órán. T. k.Szinyei József: Magyar nyelvtan II. Olvasókönyv II. Ragos és névutós határozók. Összetett mondatok, azok viszonyai. Többszörösen összetett mondatok. Olvasás, az olvasottak elbeszélése és elemezése összekötve az I. oszt.-ban tanult anyaggal. Költemények betanulása és szavalása. Kéthetenként irásbeli dolgozat. Tanár: *Gálfi Lőrincz.*

Latin nyelv. Heti 6 órán. T. k. Schultz—Dávid: Latin nyelvtan és gyakorlókönyv. A négy igeragozás; álszenvedő igék ragozása. Körülirt igeragozás. Rendhagyó perfectumok és supinumok. Álszenvedő igék perfectumai és supinumai. Rendhagyó, hiányos, személytelen igék. Határozók. Előljárók. Kötőszók. Szóképzéstan. A gyakorló könyvből: I. r. 35. 36. 41. 42. 45. 47. 51. 52. 53. 58. 59. II. r. 70. 71. 72. 73. 74. 79. 80. 81. 82. 84. 94. 95. 96. III. r. 24. 27. 28. 29. 30. 31. 33. 36. 39. 40. 44. 46. 47. sz. olvasmányokat. Hetenként egy irásbeli dolgozat a tanúlt olvasmányok alapján. Tanár: *Dr. Gál Kelemen.*

Földrajz. Heti 4 órán. T. k. Visontai János és Borbás Vincze: Egyetemes Földírat. II. rész. Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália hegy- és vízrajza, éghajlati viszonya, állat- és növényvilága, politikai felosztása. Tanár: *Dr. Nyiredi Géza.*

Számtan. Heti 4 órán. T. k. mint az I. osztályban. Az első

osztály tárgyának rövid ismétlése. Rövidített számtani műveletek, viszonyok; egyszerű hármasszabály, perczent nyereség- és veszteségszámítás; bruttó-, nettó-, tara-súlyok kiszámítása az ezekre vonatkozó feladatokból. A hazai és külföldi országok pénzei hossz- és súlymértékei. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat.

Tanár: *Domokos Károly.*

Rajzoló mértan. Heti 3 órán T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzoló geometria. A mértani testek: Koczka, hasáb, gula, henger, kúp és gömb főtulajdonságai és hálózata. Sík és egyenes. Öszszeillő és hasonló idomok. Szabályos testek. Szimmetrikus testek. Fölületszámolás. Köbtartalomszámítás. Testminták készítése. Mértani rajzok készítése eszközökkel. Tanár: *Nagy Gyula.*

Szépirás. Heti 1 órán. Magyar és német kis és nagy betük és szók gyakorlása Vajda Pál szépirási mintái nyomán.

Tanító: *Inczefi Samu.*

Műének. Heti 2 órán.

Egyházi ének. Heti 1 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

III. osztály.

Osztályfő: *Gálfi Lőrincz.*

Vallástan. Heti 1 órán. T. k. Ferencz József: Unitárius Kátė. A vallásról, Istenről. Jézus Krisztusról. Tanító: *Ékárt Andor.*

Magyar nyelv. Heti 3 órán. T. k. Szinnyei József: Rendszeres magyar nyelvtan és Olvasókönyv III r. Az egész hangtan. szótan és mondattan. Olvasás. az olvasott részek elbeszélése és elemzése. Költemények betanulása, azok szavalása és magyarázása. Kéthetenként irásbeli dolgozat. Tanár: *Gálfi Lőrincz.*

Latin nyelv. Heti 6 órán. Tankönyv Schultz Kissebb latin nyelvtana. ehhez gyakorlókönyv Dávid Istvántól és Latin Olvasókönyv ugyanattól. A mondat részei. Esetek használata és sajátosságok a névszók használatában. Fordíttattak a Gyakorlókönyv megfelelő gyakorlatai, az Olvasókönyvből a köztársaság történetéből 3 szakasz, hexameter, pentameter, senarius, iambus sorokból m. e. 100 sor és 10 phaedrusi mese. A verstanból az említett sorok megértéséhez szükséges részek. Hetenként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Gálfi Lőrincz.*

Németnyelv. Heti 4 órán. T. K. Hoffmann Mór: Német Nyelvtan és Olvasókönyv. I. rész. A német betűk, felosztásuk. Helyesírási gyakorlatok. Beszédrészek. Tőmondat. Névelők, névszók, ígék ragozása a cselekvő és szenvedő alak indicativusában és conjunctivusában. Mellékszavak fokozása. Segédígék ragozása. Erős ígék thémái. Praepositiok. Számnevek. Személytelen, visszaható, szétválasztó és szétválaszthatlan igék. Határozók, kötőszavak. Indulatszók. Olvasmányok: Herakles und die Schlangen, Herakles und der Lőwe, Die Thebaner, Das Orakel, Der Lőwe von Nemea. Die Riesen und die Zwerge von Chamisso könynélkűl, úgyszintén A kis séta cz. olvasmány. Kéthetenként isk. írásbeli dolgozat magyarról németre. Tanár: *Sárdi Samu.*

Történelem kapcsolatosan Földrajzzal. Heti 4 órán. T. k. Gál Mózes és Helmár Ágost: Magyarország története és az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza főbb vonásokban.

Tanár: *Dr. Nyíredi Géza.*

Természettani Földrajz. Heti 2 órán. T. k. Dr. Schmidt Ágoston: Természettani földrajz. A physika főbb törvényei. A föld mint világtest. A föld szárazúlata. A földgömb vizei és légköre.

Tanár: *Benczédi Gergely.*

Mennyiségtan. Heti 3 órán. T. k. Mauritz Rezső: Közönséges Számtan. A II. osztály tananyagának ismétlése után a kamat-, tőke-, időszámítás. Discont-, sconto-, rabattszámítás. Középszámítás. Arányos osztás. Elegyítési számítások. Hazai és külföldi pénznemek ismertetése. Az új valuta ismertetése. Váltók leszámítolása. Értékpapirokról. Kamatos kamatszámítás. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanár: *Domonkos Károly.*

Rajzoló mértan. Heti 2 órán. T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzoló geometria. Kisebbített és nagyobbított mérték. Távolok mérése. Szögnek felvétele mérő asztallal. A három- és négyszög kisebbített képe. A sokszögek hasonlósága. Másolás. Helyszínrajzolás. Az elméleti résznek megfelelő mértani rajzok készítése.

Tanár: *Nagy Gyula.*

Szabadkézi rajz. Heti 1 órán. Stylszerű ornamentalis rajzok készítése és színezése. Tanár: *Nagy Gyula.*

Műének. Heti 2 órán.

Egyházi ének. Heti 1 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

IV. osztály.

Osztályfő: *Nagy Gyula.*

Vallástan. Heti 1 órán. T. k. Ferencz József: Unitárius Káté. A vallásról, Istenről. Jézus Krisztusról, Szentlélekről, a ker. anyaszentegyházról, az örökéletről, a keresztségről és az urvacsoráról. Tanító: *Ékárt Andor.*

Magyarnyelv. Heti 4 órán. T. k. Névy László: Stilisztika I. rész, prózai és költői olvasmányokkal. Az irály és írásmű-szerkezet általános szabályai. Egyszerű, szép irály és verstan. Arany Toldijának olvasása tárgyi, szerkezeti és külalakbeli magyarázatokkal. Más költői olvasmányok és szavalatok. Kéthetenként iskolai vagy házi dolgozat. Tanár: *Kanyaró Ferencz.*

Latin nyelv. Heti 6 órán. T. k. Schulz—Dávid nyelvtana, gyakorlókönyve és Dávid István olvasókönyve. A mondattanból az esetek használatának ismétlése mellett az igeidők és módok használata a fő- és mellékmondatokban, consecutio temporum, infin. és partic. szerkezet, oratio obliqua, gerundium és supinum; a római naptár; rövid vers- és hangmértan bevezetésűl a költői művek olvasásához. A gyakorlókönyvből a mondattani szabályok begyakorlására 20 drb. fordítása. Olvasmányok: Romának a galloktól történt elfoglalása és az első samnít háboru a római államélet rövid ismertetésével, továbbá Remus halála, Tarquinius elfoglalja Gabii városát, a Fabiusok nemzetsége és az emberi nemnek négy korszaka czímű részletek összekötve tárgyi, nyelvi, mondattani és versmértani magyarázatokkal; az irók életrajza, szók gyűjtése és betanúlása. Hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat a tanúltak afapján. Tanár: *Ulár Pál.*

Németnyelv. Heti 3 órán. T. k. Hoffmann Mór: Német nyelvtan és Olvasókönyv. II. rész. Szóképzéstan. Mondattan. Egyszerű és összevont mondat, szórendjük. Összetett mondatok, kötőszavaik. Mondatkötés és mondatszerkezet. Mellékmondatok megrövidítése. Többszörösen összetett mondat. Pontozás. Az ige. Igeidők, módok és használatuk. Hasonhangzású szavak. Átvitt kifejezések. Közmondások. Synonymák. Olvasmányok: Der Argonautenzugból

egyes részek. Der hörnerne Siegfried egészen. Herbstleben. Schiller an seine Schwester. A következők könyvnélkűl is. Das Riesenspilzeug von Chamisso. Der Sänger von Goethe. Vater unser. Egyes mondatok és közmondások. Szabályokra magyar és német fordítási gyakorlatok. Kéthetenként isk. irásbeli dolgozat magyarról németre. Tanár: *Sárdi Samú.*

Történelem. Heti 3 órán. Ribáry Ferencz tankönyve szerint az ókorból: a keleti népek, görögök és rómaiak történelme a római császárság megalapításáig. Tanár: *Kovács János.*

Természetrajz. Heti 3 órán. T. k. Dr. Koch Antal: Ásvány-, Kőzet- és Földtan. Chemiai előismeretek. Az ásványok alaki és természettani tulajdonságai. Egyes ásványok ismertetése. Kőzet- és földtan. Tanár: *Benczédi Gergely.*

Mennyiségtan. Heti 3 órán. T. k. dr: Brassai Sámuel: Algebrai gyakorlatok. I. rész. Összeadás, kivonás, szorzás, osztás és hatványozás betűmennyiségekkel. Arányok és aránypárok. Láncztörtek. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Kéthetenként egy-egy dolgozat. Tanár: *Boros Sándor.*

Rajzoló mértan. Heti 2 órán. T. k. Mendlik-Schmidt: Rajzoló geometria. Az ellypsis, hyperbola és parabola ismertetése és szerkesztése. A sík és helyzete. A pont vetűlete. Két képsíkon vonalak, idomok és mértani testek ábrázolása. Épűletek tervrajza. Tanár: *Nagy Gyula.*

Szabadkézi rajz. Heti 1 órán. Stylszerű ornamentalis rajzok készítése és színezése. Tanár: *Nagy Gyula.*

Műének. Heti 2 órán.

Egyházi ének. Heti 1 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

V. osztály.

Osztályfő: *Dr. Gál Kelemen.*

Vallástan. Heti 1. órán. Az erkölcstan elméleti és gyakorlati része. Irásbeli dolgozat: A körülmények befolyása az akaratra. Testünk gondozása. Lelkünk művelése. A szülők iránti kötelesség. A tanúlók magaviselete az iskolában.

Tanító: *Ékárt Andor.*

Magyar nyelv. Heti 3. órán. T. k. Névy László: Költészettan. Magyar költők és költemények ismertetése. Irásbeli dolgozatok részben egyes remek költemények leírása és az adott szabályok szerinti elemzésre, részben eredeti kisebb művek (dalok) írására szorítkozva. Tanár: *Nagy Lajos.*

Latin nyelv. Heti 6 órán. T. k. T. Livii ab urbe condita libr. vol. I. Ed. St. Dávid. Anthologia Latina. Ed. Dávid-Pozder. Cserny-Dávid: Latin stilus gyakorlatok. Olvasmányok: a) prózai: Livius XXI. könyvéből 1—44 fejezet. Bevezetésűl a római történetírás fejlődése: Livius élete és műve; a II. pún háború előzményei. Könyvnélkűl 4 fejezet. b) költői: C. Valerius Catullus verseiből 1. 2. 3. 6. 11. 12. P. Vergilius Maro. Bukol. 1. 6. 7. Q. Horatius Flaccus Od. I. 1; I. 3; I. 10; I. 20; II. 3; II. 10; II. 14; III. 30. Epod. 2. Az egyes költők életrajza röviden; a költemények metruma. Könyvnélkűl 9 költemény. — Megfelelő szókincs betanúlása, tárgyi és nyelvi magyarázatok. A nyelvtan, főleg a mondattan ismétlésére és begyakorlására a stilus gyakorlatokból: Livius élete és iratai cz. rész. Kéthetenként isk. írásb. dolgozat.

Tanár: *Perédi József.*

Görög nyelv. Heti 5 órán. T. k. Dr. Maywald: Görög nyelvtan és Dr. Szamosi: Görög olvasókönyv. Alaktan. A betűk ismertetése és a hangsúlyos olvasás általános szabályai után a három névragozás, a melléknevek fokozása, ígehatározók, névmások, számnevek. Igetan. Egyes idők képzése a μι végű igékig. Az olvasókönyvből gyakorlatok, erkölcsi mondások több mese és adoma tárgyi és nyelvi magyarázatokkal s nehánynak könyv nélkűl betanúlása, szók gyűjtése és betanúlása s folytonos elemzés. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat. Tanár: *Gálfi Lőrincz.*

Németnyelv. Heti 3 órán. T. k. Felsmann József: Deutsches Lesebuch IV. r. Az alak- és mondattani szabályok ismétlése és begyakorlása a következő olvasmányok alapján: Der Sclave und der Löwe. De reiche Mann. Des Xerxes Zug gegen Griechenland. Der Kamp bei Thermopylae. Caesars Tod. Maria Theresia. Versek könyv nélkűl is: Hans Euler. Erlkönig. Theilung der Erde. Kinder der Sorge. Schäfers Sonntagslied. Gefunden. Schilflied. Wehmuth. Havonként egy írásbeli dolgozat magyarról németre.

Tanár: *Dr. Gál Kelemen.*

Történelem. Heti 3 órán. T. k. Dr. Ribáry F.: Egyetemes történelem. Az ó korból a római császárság. Középkor.
Tanár: *Kovács János.*

Természetrajz. Heti 2 órán. T. k. Simonkai L. Nővénytan. Egyes növények leírása. A sejt tudomány. A növénytan története. Az egyes növény családok részletes tárgyalása.
Tanár: *Dr Nyiredi Géza.*

Mennyiségtan. Heti 4 órán. T. k. Dr. Brassai: Algebrai gyakorlatok és dr. Mocnik-Wagner: Geometria. Két taguak hatványozása. Gyökmennyiségek tana. Elsőfokú egyenletek egy, két és három ismeretlennel. Tiszta és vegyes másodfokú egyenletek. A planimetria főtételei, a körtan részletes tárgyalása. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Boros Sándor.*

Görögöt pótló tárgyak. Heti 2 órán. a) Schill Salamon Görög régiségtana és Csiky Gergely görög Mythologiája nyomán a görög hősmondák bővebb előadása. Magyar írók kisebb elme-műveinek ismertetése és magyar írók életrajzai. Tanár: *Nagy Lajos.*

b) **Mértani rajz.** Heti 2 órán. Különböző stylű diszítmények. Stílizált levelek és virágok rajzolása és színezése.

Szabadkézi rajz. Heti 1 órán. Árnyékolt figuralis rajzok másolása. Tanár: *Nagy Gyula.*

Műének. Heti 2 órán.

Egyházi ének. Heti 1 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

VI. osztály.

Osztályfő: *Ulár Pál.*

Vallástan. Heti 2 órán. T. k. Ferencz József: Hittan. A vallásról általában. A kijelentésről. A hit tárgyairól és hitelvekről.
Tanár: *Péterfi Dénes.*

Magyar nyelv. Heti 3 órán. T. k. Névy L.: Írásművek elmélete I. rész. Rhetorika: prózai műfajok. Elbeszélés, szónoklat és értekezés. Olvasmányok a rhetorikához. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Nagy Lajos.*

Latin nyelv. Heti 6 órán. T. k. Petz: C. Sallusti Crispi Conj. Catilinae et Bellum Jugurthinum, Némethy: Virgilii Maronis

Aeneis és Dávid: Ciceronis Orationes Selectae. A főbb mondattani szabályok ismétlése mellett olvastattak: Sal. bellum Jugurthinum, Virgilius Aeneisének I. könyve és Cic. de imperio Cn. Pompei oratio ad Quirites szemelvényesen, egybekötve az irók életrajzával és műveiknek irodalmi becslésével. szók gyűjtése és betanulásával. A római irodalomtörténetből a történelemirás és a régiségekből a római tisztviselők ismertetése; stilusgyakorlat és egyes stilisztikai szabályok. Kéthetenként egy iskolai irásbeli dolgozat az olvasottak alapján. Tanár: *Ulár Pál.*

Görög nyelv. Heti 5 órán. T. k. Maywald: Görög nyelvtan és Horváth-Schenkl: Chrestomathia. Az alak- és igetan folytonos ismétlése mellett a μι végű és rendhagyó igék. Xenophon Cyropaediájából az I. II. s Anabasisából szintén az I. II. fejezet moddattani szabályokkal, nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, szók gyűjtése és betanúlása. Xenophon élete, művei, Socrateshez való viszonyának feltüntetése. Kéthetenkent egy iskolai írásbeli dolgozat a tanúlt mondattani szabályokhoz alkalmazva.

Tanár: *Ulár Pál.*

Németnyelv. Heti 3 órán. T. k. Harrach József: Német olvasókönyv III. k. Prózai olvasmányok: Alles zum Guten. Der kluge Sultan. Die leichteste Todesstrafe. Der Rabe Noahs. Die Taube Noahs. Vogel Phoenix. Eine Rose von Homers Grabe. Der Nothpfennig. Die Religion der alten Germanen. Die Cimbern und die Teutonen. Der Cid. (Dielitz). Karl der Grosse. Das Ritterwesen: I. Erziehung eines Ritterknaben. II. Die Turniere. Der Sängerkrieg auf der Wartburg. Költői olvasmányok, könyv nélkűl is: Aus dem „Cid" 4 románcz. Das Mädchen aus der Fremde. Der Pilgrim vor St. Just. Der Sänger. Bertran de Born. Die Sonne bringt es an den Tag. Der Ring des Polykrates. Johanna Sebus. Das Lied vom braven Mann. Die Bürgschaft. Wanderers Nachtlied. Loreley. Die drei Zigeuner. Der Mönch von Heisterbach. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Dr. Gál Kelemen.*

Történelem. Heti 3 órán. Dr. Ribáry Ferencz egyetemes történelem czimű tankönyve szerint az Ó-kor és a középkorból a népvándorlás. Tanár: *Kovács János.*

Természetrajz. Heti 3 órán. T. k. Kriesch János: Állattan.

Az állati test alkotásáról és működéséről. Az állati szervekről és működéseikről. Az állatok rendszertana.

Tanár: *Dr. Nyiredi Géza.*

Mennyiségtan. Heti 3 órán T k. Mocnik-Schmidt: Algebra és dr. Mocnik-Vagner: Geometria. A logarithmusokról. Műveletek logarithmusokkal. Számtani és mértani sorok (haladványok) és ezek alkalmazása. Első fokú egyenletek tanának ismétlése. Trigonometria. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Boros Sándor.*

Görög pótló tárgyak. Heti 2 órán. a) Szemelvények a régibb elmélkedő szónoki és történeti irodalomból. Az Ilias és Odysseia olvasása és ismertetése. Görög hitéleti és magán régiségek. A görög művészet. Tanár : *Kovács János.*

Mértani rajz. Heti 2 órán. Építészeti részek, oszlopfők, talapzatok, párkányok szerkesztése és rajzolása domború mintákról; ezen részek távlati képeinek szerkesztése árnyékolással is.

Tanár: *Nagy Gyula.*

Műének. Heti 2 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

VII. osztály.

Osztályfő: *Perédi József.*

Vallástan. Heti 2 órán. T. k. Pálffy József: A keresztény egyháztörténelme. Az egyház megalapításáról. Az egyház üldöztetése és diadalra jutása. Az egyház megrontása. A hit ujítás története külföldön és hazánkban. Tanár: *Péterfi Dénes.*

Magyar nyelv. Heti 3 órán. T. k. Riedl Frigyes: Poetika és poetikai olvasókönyv. A költészet helye a művészetben. Verstan. A költői műfajok fejlődése. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár: *Kanyaró Ferencz.*

Latinnyelv. Heti 6 órán. T. k. Vergilius Aeneis. Ed. Némethy Ciceronis Orationes selectae XIII. Ed. David. Plautus Trinummus Magy. Gerevics G. Cserny-Dávid: Stilus gyakorlatok. Olvasmányok: a) prózai: Ciceronis oratio in S. Catilinam I. 5 fej. könyvnélkűl és Cic. or. in Antonium I. A szónoklat története röviden, Ciceró életrajzának vázlatával. Történelmi, tárgyi és mondattani magyarázatok. b) költői: Vergilius Aeneis IV. ének egészen, az V. szemelvényesen. Vergilius élete. Az epikus költészet története; az

Aeneis tartalmának ismertetésével kapcsolatosan a mű irod. méltatása. Könyvnélkül mintegy 150 sor. Plautus Trinummusa egészen. A színműirodalom ismertetése, Plautus élete. Metrikai, tárgyi s nyelvtani magyarázatok. A mondattan begyakorlására a stilusgyakorlatokból P. Verg. Maró költeményei cz. fejezet. Kéthetenként isk. irásb. dolgozat az olvasott részlet átalakításával vagy a stilusgyakorlatokból feladott összefüggő részből. Tanár: *Perédi József.*

Görögnyelv. Heti 5 órán. Homer Ilias I. énekéből 284 verssor. Odysseia I. énekéből 251, II. énekéből 130 és a III. énekéből 175 sor. Havonként két írásbeli dolgozat: fordítás görögből magyarra és magyarból görögre Xenophontól és Homértól.

Tanár: *Nagy Lajos.*

Németnyelv. Heti 3 órán. T. k. Harrach József: Német olvasókönyv IV. k. és Lessing: Minna von Barnhelm. Magy. Heinrich G. Prózai olvasmányok: Der indogermanische Sprachstamm. Die germanischen Sprachen. Wulfila und die gothische Bibelübersetzung. C. M. Coriolanus. Aus „Was heisst und zu welchem Ende studiert man Universalgeschichte?“ Költői olvasmányok: Am Grabe Höltys. Aus Lessings Sinngedichten: An einen Lügner. Auf die Galathee. In ein Stammbuch. Aus den vier Jahreszeiten I—V. (Goethe). Die zwei Tugendwege. Das Kind in der Wiege. Der Schlüssel (Schiller). Mignon. Ballade vom vertribenen und zurükkehrenden Grafen. Minna von Barnhelm egészen, tárgyi és nyelvtani magyarázatokkal. Lessing és Klopstock élete és műveik német nyelven. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár: *Dr. Gál Kelemen.*

Történelem. Heti 2 órán. Dr. Ribáry Ferencz tankönyve nyomán a közép- és újkor a művelődési történelemmel.

Tanár: *Kovács János.*

Politikai földrajz. Heti 1 órán. T. k. Scholtz Albert: Politikai földrajz.

Mennyiségtan. Heti 3 órán. T. k. mint a VI. oszt.-ban. A quadratikus egyenletek általános elmélete. Binomialis és reciprok egyenletek. A függvények elmélete. A másodfokú függvény maximuma és minimuma. Geometriából: a stereometria. A gömbháromszögtan alapegyenletei. Havonként írásbeli dolgozat.

Tanár: *Boros Sándor.*

Természettan. Heti 4 órán. T. k. Dr. Abt Antal: Természettan. A testek közös tulajdonságai. Mozgás és erőtan. A szilárd, cseppfolyós és légnemű testek mechanikája. Hangtan.

Tanár: *Benczédi Gergely.*

Görögöt pótló tárgyak. a) *Magyar írók bővebb tanulmányozása, kapcsolatban a görög klasszikusok fordításban való ismertetésével.* Heti 2 órán. A görög költészet történetének ismertetése. Aischylos, Sophokles, Euripides tüzetesb méltatásával. A magyar írók közül Balassa, Zrinyi, Gyöngyössi, Csokonai, Kisfaludy S. bemutatása műveikből vett szemelvényekkel. Segédkönyvek: Schill Salamon: Görög irodalomtörténete; Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok III. k. Euripides: Iphigenia Aulis-ban, ford. Radó Antal; Sophokles: Antigone, Csiki Gergely fordításában stb. Három havonként egy írásbeli házi dolgozat.

Tanár: *Kanyaró Ferencz.*

b) **Mértani rajz.** Heti 2 órán. Ábrázoló geometria. A pontnak, egyenesnek és sokszögnek két proiectio síkon való ábrázolása. A pontok és egyenesek viszonylagos vonatkozása. A sík ábrázolása, vonatkozása a térelemekre. A leforgatás. Az emberi fejnek minták után való rajzolása. Tanár: *Nagy Gyula.*

Egészségtan. Heti 2 órán. T. k. Dr. Fodor József: Közegészségtan. Táplálkozás, lakás, foglalkozás, a test ápolása, fertőző betegségek, véletlen veszedelem. Tanár: *Dr Veress Lajos.*

Műének. Heti 2 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

VIII. osztály.

Osztályfő: *Kanyaró Ferencz.*

Vallástan. Heti 1 órán. T. k. Ferencz József: Unitárius egyház története, hitelvei és egyház alkotmánya. Bevezetés az unitárius egyház történelmébe. Az egyház megalapítása. Az unitárius tan gyors elterjedése és a rákövetkezett visszahatás. Az egyház szomorú korszaka. Az egyház újabb kora. A magyar, angol és amerikai unitáriusok érintkezései. Tanár: *Péterfi Dénes.*

Magyar nyelv. Heti 3 órán. T. k. Horváth Cyrill: A magy.

nemzeti irod. története. A magyar nemzeti irodalom rendszeres ismertetése. Havonként egy irásbeli dolgozat.

Tanár: *Kanyaró Ferencz.*

Latinnyelv. Heti 5 órán. T. k. Tacitus műveiből szemelvények. Magy. dr. Gyomlay Gy. Horatii carmina. Ed. Pozder. Cicero Laelius de amicitia. Magy. Heinrich G. dr. Cserny Dávid: Latin stilusgyakorlatok. Olvasmányok: a) prózai: Tacitus műveiből az I—VI. cz. szemelvények. Tacitus élete, művei és azok méltatása. Cicero Laelius de amicitia-ból 1—13 fej. A bölcs. irod. ismertetése, Ciceronak ilyen nemű műveit rövid kivonatban ismertetve. Tárgyi és nyelvtani magyarázatok. b) Költői: Hor. Sat. I. 1; 3; 6; II. 3. A római satiráról és annak irodalma. Horatius életrajza, költeményei. Ódái közül: I. 1; 2; 3; 5; 14; 22; 37; 38; II. 3; 6; 7; 17; III. 3; 4; 5; 6; 9; 16; 29. Carmen saecul. Egyes költemények könyv nélkül is. A költemények gondolattartalma egybevetve egymással s a mennyiben lehetett Berzsenyi hasonló tartalmú költeményeivel. Tárgyi és metrikai magyarázatok. A mondattan gyakorlására a stilusgyakorlatokból: A római satira. Tacitus Annalesei cz. rész 1—4 czímei. Kéthetenként isk. írásbeli dolgozat. Tanár: *Perédi József.*

Görögnyelv. Hetenként 4 órán. Platontól Kriton egészen és Phaidonból a 10 első fejezet. Havonként egyszer írásbeli dolgozat: fordítás görögből magyarra, és pedig felváltva Homértól, Xenophontól, Platontól. Tanár: *Nagy Lajos.*

Németnyelv. Heti 2 órán. T. k. Dr. Bauer S. kiadása szerint Goethe: Iphigenia auf Tauris egészen tárgyi és nyelvtani magyarázatokkal. Iphigenia két monologja az I. felv. elején és végén könyv nélkűl. Irodalomtörténetből Klopstock, Lessing, Wieland, Herder, Schiller, de különösen Goethe élete és művei német nyelven. Havonként egy írásbeli dolgozat.

Tanár: *Dr. Gál Kelemen.*

Történelem. Heti 3 órán. T. k. Dr. Ribáry Ferencz: Magyarország oknyomozó történelme. Figyelem volt fordítva a világtörténelmi eseményekre, úgyszintén a magyar alkotmány fejlődésére s a nemzeti művelődésre. Tanár: *Kovács János.*

Természettan. Heti 4 órán. T. k. Dr. Abt Antal: Termé-

szettan. Fénytan. Hőtan. A testek vegytani tulajdonságai. Elektromosság és mágnesesség. A mathematikai földrajz elemei.

Tanár: *Benczédi Gergely.*

Mennyiségtan. Heti 2 órán. T. k. mint a VII. oszt.-ban. Kamatos-kamat, járadék, évpénz számítás. A végtelen geometriai sor convergenciája és diverg. A végt. sor alkalmazása a végtelen tizedes törteknél. Permutatió, combinatió. Az algebra és geometria főbb tételeinek átismétlése. Havonként írásbeli dolgozat.

Tanár: *Boros Sándor.*

Görögöt pótló tárgyak. Heti 2—2 órán. a) T. k. Schill Salamon: Görögirodalom történet. II. r. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok IV. kt.

Magyar írók bővebb tanulmányozása, kapcsolatban a görög klasszikusok fordításban való ismertetésével. A görög prózairodalom fejlődésének ismertetése. Szemelvények Platon és Aristoteles műveiből. Bővebb olvasmányok Széchenyi, Wesselényi, Kölcsey, Eötvös és Kemény politikai és elméleti irataiból. Három havonként egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Kanyaró Ferencz.*

b) **Mértani rajz.** T. k. dr. Eodor László: Ábrázoló geometria. A szögletes és gömbölyű testek ábrázolása; ezek egyenes és ferde síkkal való metszése. A mértani testek saját és vetett árnyékának meghatározása; valamint ezen testek hálóinak szerkesztése. Antik fejek rajzolása sík minták után. Tanár: *Nagy Gyula.*

Bölcseleti előtan. Heti 3 órán. T. k. Sárffy Aladár: Lélektan és logika. A philosophia elemei. Tanár: *Kanyaró Ferencz.*

Műének. Heti 2 órán. Tanár: *Iszlai Márton.*

XII.

Magyar nyelvtani dolgozatok.

V. osztály.

1. A tanuló magaviselete az osztályban. 2. Miért jó Kolozsvárt lakni? 3. Kolozsvár képe télen. 4. Ki korán kel, aranyat lel. 5. Bizalmas levél. 6. A tavasz örömei. 7. A képkiállítás fontossága.

VI. osztály.

1. A történelem tanulásának hasznai. 2. A regény feladata. 3. A szónoklat hatalma. 4. Időtöltés. 5. A hazaszeretetről. 6. A nemzeti emlékek megőrzése. 7. A virágokról. 8. Mondá Isten legyen világosság és lőn világosság. (Teljes szerkezetű szónoki beszéd.

VII. osztály.

1. Munkakedv és kitartás: a siker bíztos. 2. A költészet fontossága. Szabad dolgozat (zárthelyi). 3. Kolozsvár legnagyobb fia (Jellemrajz). 4. A Zrinyiász. 5. Aranyos-Rákosi Székely Sándor. 6. A székelyek Erdélyben. 7. Kossuth halálának évfordulóján. (Oratio, zárthelyi). 8. Egy klasszikus és egy modern dráma ismertetése. 9. Petőfi költészete (zárthelyi).

VIII. osztály.

1. Mivel tartozunk az iskolának. — 2. A reformatio hatása Magyarországon. — 3. Az Árpádház érdemei. (zárthelyi.) — 4. Kemény Zsigmond és Jókai Mór. (Összehasonlító tárgyalás.) — 5. Nyugat védelme kelet felől. (Tört. értekezés.) — 6. Nemzeti éposz-költészetünk. — 7. Szabad dolgozat az irodalomtörténet köréből (zárthelyi). — 8. A nap az összes energia forrása. (Physikai értekezés).

Irod. feladatok görög pótlóból.

VII. osztály.

Kuruczénekek. — Csokonai lirai és elbeszélő költeményei. Egy görög dráma ismertetése.

VIII. osztály.

Széchenyi élete. — Kölcsey, mint ember, mint hazafi, mint államférfi, mint költő, mint elbeszélő, mint szónok, mint bölcselő, — részenként kiosztva a tanulók közt szabad választás útján. A görög szónoklat fejlődése.

XIII.

Végzett tananyag a testgyakorlatból.

(Heti 2—2 órán.)

1. Szabad gyakorlatok.

I., II. osztály: állások, tag szabadgyakorlatok, járó szabadgyakorlatok, birkozó gyakorlatok és társas szabadgyakorlatok Játékok.

III., IV. és V. osztály: állások nehezebbjei, két-három összetételű tagszabadgyakorlat, ütenyszerinti járás, birkózások és játékok.

VI., VII., VIII. osztály: nehezítve sulyzókkal, vasrúdakkal, összetettebb gyakorlatok és társas játékok. — Mindenütt a jellemzőt, a férfiast, a szépet kiválasztva s ezekre fektetve a fősúlyt.

2. Rendggyakorlatok.

I., II. osztály: katonai rendgyakorlatok szigorúan a „Gyakorlati szabályzat a m. kir. honvéd gyalogság számára I. rész.“ 2. 3. 4. és 6. §. Tornászati rendgyakorlatokból a sor felállítása, bontása, sorok alkotása, menetek geometriai vonalak szerint.

III., IV., V. osztály: az előző osztály katonai gyak. és a II. részből a 19. §. kör és körök képzése, melléksorok alkotása.

VI, VII., VIII. osztály: Az előző osztályok gyak, és a II. fejezetből a 14. 16. 18. 19. 20 és 21. §. Tornászati gyakorlatból: Műrendgyakorlatok.

3. Szergyakorlatok.

I., II. osztály: osztály tornázás a nyújtón, gyűrü-hintán, létrákon, ugrásoknál és mászásnál.

III., IV., V. osztály: osztály és csoport tornázás előtornászok vezetése alatt.

VI., VII., VIII. osztály: csoport és szabad tornázás különböző szereken, erőbeosztási csoportokkal és előtornászokkal.

Tanár: *Albert Károly.*

Rendkivüli tantárgyakat önkéntesen tanult.

a) Angol nyelvet . . . . 13 növendék.
b) Francia nyelvet . . . 15 „
c) Zenét . . . . 20 „
d) Orgonázást . . . . . 16 „
e) Gyorsírást . . . . . 20 „

A görög nyelv helyett az azt pótló tantárgyakat tanulta az V. oszt.-ban 15; a VI-ban 3; VII-ben 8; VIII-ban 9; összesen 35 tanuló.

XIV.

A tanterv táblázatos átnézete.

Tantárgyak	Osztályonként heti óraszám									
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Együtt	
Vallástan	1	1	1	1	1	2	2	1	10	
Magyar nyelv	5	4	3	4	3	3	3	3	28	
Latin nyelv	6	6	6	6	6	6	6	5	47	* facultativ
Görög nyelv	—	—	—	—	5*	5*	5*	4	19	
Német nyelv	—	—	4	3	3	3	3	2	18	
Történelem	—	—	4	3	3	3	3	3	19	
Földrajz	4	4	—	—	—	—	—	—	8	
Természetrajz	—	—	—	2	2	3	—	—	7	
Természettan	—	—	—	—	—	—	4	4	8	
Mennyiségtan	3	4	3	3	4	3	3	2	25	
Bölcsel. előtan	—	—	—	—	—	—	—	3	3	
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
Rajzoló mértan	3	3	2	2	—	—	—	—	10	
Szabadkézi rajz	—	—	1	1	1	—	—	—	3	
Szépírás	1	1	—	—	—	—	—	—	2	
Tornászat	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
Egyházi ének	1	1	1	1	1	—	—	—	5	
Műének	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
Összesen	28	28	29	30	33	32	35	31	246	

XV.

Tanszerek és gyűjtemények.

1. *A főiskolai könyvtárt* a lefolyt tanévben 322 olvasó használta, kik kivettek 452 művet 512 kötet és 160 füzetben, összesen tehát 672 drbot. A forgalom több mint száz olvasóval és 113 művel csökkent a megelöző évihez képest, a minek oka egyfelől az ujonnan felállított tanári könyvtár, mely a tanulók egy részét már is ellátja olvasni valóval; másfelől pedig oka éppen a tanári könyvtár felállítása, melynek ideje alatt a könyvkiadás szünetelt.

A múlt 1894-ik évben a főiskolai könyvtár gyarapítására fordíttatott a főgymnasium pénztárából 293 frt 23 kr., a Bölöni Farkas Sándor alapból 64 frt 10 kr., összesen 357 frt 33 kr. A kiadott 357 frt 33 krból egy tetemes rész (134 frt 66 kr.) könyvtári felszerelésre, könyvkötésre és takarításra fordíttatott. A megmaradt összegből szereztetett 36 mű, csaknem mind folyóirat. Ezenkivűl a Jókai műveinek nemzeti kiadásából megérkezett 30 kötet. Ezek szerint vásároltatott 75 kötet, 19 füzet, összesen 158 frt 57 kr. értékben.

Ajándékozás útján is tetemesen gyarapodott könyvtárunk. Nevezetesen a *Brassai könyvtár* gyarapodott Ngs. Brassai Sámuel dr. isk. f. gondnok úr adományából 51 művel, 59 kötet és 180 füzetben. A *Vegyes könyvtár* több jóltevő adományából 220 kötet és 231 füzettel gyarapodott, vagyis 376 művel 451 drbban. Összes gyarapodás a vásárlásokból és az adományokból 463 mű 354 kötet és 430 füzetben, a mi összesen 784 drbot teszen ki. Ezekkel a könyvtárunk 32,000 kötetből áll, a melyben van 10,925 önálló szakmunka 26,810 drbban, 773 folyóirat 2344 drbban és 2726 vegyes mű 2846 drbban.

A fönnebb jelzett szives adományokról a következő kimútatás nyújt részletesebb fölvilágosítást:

Grünwald Lipót úr adományozta a Tauchnitz-féle vállalat

30 kt. angol regényét; *Szabó Ferencz* plébános úr a Történeti, Nép- és Földrajzi könyvtár 3 művét 9 kötetben; *Dániel Gábor* egyh. főgondnok úr a vargyasi Dániel család okmánytárát; *Ferencz József* püspök úr az Inquirer 1894. évfolyamát; *Nagy Gyula* tanár úr Orbán Balázs, Torda leírása czímű művét; a *n.-enyedi Bethlen főtanoda* Nagy Károly, Kálvin theologiája és Jancsó, Kálvin élete czímű műveket; a *kolozsvári egyetemi könyvtár* 2 köt. szakczímjegyzéket; az E. K. Tanács 9 drb. új énekeskönyvet és 13 drb főrendiházi jegyzőkönyvet; a *Manchester New College* az 1893. évi megnyitási ünnepély díszes emlékkönyvét; *Gálfalvi István* úr 3 köt. theolgiai kéziratot; *Dali Ádám* úr 1 füzetet; *Fekete Gábor* úr 8 füzetet; *ifj. Fekete Pál* 5 drb. vegyes tartalmú művet a múlt század végéről; *Máté Béla* tanuló Szentábrahámi M. Historia Ecclesiast. Claudiopolis, 1752; *Szentmártoni Kálmán* tanuló Szalkai Antal, Virgilius Aeneassa, kézirat.

2. *A természetrajzi szertár gyarapodott:*

a) Vásárlás útján: Kitömött madarakkal	10 frt — kr.
b) Ajándék útján: Dr. Nyiredi Géza szaktanártól egy kitömött sünnel és madarakkal	15 „ — „
Tkts. ifj. Kómis Lajos úrtól M.-Kályánból egy vízi tyukkal	5 „ — „
Az V. és VI. oszt. növendékeitől több szárított növénynyel és rovarokkal	5 „ — „
Összesen	35 frt — kr.

3. *A rajz-szertár* számára vásároltatott:

a) Zeller: Farbige Ornamente 1 füzet 50 lap	5 frt — kr.
b) Kettlitz: Schattirte Ornamente der Italienischen Renaissance. 3 füzet, 18 lap . .	6 frt 40 kr.

A többi szertárak számára, valamint a történelem és philologiai szertár berendezésére, a megrendelések most történtek. Ezeket csak a jövő évi Értesítőben közölhetjük.

XVI.

Ifjusági egyletek és alapok.

a) **Az ifj. olv. és önk. egylet** védnöke Perédi József tanár, elnöke Turcsányi (Haftl) József volt. Az egylet szept. 8-án tar-

totta alakuló gyűlését s megalakulván működését rendesen folytatta. Gyűlés volt összesen 26 rendes és 3 rendkivűli, melyeknek tárgyai szavalatok, felolvasások, vitatkozások és egyleti ügyek voltak. Felolvasást tartottak Ferenczi K. VII. Nagy M. VII. Fosztó Tihamér VIII. o. tanulók.

Vitatételek voltak: A szászok betelepítése károsabb vagy hasznosabb volt-e hazánkra? Tompának vagy Vörösmartynak köszönhet-é többet a magyar költészet? Az I. félévi vitatétel volt: Melyik volt nagyobb hatással az europai nemzetekre, a reformatio-e vagy a keresztes hadjáratok? II. félévi vitatétel: Vétkes volt-e Brutus, hogy megölte Caesart? A vitatkozások élénkek voltak és tanulságos eszmecserére nyujtottak alkalmat.

Mindenik félévben volt szavalati nemes és díjas verseny. Az I. félévi nemes versenyen 5 szavaló közűl jkönyvi dicséretet nyert Czakó Jenő VII. Kiss Jenő VIII. A II. felévi versenyen komoly irányban Czakó J. VII. a vig irányban Feldheim B. VIII.

Az I. félévi díjas versenyen részt vettek 7-en, díjat nyert Péterfi Béla VIII. komoly irányban: a víg irányban Feldheim Béla VII. A II. félévi díjas versenyen a komoly irányban díjat nyert Czakó J. VII. jkvi dicséretet Barabás Ábel VII.; a víg irányban dijat nyert Feldheim Béla VII.

Az egylet évközben pályatételeket tűzött ki versre és prózára. I. félévi pályatételek voltak: versre egy dythiramb irása. A jutalmat Ferenczi K. VII. o t. nyerte, ki jkvi dicséretben is részesűlt. Prózában: „A népköltészet hatása a műköltészetre.“ A jutalmat Fosztó T. VIII. o. t. nyerte el.

A II. félévi pályázatra következő tételek voltak kitűzve:

1. Tóth Ede élete és művei. Beérkezett 1 mű, mely nem volt méltó a jutalomra.

2. Irassék egy óda. Beérkezett egy mű. A 6 kor. jutalmat Ferenczi K. VII. o. t. nyerte.

A májusi nagy pályázatra a tételek a következők:

1. „A kereszténység elterjedése és befolyása Magyarországra“. A 10 kor. jutalmat nyerte Nagy Lajos papjelölt.

Nsgs. Kővári L. ur ajándékából 5 korona jutalmat nyert Vernes J. VII.

2. „Milyen befolyást gyakorol a természet az állatok testalkotására és szerveik kifejlődésére?“ A 10 kor. jutalmat nyerte Ruzitska L. VII.

3. „A fényűzés befolyasa a társadalmi életre.“ A díj nem adatott ki.

4. „Az önképzőkörök fentartandók-e vagy eltörlendők? A jutalmat nyerte Nagy Lajos papjelölt.

Az ifjuság a jelen isk. év folyamán is lelkesedéssel ünnepelte meg márcz. 15-ikét s május 26-án évzáró ünnepélyt tartott. Mindkét alkalommal közreműködött az ifj. dalkör Iszlai Márton, és az Appolló-kör Strahal J. karmester vezetése alatt.

Az olvasó egylet a következő lapokat és folyóiratokat járatta: *a)* napi lapok: Magyar Hirlap, Ellenzék, Fővárosi Lapok, Erdélyi Hiradó: *b)* hetilapok: Vasárnapi Ujság, Aranyosvidék, Közérdek, Borsszem Jankó; c) folyóiratok: Századok, Akademiai Értesítő, Magyar Salon, Magyar Nyelvőr.

Az ifjuság által szerkesztett „Remény“ cz. ifj. lapból megjelent 18 szám.

Az ifj. könyvtár vásárlás utján a következő művekkel gyarapodott: Milton J. Az elveszett paradicsom. Moore T. Lalla Roukh. Fiók K. Nala és Damajanti. ifj. Ábrányi K. Melyik erősebb. Beőthy Zs. A névtelenek. Csiky G. Arnold. Csiky: Az Atlasz család. Csiky: Az atyafiak. Csiky: Sisyphus munkája. Kemény Zs. Ködképek: Lauka G. Legujabb novellái. Pálffy A. Esztike kisasszony professzora. 2. k. Pálffy: Anya és grófnő. Pálffy: Egy mérnök regénye 2. k. Pálffy: Egy leány mint özvegy asszony. Pálffy: A régi Magyarország utolsó éveiben. Payn J. Egy fedél alatt. Turgenyev: Egy vadász iratai. Kalidásza: Sakuntala. Arago, Emlékbeszédei. Beöthy: Horatius és Kazinczy. Heinrich: Bánk-bán a német költészetben. Mikes K. törökországi levelei. Cicero a kötelességekről ford. Csengeri. Herodotos tört. művei. ford. Geréb J. 3 k. P. Vergilius Aeneis. ford. Barna. Thukydides ford. Zsoldos B. 3 k. Csengery A. Deák Ferencz emlékezete. Deák F. Fogságom tört. Deák F. Wesselényi Anna életrajza és levelezései. Daray V. Világtört. Fleger S. A magyar tört. irás tört. Grünwald B. Az új Magyarország. Marczali H. A magyar tört. irás kútfői az Árpádok korában Ürmössy L. Tizenhét év Erdély történetéből 1849. jul. 19. 1866. ápr. 17. I. k.

Bernstein: A természet könyve 5 k. Hoitsy P. A mi az embert környékezi. Church A. Elbeszélések a görög tragikus költőkből. Emerson R. W. Az emberi szellem képviselői. Ford. Szász K. Dr. Hüppe S. A lengyel alkotmány tört. Ford. Szathmáry. Hunfalvi P.: Az oláhok története I—II. k. 2 drb. Lévay-Vida: Görög-magyar és magyar görög szótár 7 drb. Veress J. Latin-magyar és magyar-latin szótár 8 drb. Ballagi: Német-magyar és magyar-német szótár 4 drb. Összes gyarapodás 48 mű 78 drbban. A könyvtárban jelenleg van könyv, lap, fűzet és folyóirat 2340 drb.

Az egylet bevétele	192 frt. 80 kr.
kiadása	126 frt. 29 kr.
Évi gyarapodás	67 frt. 51 kr.

Az egylet vagyona 272 frt 81 kr.

b) **Az alosztályuak olvasó-egylete** dr. Gál Kelemen tanár védnöksége alatt állott. Az egylet czélja az, hogy az alosztályú tanúlók tanúlmányaikat olvasmányokkal bővíthessék, ismereteik hiányait saját szorgalmukkal pótolhassák. Tagjai voltak a III—V. oszt. tanúlók, kik fejenként 50 kr. tagdíjat fizettek. Az így befolyó pénz kamatoztatik s időnként a könyvtár gyarapodására fordíttatik. Az egylet tőkéje a múlt évben volt 187 frt 20 kr.

Bevétel volt a tagdíjakból	34 frt. 50 kr.
Büntetési díjakból	8 frt. 57 kr.
Összesen:	43 frt. 07 kr.
Kiadás volt könyvekre	113 frt. 33 kr.
Könyvkötésre és kezelési naplókra .	6 frt. 18 kr.
Összesen:	119 frt. 51 kr.
Tőke és bevétel összesen	230 frt. 27 kr.
Kiadás összesen	119 frt. 51 kr.
Az egylet vagyona 6 frt 01 kr. kamatgyarapodással =	116 frt. 77 kr.

A könyvtár állott 406 műből 475 darabban. Most vásároltunk 64 művet 77 darabban 10 % árleengedéssel. Tehát jelenleg áll 470 műből 552 darabban.

A vásárolt könyvek lajstroma:

Jókai: Magyarország története 3 k.

Stoll: Die Sagen des classichen Alterthums 2 k.

„ Die Helden Roms im Krieg und Frieden 2 k.

Bajza J. Összegyűjtött munkái 3 k.
Vas Gereben: Tekintetes Urak 1 k.
„ „ Régi jó idők 1 k.
„ „ Garasos arisztokráczia 1 k.
„ „ Nagy idők, nagy emberek 1 k.
Edmondo de Amicis: Sziv. 1 k.
Jókai: Meséskönyv 1 k.
Dr. Márki Sándor: Magyar Pantheon 1 k.
Vámbéry Ármin: Középázsiai útazás 1 k.
Tóth Kálmán: A munka bajnokai.
Mark Twain: Tamás urfi kalandjai.
„ „ Huckleberry Finn kalandjai.
Andersen: Auserlesene Märchen.
Mikszáth K: Magyarország lovagvárai regékben.
K. Tóth Kálmán: A világlátók.
De Gerando A: Az emberiség jóltevői.
P. Szathmári K: Rossz asszony várat veszt.
Tóth Sándor: Kuruczvilág.
Burnett: A kis lord.
Grimm: Őrségek.
Meyne Reid: A skalpvadászok.
„ „ Vilmos, a hajósinas.
„ „ A tűzföld.
Vachott Sándorné: Legújabb ifjusági iratai.
Cox György: Görög regék.
Tompa M.: Összes költeményei.
Mikszáth K: A két koldusdiák.
Radó Vilmos: Grf Benyowszky M. kalandjai.
De Gerando A: Ifjusági színművek.
P. Szathmáry K: Törökvilág Magyarországon.
„ „ Varga János.
Grimm testvérek: Gyermekmesék
Dr. Jankó János: Stanley áfrikai útazása.
Bárány Ignácz: Magyarország története elbeszélésekben.
Dr. Cserép József: Római régiségek.
Wagner Ármin: Képek a természetből.
Mehl H: Die schönsten griechischen Sagen.

Pór Antal: Róma története.
Petőfi S. Válogatott költeményei.
Toldi László: A régi magyarok műveltségi története.
Áldor Imre: Két Rákóczyné.
„ „ Az első magyar király.
Arany J: Balladái.
Arany: Toldi estéje.
Felsmann J: A Nibelungok.
Arany: Toldi élete. 3 k.
Fleury L. A hajdankor története.
Sime J. A német nép története.
Tyffe C. A. A görög nép története.
Goldsmith O. A vékfildi lelkész.
Kiss Nihály: Történeti gyöngyök.
„ Bölcseség gyöngyök.
Benedek E: Kis könyvtár.
Br. Eötvös J. Költeményei.
Garay J. Szt.-László.
Mikszáth K: Jókai Mór.
Törs Kálmán: Garibaldi ifjúsága.
Összes érték 10%-tes árleengedéssel 113 frt. 33 kr.

c) **Dalkör** Tagja minden tanuló, ki az énekre alkalmas hanggal rendelkezik. Az ifjusági ünnepélyeken, templomban és temetéseken Iszlai Márton karnagy szakszerű ügyes vezetése mellett igen szép sikerrel működött Alaptőkéje 126 frt 65 kr. Védnöke: Boros Sándor igazgató.

d) **Apollókör**. Czélja a zeneismeretek terjesztése. Ez évben is sikerrel működött buzgó védnöke Nagy Gyula tanár felügyelete alatt. A tanuló ifjuságnak több ünnepélyén sikerrel működött.

Bevétele volt az igazgatóság által az egylet alapjából kiutalt 30 frt. Alaptőkéje 1100 frt 69 kr.

e) **A jóltevők arczképezésére** gyűjtött alap jelenleg 382 frt. 34 kr. Czélja: a jóltevők arczképeinek koronkint lefestése a főiskola nagytermében leendő elhelyezés végett.

f) **A Kriza János-alap** tesz 303 frt 39 krt. Ez összeg az 1862. évi julius 30-án tartott Kriza-ünnepély alkalmával begyült

adakozásokból maradt meg, melynek kamatja később szépirodalmi pályaművek jutalmazására lesz fordítandó.

g) **A remény-alapnak** van 519 frt 18 kr. vagyona. Czélja az ifjuság által szerkesztett „Remény“ czímű hetilapban megjelent jelesebb dolgozatokból új „Zsebkönyv“ kiadása. A fönnebbi alapok pénzei mind a kolozsvári takarékpénztárban vannak elhelyezve s a betéti könyvecskék az igazgató gondozása alatt állanak.

XVII.

Ösztöndíjak, segélyezés, javadalmak és jutalmak.

1. Ösztöndíjak.

a) **Koncz János alapítványból** havonként 2 frt 50 krt kaptak: Székely Ferencz és Pálfi Ferencz I. év. papnöv.; Kiss Jenő, Fodor Ferencz és Ajtay Albert VIII. oszt.; Bölöni Vilmos, Veress Béla, Ütő Áron, Gálfi Zsigmond és Barabás István VII. oszt.; Gálfalvi Samú, György János, Kiss János, Péterfi Áron, Rédiger Ödön és Sándor Ákos VI. oszt.; Kelemen István, Rázmán Mózes, Rend Aurél és Uzoni János V. oszt.; Gál Miklós IV. oszt.; Gálfi Zsigmond és Mezei Dezső III. oszt.; Derzsi Zoltán II. oszt. Kelemen Béla és Szabó Mihály I. oszt. tanulók. Összesen 600 frt.

b) **Koncz János alapítványból** naponként ebédet kaptak: személyenként havi 5 frt értékben: Rédiger Árpád VIII. Barabás Ábel VII. és Szentmártoni Kálmán IV. oszt. tanulók. Összesen 150 frt.

c) **Fejér Ödön alapítványból** havonként 2 frt 20 krt kaptak: Ferencz Aron és Csép Miklós IV. oszt. tanulók. Összesen 44 frt.

d) **Koronka-Mátyus alapítványból** havi 3—3 frtot kaptak: Pálfi József VI., Antónya Mihály IV. és Koronka Jenő I. oszt. tanulók. Összesen 90 frt.

e) **K. Nagy Sándor alapítványból** havi 2 frt 50 krt kapott Halmágyi János I. oszt. tanuló. Összesen 25 frt.

f) **Mártonffi—Koncz alapítványból** félévenként 25—25 forintot kaptak: Lukácsi József, Molnár János és Ferenczi Kálmán VII. oszt. tanulók. Összesen 150 frt.

g) **Árkosy Lajosné alapitványából** havi 4 frtot kapott Gyergyai Árpád IV. oszt. tanuló. Összesen 40 frt.

h) **Kern—Szilvásy alapítványból** félévenként 5—5 frtot kapott Csongvai Dénes IV. oszt. tanuló. Összesen 10 frtot.

i) A **Kovács Árpád** nevét viselő alapítványból havonként 2 frtot kapott Kovács Lajos II. oszt. tanuló. Összesen 20 frtot.

k) **Tóth Ferencz és neje** alapítványából havonként 2 frt 50 krt kapott Ürmösi József V. oszt. tanuló. Összesen 25 frt.

l) **Erdélyi kincstári ösztöndíjat** félévenként 30—30 frt. kaptak: Márkos Albert és Ürmösi Sándor VII., Kríza János és Máté Ferencz V. oszt. tanulók. Összesen 240 frt.

m) **Laborfalvi Berde Mózes** alapítványából naponként 1—1 czipót kaptak; Bedő Béla és Miklós Zsigmond V., Miklósi János IV., Kökösi Mihály III., Derzsi Andor és Szász István I. oszt. tanulók. Pénzértéke 80 frt.

n) **Kelemen Benő** alapítványából naponként 1—1 czipót kaptak: Biró Pál VI., Balázs András, Koncz János és Simonfi József III. oszt. tanulók. Pénzértéke 80 frt.

p) **Kővári László** alapból naponként 1—1 czipót kaptak: Baló Dénes IV., Kiss András, Kiss Lajos és Zoltán Sándor III., Pálfi Árpád V. oszt. tanulók. Pénzértéke 80 frt.

q) **Az 1863-ban végzettek** alapítványából részesültek: Kelemen György VIII., Kelemen Sándor III., Kelemen Béla I. oszt. tanulók. Összesen 25 frt.

r) A **májusi** alapból félévenként 4—4 frtot kapott Gálfi Ferencz II. év. kép. növ. Összesen 8 frt.

s) Sárdi Ákos VI. oszt. tanuló a Besán-féle alapból 100 forintot élvezett.

Az ösztöndíjak értéke összesen 1767 frt.

2. Segélyezések.

1. A lefolyt tanévben is több nemes szivű emberbarát segítette elő szegénysorsú tanulóink tanulását; részint egész kosz-

tot, részint ebédet vagy vacsorát adtak a következők: Biasini Sándorné Pálfi Árpád V. o. naponként ebédet; Boros Sándorné Kún Sándor IV. o. tanulónak teljes kosztot, Pálfi Zoltán I. o. t. áprilistől ebédet; Demény Istvánné Koncz János II. o. t. naponként ebédet; Eöri Ernőné Kiss Lajos III. o. t. naponként ebédet; Gál Simonné Csongvai Dénes IV. o. t. naponként ebédet; Gyulay Lászlóné Szabó Miklós I. o. t. naponként ebédet; Kazai Lajosné Zoltán Sándor III. o. t. naponként ebédet; Kovács János Kovács Lajos II. o. t. teljes kosztot; Molnár Sándorné Molnár Ödön II. o. t. naponként ebédet; Mózes András Kádár Gyula III. o. t. naponként vacsorát; Müller Józsefné Kiss András III. o. t. naponként ebédet; Lehmann V. Sándorné Nagy Gergely III. o. t. hetenként egyszer vacsorát; Szigethy Miklósné Kovács István II. o. t. naponként ebédet és vacsorát; Szabó Józsefné Kökösi Mihály II. o. t. naponként ebédet; Vécsei Sámuelné Kádár Gyula III. o. t. naponként ebédet, Inczefi Péter 4. el. o. t. naponként ebédet és vacsorát.

A népkonyhán a téli hónapokban ebédet kapott 8 tanuló.

2. Farkas Vilmos úr ez évben is 25 frtot adományozott olyan czélból, hogy abból nehány szegénysorsú tanuló ruházatot kapjon. Kohn D. Ernő úr hasonló czélból 10 frtot adományozott. Ezen adományokból részesült 8 tanuló.

3. Nagys. dr. Haller Károly egy. tanár úr a Benczédi Lőrincz koporsójára szánt koszorú megváltásában 12 frtot adományozott, hogy szegény tanulók ruházattal segélyeztessenek. Ebből részesültek: Balázs András, Koncz János és Nagy Gergely III. o. tanulók.

4. A „Rongyos egylet“ szives adományából 5 tanuló részesült.

Fogadják a nemes szivű emberbarátok az igazgatóság szives köszönetét.

3. Javadalmak.

A Zsuki László alapitványból bejött 52 frt 50 kr., a legatusoktól patrociniumból 30 frt 60 kr., temetési díjakból 20 frt, együtt 103 frt 10 kr., mely összeg az egyenruhás tanulók között divisio czímen kiosztatott.

Legatióból az illető legatusoknak volt 1140 frt jövedelmök.

Iskolai kórház, gyógyszer, iskolai díjak czímen egyes tanulóknak elengedtetett 590 frt.

A papjelöltek, papnövendékek és gymn. felosztályú tanulók magántanításért kaptak készpénzben 3240 frtot. Ezenkivűl ellátása (kosztja) volt 16 tanulónak.

A javadalmak összege, élelmezésen kivűl, teszen 5073 frt 10 krt.

4. Jutalmak.

A tanév bezárásakor a következő jutalmak osztattak ki:

1. **A Paget Olivér** alapitványból az angol nyelvtan tanulásában fölmútatott előhaladásért az I-ső, vagyis 100 frtos díj nem adatott ki; a 2-dik, vagyis 50 frtos díjat kapta Márkos Albert VII. o. t.; a 3-ik, vagyis 25 frtos díjat Pálfi József VI. o. t.

2. **A Fejér Márton** alapból a szépírásért 1 frt jutalmat kapott Balogh József II. o. t.; 2 frt jutalmat Lőrinczi Géza VI o. t.

3. **Az özv. Pap Sándorné** szül. **Kovács Katalin** alapítványából 4 frt 50 kr. pályadíj tűzetett ki egy új évi egyh. beszéd írására, a jutalmat két pályázó közűl Deák Ferencz IV. év. papn. nyerte el.

4. **A Bulyovszkiné** szül. **Szilágyi Lila** alapítványából egy ballada jutalmazására kitűzött 40 frt díjból a 8 pályázó közűl Simonfi Márton III. év. papn. 10 frt. jutalmat nyert. Ugyanezen alapítványból 5 frt. jutalmat kapott Simonfi Márton III. év. papn. az ifj. által szerkesztett „Remény“ czímű heti lapban ez év folyamán megjelent legjobb költeményeiért. Dicséretet nyert Ferenczi Kálmán VII. o. t.

.5 **Az ifj. Peielle István** alapítvány ez évi kamatából 80 frt osztatott ki a következő jeles tanulók között: Lukácsi József VII. o. t. 10 frtot, Kriza János és Mikó Lőrincs V. o. t. 8—8 frtot, Csép Miklós IV. Balázs András, Geley Gyula és Puskás Endre III. o. t. 6–6 frtot, Abrudbányai Géza, Balogh József és Uzoni Imre II. Létai Dezső, Petersberger Pál és Székely Géza I. o. t. 5—5 frtot.

7. **Méltóságos báró P. Horváth Kálmán** egyházi főgondnok úr, nevelésügyünk nemes lelkű Maecenása, ez évben is 100 frt

jutalmat tűzött ki azon tanulónak, a ki az érettségi vizsgálaton minden tantárgyból jeles érdemjegyet kap. A jutalmat három jeles tanuló közűl Máté Béla kapta. Ezenkivűl 50 frtot adományozott a gymn. felsőbb osztályú jeles tanulók jutalmazására. Ezen díjból kaptak: Feldheim Béla VII. Gálfalvi Samú, György János, Mikó Imre és Smiel Mór VI. o. t. 10—10 frtot.

ö. **A Kovácsi Antal alapból** 20 frt tűzetett ki a latinnyelvtanban, pályázati vizsgálaton, legtöbb előhaladást fölmútatott tanuló jutalmazására. A jutalmat Márkos Albert VII. o. t. kapta.

8. **Sipos Gábor** ügyvéd úr ez évben is 1 drb. 20 frankos aranyat adományozott azon felosztályú tanuló jutalmazására, a ki magyar nyelvtani dolgozatait a legmagyarosabb irálylyal és legjobb helyesírással készítette. A jutalmat Vernes István VII. o. t. kapta.

Meltzl Hugó egyet. tanár úr ő nagysága 20 koronát adományozott a mennyiségtanban legtöbb előmenetelt tanusított tanulók jutalmazására. Ebből kapott Ruzitska Lajos VII o. t. egy pályamunkáért 5 koronát, Ürmösi Sándor VII. o. t. 10 koronát, Gyergyai Árpád IV. o. t. 5 koronát, az év folyamán tanúsított előmenetelükért.

Ezenkivűl 1 jutalom könyvet tűzött ki a rajz. geometriában kitűnt tanulónak, a jutalmat Sárdi Elemér IV. o. t. kapta.

10. **A Magyari Árpád** alapítványból az 1 frtot a „Talpra magyar“ elszavalásáért Ütő Áron VII. o. t. kapta.

11. **A kövendi Szász Gergelyné alapítványból**, szónoki beszéd írására, kitűzetett 4 frt 50 kr. jutalom. Két pályázó közűl a jutalom egyiknek sem adatott ki.

12. **Székely László** ur egy theologiai dolgozat irására kitűzött 1 drb 10 frnkos aranyat, melyet Simonfi Márton III. év. papn. nyert el.

13. **A Lászlóczky Péter** alapítványából jeles tanulásért és jó magaviseletért 3—3 frt jutalmat nyertek: Derzsi Andor I. o. Gergely Lajos II. o. t. 4 frtot nyert Antónya Mihály IV. o. t.

14. **Az 1879—79 ben végzett** osztálytársak alapitványából a f. tanévben a rendes orácziókon tartott beszédért 18 frtot kapott Máté Béla VIII. o. t.

15. **Dr. Wettenstein Áron** cs. és kir. főorvos úr 10 frtot adományozott egy gymn. III. osztályú szegénysorsú jeles tanuló megjutalmazására. A jutalmat Balázs András kapta.

16. **Dr. Wettenstein József** orvos úr 20 koronát adományozott azon III. és V. oszt. tanuló jutalmazására a ki latin illetőleg görög nyelvtanban a legtöbb előhaladást tett. A jutalomból 5—5 koronát kaptak: Kríza János és Mikó Lőrincz V. o. t. 5 5 koronát kaptak: Balázs András és Puskás Endre III. o. t.

17. **Boros Sándor** igazgató-tanár 5 frtot tűzött ki egy menyiségtani pályamunka jutalmazására. A két pályázó közűl a jutalmat Feldheim Béla VII. o. t. kapta, Ruzitska Lajos VII. o. t. pedig a Dr. Metzl tanár úr adományából kapott 5 korona jutalmat.

18. **Az isk. Igazgatóság** jutalom könyveket adományozott a következő tanulóknak: Gräf Lajos, Müller Gyula, Veress Géza és Weisz Andor 1-ső elemi; Gyulay Tibor 2-ik elemi; Abrudbányai Ede, Finta József, Krizsik Ferencz Kereső Lajos, Nagy László, Oborzil Gyula, Nikora Lőrincz és Veress Gábor 4-ik elemi oszt. tanulóknak.

Továbbá Márkos Albert, Ruzitska Lajos, Ürmösi Sándor és Vernes István VII. o. t. Pálfi József és Sárdi Ákos VI. o.; Gyergyai Árpád IV. Kovács Kálmán II. Kohn Ödön I. o. tanulóknak.

19. **Dr. Nyiredi Géza** tanár 10 korona jutalmat adott Lőrinczi Géza VI. o. t. rovar gyűjteményért, 6 korona jutalmat Bedő Béla V. o. t. növény gyűjteményért.

20, **Sárdi Samú** tanár 4 korona jutalmat adott Antónya Mihály IV. o. t. és 2 koronát Gál Miklós IV. o. t. a gyorsirás tanulásában tett előmenetelükért.

XVIII.

A főiskola kórháza.

A lefolyt 189⁴/₅-ik tanévben a közegészségi állapot nem volt kedvező. Ennek oka részben abban keresendő, hogy az egész város területén a kanyaró és vörheny járványszerűleg lépett fel s így nehány esetben iskolánk növendékeinél is előfordult; de

másfelől a folyamatban levő csatornázási és vízvezetéki földmunkálatok alkalmával az évszázados szenny felhányatott, a mi mindenesetre a közegészségi viszonyok ideiglenes rosszabbúlását vonta maga után.

Iskolai kórházunkban az év folyamán gyógykezeltetett 27 beteg 276 beteg nappal, átlag egy betegűlési eset 10·22 napot vett igénybe.

Kórszerint: előfordult: váltóláz 2, vörheny 4, kanyaró 1, roncsoló toroklob 1, mandola lob 3, hörghurut 2, tüdőlob 2, mellhártya lob 1, csúz 2, rűh 8, izzag 1 esetben.

Osztály szerint: Az I. osztályból 9, a II-ik osztályból 6, a III-ikból 4, a VI-ikból 3, a IV-ből 2, az V. VII és 1-ső elemi osztályból 1—1 tanuló volt beteg.

Életkor szerint: 11 éves 3, 12 éves 12, 13 éves 2, 14 éves 4, 15—16—17 éves 2—2.

Vallás szerint: unitárius 23, gör. cath. 2, rom. kathol. 1, ev. ref. vallású 1.

Legtöbb betegűlési eset volt január és február hóban (7—7 eset), márcziuban 5, májusban 4, szeptemberben 3, deczemberben 1. Haláleset a korodában nem fordult elő.

A korodán kivűl gyógykezeltett még lényegtelenebb bántalmak ellen 41 bennlakó, kik nagyobb részt légcső hurut, kisebb fokú mandola lob, bélhurut, váltóláz és csúzos bántalmakban szenvedtek.

A városon lakó tanúlók közűl többen feküdtek súlyosabb betegségben azonban mind felgyógyúltak, egy tanuló kivételével.

A kórház felügyelőséget az E. K. Tanács megbizásából, ez évben Boros Sándor igazgató teljesítette.

Az iskolai kórház-alap javára a május 27-én tartott majális jövedelméből $^1/_6$ rész, vagyis 35 frt 25 kr. jutott.

Az érdekelt szülők becses figyelmébe ajánlja az isk. igazgatóság hogy az isk. kórház részére bárminemű segélyt szivesen és köszönettel fogad.

XIX.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemjegyek fokozata.

Szám	Előmenetel	Magaviselet
1	jeles	jó
2	jó	szabályszerű
3	elégséges	kevésbé szabályszerű
4	elégtelen	rossz

A használt rövidítések értelme:

a) Vallásra nézve: unitár. = unitárius; r. kath. = római katholikus; ev. ref. = evangelikus reformatus; ág. ev. = ágostai evangelikus; izr. = izraelita; g. kath. = görög katholikus; g. kel. = görög keleti.

b) egyéb rövidítések: ism. = ismétlő. fm. = felmentve: ö. d. = ösztöndijas; a *-gal jelöltektől az ösztöndíj évközben elegtelen osztályzat miatt elvétetett.

Továbbá : f. o. l. = felsőbb osztályba felléphet.
j. v. u. = javító vizsgálatra útasíttatik
o. i. u. = osztály ismétlésre útasíttatik.

Első osztály.

Osztályfő: **Sárdi Samu.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Testgyakorlat	Szépírás	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. ítélete
	Ajtay Gyula r. kath.	3	2	3	2	2	2	1	2	1	-	1	f. o. l.
	Albon Kornél g. kath.	—	3	4	4	3	4	1	3	—	—	1	o. i. u.
	Barabás József unitárius	1	2	3	2	3	3	1	3	2	2	2	f. o. l.
	Bartha Ákos unitárius ism.	1	2	2	2	3	3	1	2	—	2	2	„
5	Deák József ev. ref.	1	3	4	3	2	2	1	2	2	—	2	j. v. u.
	Dénes Dezső ev. ref.	2	3	3	3	2	3	3	2	—	—	1	f. o. l.
	Derzsi Andor unitárius ö. d.	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	„
	Erdélyi Sándor ev. ref.	3	4	4	4	3	4	2	3	3	—	2	o. i. u.
	Éjszaki Géza unitárius ism.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	f. o. l.
10	Fehér Mihály unitárius	2	2	2	3	3	3	3	1	2	--	1	„
	Florer János r. kath. ism.	1	2	2	2	3	2	1	1	1	—	1	„
	Fodor László unitárius ism.	1	2	3	2	2	3	1	2	1	1	1	„
	Gálfi András „	2	1	1	3	1	3	2	3	—	2	1	„
	Goldman Árpád izr.	2	3	3	4	3	4	3	3	--	-	2	o. i. u.
15	Goldschmied Gyula ág. ev.	1	1	1	2	1	3	2	1	2	—	1	f. o. l.
	Grünn István izr.	3	3	3	3	3	3	1	2	2	—	1	„
	Gurbalán Sándor g. kel. ism.	el	h	al	t								
	Halmágyi János unitár. ö. d.	1	2	2	3	3	2	2	2	—	2	1	„
	Herczeg Andor „	1	3	3	3	2	4	1	2	3	3	1	j. v. u.
20	Jánki Béla „	1	3	3	3	3	2	3	2	--	3	2	f. o. l.
	Kaufman Ernő izr.	—	3	3	3	3	2	3	3	—	—	1	„
	Kelemen Béla unitárius ö. d.	1	2	3	3	2	1	1	2	1	2	1	„
	Kereső József „ ism.	1	2	3	3	3	2	2	1	1	2	1	„
	Kohn Andor izr.	2	2	3	3	2	3	2	2	—	--	1	„
25	Kohn Ödön „	2	1	1	1	1	2	2	3	.	—	1	„
	*Koronka Jenő unitárius ö. d.	3	3	4	4	3	3	3	1	—	2	1	o. i. u.
	Kozma Béla „	1	3	3	3	3	3	3	3	—	2	1	f. o. l.
	Landesberg Ernő izr.	1	3	3	3	3	3	2	3	3	—	1	„
	Létay Dezső unitárius	1	1	1	1	1	1	2	1	—	2	1	„
30	Lichtman Aladár izr.	3	3	3	2	4	2	2	2	3	—	2	j. v. u.

A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Testgyakorlat	Szépírás	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. ítélete
Matskási Lajos ev. ref.	1	2	3	2	2	3	1	2	1	—	2	f. o. l.
Mendel Adolf izr.	2	1	2	2	2	2	2	1	2	—	1	„
Nagy Aladár unitárius	2	2	3	3	3	3	3	2	1	3	1	„
Nagy Elemér „ ism.	2	2	2	2	3	3	1	1	2	3	1	„
35 Pálfi Zoltán „	1	2	1	2	1	1	2	2	2	3	1	„
Pántya György g. kath.	—	3	4	4	4	4	3	2	—	—	1	o. i. u.
Peller Rezső izr.	2	2	3	3	3	3	3	2	—	—	2	f. o. l.
Petersberger Pál ág. ev.	1	1	1	1	1	2	2	1	—	—	1	„
Pető Kálmán unitárius	ki	m	a	ra	dt							
40 Piger József ág. ev. ism.	2	3	3	3	2	2	1	2	1	—	1	„
Rend Gyula unitárius	2	3	4	4	3	4	1	2	2	3	2	o. i. u.
Rusz József g. kath.	—	4	4	4	4	4	3	3	—	—	1	„
Simon Ignátz izr.	ki	m	a	ra	dt							
Simon István unitárius	1	2	2	2	3	2	2	2	2	3	1	f. o. l.
45 Simonidesz Gyula ág. ev.	1	3	3	3	3	3	1	3	—	—	2	„
Smiel József izr.	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	„
Szabadkay József unitárius	1	3	3	2	1	3	3	3	2	2	1	„
Szabó Miklós „ ö. d.	1	2	3	3	3	3	1	1	2	3	2	„
Szathmári Miklós „	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	„
50 Szász István „ ö. d.	1	2	2	3	3	2	1	2	—	3	1	„
Székely Géza unitárius	1	1	1	1	1	1	2	1	—	2	1	„
Székely Samú „	2	4	4	4	3	4	2	3	2	2	1	o. i. u.
Szigethi Zoltán „	1	2	4	3	3	2	2	2	—	3	1	j. v. u.
Ürmösi Zoltán „	2	3	4	4	3	4	2	2	1	2	2	o. i. u.
55 Vagyas Mózes „	1	2	3	3	1	3	2	2	—	2	1	f. o. l.
Weisz Gábor izr.	2	1	2	2	2	3	3	2	—	—	1	„
Weisz Tibor izr.	2	2	3	3	3	3	2	2	—	—	1	„

Második osztály.

Osztályfő: **Dr. Nyiredi Géza.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Testgyakorlat	Szépírás	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. itélete
	Abrudbányai Géza unitárius	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. o. l.
	Albon József g. kath.	—	2	4	3	3	2	1	1	—	—	1	j. v. u.
	Andrási Árpád unitárius	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1	f. o. l.
	Balogh József „	1	1	1	1	1	1	fm	1	—	1	1	„
5	Bardocz Pál „	1	2	3	2	3	2	1	2	1	1	1	„
	Benczédi Ferencz „	1	3	3	1	2	2	1	1	1	1	1	„
	Bidián János g. kath.	—	3	4	3	3	2	3	2	—	–	1	j. v. u.
	Bodor György unitárius	2	2	3	3	1	2	1	1	—	2	1	f. o. l.
	Csipkés Árpád „	1	3	3	3	3	3	fm	1	2	2	1	„
10	Derzsi Zoltán „ ö. d.	1	2	2	2	2	3	2	2	—	1	1	„
	Dengyel István ág. ev.	2	3	3	3	3	3	1	3	—	—	1	„
	Gergely Lajos unitárius	1	1	2	2	1	1	1	1	—	1	1	„
	Grossman Samú izr.	—	2	3	3	2	3	2	2	—		1	„
	Györfi Lajos ev. ref.	ne	m	v	iz	sg	á	zo	tt				
15	Héczei Jenő ev. ref.	3	4	4	3	4	4	2	2	2	–	2	o. i. u
	Herman Mór ev. ref.	1	3	3	2	3	3	1	2	2	—	2	f. o. l.
	Károli Gyula ev. ref.	2	2	2	2	3	3	3	1	—	-	1	„
	Kovács István unitárius	1	2	2	2	3	2	1	1	2	2	1	„
	Kovács Gábor „	2	3	3	3	4	4	3	2	2	1	2	o. i. u.
20	Kovács Kálmán „	1	2	2	1	2	1	2	1	—	2	1	f. o. l.
	Kovács Lajos „ ö. d.	1	2	3	2	2	2	1	3	—	2	1	„
	Lőfi Béla unitárius	1	3	4	2	2	2	1	1	1	1	1	j. v. u.
	Macsellár Valér g. kath.	—	3	2	1	3	3	1	3	—	—	1	f. o. l.
	Mocsán Aurél g. kath.	—	1	1	1	2	2	2	2	—	—	1	„
25	Molnár Ödön unitárius	1	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	„
	Muresán Vilmos g. kel.	—	3	4	3	3	4	1	2	3	—	2	o. i. u.
	Nemes Dénes g. kath.	—	3	4	3	3	3	2	1	—	—	2	j. v. u.
	Pálfi György unitárius	2	2	2	1	2	2	3	2	—	3	2	f. o. l.
	Ptacsnik György unitárius	1	3	4	3	3	4	2	2	—	2	2	o. i. u.
30	Salamon Miksa izr.	1	1	3	3	3	3	1	2	—	—	1	f. o. l.

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Testgyakorlat	Szépírás	Műének	Egyh. ének	Magaviselete	A vizsg. biz. itélete
	Simonides Ödön ág. ev.	1	3	3	1	4	3	1	1	—	—	2	j. v. u.
	Szabó Árpád unitárius	2	4	4	4	4	4	1	2	—	2	2	o. i. u.
	Szabó Gáspár „	2	3	4	3	3	3	2	2	3	2	1	j. v. u.
	Szebeni Jenő r. kath.	3	3	4	3	4	4	1	3	3	—	2	o. i. u.
35	Szilágyi József unitár.	2	3	4	3	3	3	2	2	1	1	2	j. v. u.
	Tamási Tivadar „	1	2	2	2	3	2	1	1	1	1	1	f. o. l.
	Tóth József „	2	3	3	3	2	2	1	2	—	2	2	„
	Uzoni Imre „	1	1	2	1	1	1	2	1	—	—	1	„
	Varga Jenő „	1	3	3	3	2	3	3	2	—	2	2	„
40	Veress Lajos „ ism.	ne	m	v	iz	s	gá	zo	tt				
	Zoltán Gyula „	ne	m	v	iz	s	gá	zo	tt				

Harmadik osztály.

Osztályfő: **Gálfi Lőrincz.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Németnyelv	Történelem	Termtt. földrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. itélete
	Ausch Jenő izr.	–	1	1	1	1	1	1	1	1	3	—	—	1	f. o. l.
	Balázs András unitár. ö. d.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1	1	„
	Balla György r. kath.	1	3	3	3	2	1	2	3	3	3	—	—	2	„
	Beszterczei Lajos ág. ev.	2	3	4	3	3	3	3	2	1	2	1	—	2	j. v. u.
5	Biasini Sándor r. kath.	1	2	3	2	2	3	4	3	2	2	—		1	„
	Butyka Kálmán ev. ref.	k	i	m	a	ra	dt								
	Czupor Miklós unitárius	1	2	2	2	2	3	1	3	2	2	2	1	1	f. o. l.
	Demény András unitárius ism.	2	2	3	3	2	2	2	2	1	—	—	2	2	f. o. l.
	Farkas Gőző unitár. ism.	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2		1	1	„
10	Farkas Gyula unitárius	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	1	1	1	„
	Fodor János „	1	2	2	3	2	1	1	2	2	3		2	1	„
	Gálfi Zsigmond unitár. ö. d.	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1	2	2	1	„
	Gelei Gyula unitárius	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	3	3	1	„
	Goldner Albert izr.	–	2	2	1	3	4	3	3	3	2	-	—	2	j. v. u.
15	Jakobi József izr.	–	3	3	3	3	4	3	3	3	3	—	—	1	„
	Jeszenszki Béla ág. ev.	1	3	4	4	3	3	3	3	1	2		--	1	o. i. u.
	Kádár Gyula unitár. ö. d.	1	2	2	3	2	2	3	1	2	1	1	1	1	f. o. l.
	Kelemen Sándor unitár.	2	3	3	3	3	3	3	4	4	1	1	1	2	j. v. u.
	Kereső Gyula unitárius	1	3	3	3	3	2	3	2	2	fm	—	1	1	f. o. l.
20	Kiss Andráss unitár. ö. d.	1	2	2	3	2	2	3	2	2	3	—	1	1	„
	Kiss Lajos unitár. ö. d.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	-	3	1	„
	Koncz János unitár. ö. d.	2	2	1	2	2	2	3	2	2	2		3	2	„
	Kozma Sándor g. kath.	—	3	3	1	3	3	3	3	4	3	—	—	1	„
	Kökösi Mihály unitár ö. d.	1	2	2	2	2	2	3	4	3	3	2	3	1	j. v. u.
25	Mezei Dezső unitár. ö. d.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	—	3	1	f. o. l.
	Nagy Gergely unitár. ism.	1	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—	3	2	„
	Puskás Endre r. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1	„
	Rosenfeld Frigyes izr.	--	3	3	3	3	3	3	4	3	3	—	—	2	j. v. u.

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Németnyelv	Történelem	Termtt. földrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. ítélete
	Simonfi József unitár. ö. d.	1	3	2	3	2	3	3	3	3	2	—	2	2	f. o. l.
30	Száva Dezső r. kath.	1	3	3	1	3	3	3	3	3	fm			2	„
	Török Géza unitárius	1	3	3	3	2	2	1	2	3	2	1	1	2	„
	*Zoltán Sándor unitárius ö. d.	2	3	4	4	3	3	3	3	2	2	2	2	1	o. i. u.
	Zsakó István unitárius	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	—	2	1	f. o. l.
	Zsakó József „	1	2	2	3	1	2	3	3	4	1	1	2	1	„
35	Vagner Ferencz „	1	3	4	3	3	3	3	4	3	1	—	2	1	o. i. u.
	Váradi József r. kath.	1	2	4	4	3	2	3	3	3	1	—	-	1	„

Negyedik osztály.

Osztályfő: **Nagy Gyula.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Németnyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. ítélete
	Antónya Mihály unitár.	1	1	2	2	2	1	2	2	1	3	—	1	1	f. o. l.
	Augstein János izr.	—	3	4	4	3	3	4	4	4	2	—	—	2	o. i. u.
	*Baló Dénes unitár. ö. d.	ne	m	v	iz	sg	á	zo	tt						
	Benczédi Andor unitár.	1	2	3	2	1	1	2	2	3	1	1	1	1	f. o. l.
5	Csép Miklós unitár. ö. d.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	3	—	2	1	„
	Csongvai Dénes unitárius ö. d.	1	2	3	3	2	2	3	2	2	3	—	2	1	„
	Darkó Gyula unitár. ism.	2	2	3	1	2	3	4	3	2	3	—	2	1	j. v. u.
	Dézsi Olivér ev. ref.	—	2	3	3	2	1	3	2	2	1	—	–	1	f. o. l.
	Ekárt István unitárius	1	3	4	3	2	3	3	3	3	1	—	2	1	j. v. u.
10	Ferencz Áron „	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2	1	1	1	f. o. l.
	Gál Miklós „	1	1	3	2	2	1	2	2	2	1	1	1	1	„
	Gyergyai Árpád „	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	—	3	1	„
	Hosszú Lajos „	1	2	3	3	2	2	3	3	3	2	—	3	2	„
	Kappel Izidor izr.	—	2	3	2	2	1	3	3	4	1	—	—	1	„
15	Klein Samu izr. ism.	2	1	3	1	2	2	2	3	3	3	—	—	2	„
	Koncz Béla ev. ref.	1	2	3	3	1	1	3	2	2	2	—	—	2	„
	Kozma Szabin g. kath.	—	3	3	1	2	2	3	3	4	3	—	—	2	„
	Kun Sándor unitárius	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	3	1	„
	Lázár Andor r. kath. ism.	1	2	3	3	2	3	3	2	3	1	—	—	1	„
20	Mayer Rezső ág. ev.	1	2	3	2	2	1	3	2	3	3	—	—	1	„
	Meltzl Balambér ág. ev.	1	1	2	1	1	1	2	3	3	3	—	—	1	„
	*Miklósi János unitár. ö. d.	1	3	4	4	2	1	3	2	1	1	—	2	1	o. i. u.
	Rosenberger Simon izr.	3	2	3	2	2	2	2	2	3	3	—	—	2	f. o. l.
	Sárdi Elemér unitárius	1	2	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	1	„
25	Sigmond Gyula ág. ev.	1	2	3	3	2	1	3	3	3	2	—	—	2	„
	Strobl Alajos ág. ev.	2	2	3	2	2	2	3	3	4	3	—	—	1	„
	Székely László unitár.	1	2	3	4	2	2	4	2	2	2	—	2	2	o. i. u.
	Székely Sándor unitár.	2	2	4	3	3	3	4	2	3	3	—	2	2	„

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Németnyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz. geometria	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. ítélete
	Szentmártoni Kálmán unitárius ö. d.	2	1	3	2	3	1	3	2	3	1	—	2	2	f. o. l.
30	Ütő Lajos unitárius ö. d.	1	3	3	3	3	2	3	2	3	2	1	1	2	„
	Zsurzs Pártin g. kath ism.	2	2	3	3	2	2	3	2	1	2	—	—	2	„
	Abrudbányai Sándor unitárius m. t.	1	3	3	2	3	2	3	3	fm	—	—	—	—	„
	Bónis Tibor ev. ref. m. t.	ne	m	v	iz	sg	á	zo	tt						

Ötödik osztály.

Osztályfő: **Dr. Gál Kelemen.**

A tanuló neve és vallása.	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Görögnyelv	Németnyelv	Gör. pótló irodalom	Mértani rajz	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. itélete
Adámosi Gábor unitárius	1	2	2	2	3	--	—	2	2	2	3	3	—	2	2	f. o. l.
Bedő Béla unitárius ö. d.	1	2	3	—	3	2	1	2	2	2	1	3	—	2	2	„
Böjthe Pál ev. ref.	3	2	3	·	4	2	2	2	3	3	3	3	—	—	2	j. v. u.
Bróz Arnold r. kath. ism.	3	1	3	-	3	1	1	3	3	3	1	2	—	—	2	f. o. l.
5 Csiszér Samú ág. ev.	1	2	3	3	3	—	—	2	3	3	4	3	1	—	2	„
Farkas Endre unitárius	ne	m	vi	zs	gá	zo	tt									
Fekete Károly unitárius	1	2	3	—	3	2	2	1	2	3	2	2	—	3	2	„
Gelei Kálmán unitárius	1	3	3	3	3	—	—	2	3	4	fm	2	–	3	1	
Gottlieb Mór izr.	—	3	3	–	3	2	3	3	3	3	3	2	–	—	3	f. o. l.
10 Grátz Ottó ág. ev.	1	3	3	—	3	2	1	1	3	4	2	2		—	1	j. v. u.
Hirsch Mór izr.	–	3	3	—	2	2	3	2	2	2	2	fm	–	—	2	f. o. l.
Jakóbi Kálmán izr.	-	2	2		2	1	2	1	2	1	2	3	—	—	1	„
Jeszenszki Aladár ág. ev	1	2	2	—	3	2	2	3	2	3	1	1	—	—	2	„
Kelemen István unitárius ö. d.	1	1	2	2	3	—	—	2	2	3	4	1	—	2	2	„
15 Kriza János unitárius ö. d.	1	1	1	1	1	-	—	1	1	2	1	2	1	1	2	„
Létay Árpád unitárius	2	1	3	-	3	1	3	3	2	1	3	2	—	2	2	„
Lőwy Izidor izr.	–	2	2	—	2	2	2	1	2	3	1	1	—	—	2	„
Máté Ferencz unitárius ö. d.	1	1	1	2	3	—	–	1	2	3	1	1	—	1	2	„

A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Görögnyelv	Németnyelv	Gör. pótló irodalom	Mértani rajz	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat	Műének	Egyh. ének	Magaviselet	A vizsg. biz. itélete
*Miklós Zsigmond unitárius ö. d.	1	2	3	—	4	2	1	2	3	4	1	2	—	1	1	o. i. u.
20 Mikó Lőrincz unitárius	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	—	1	1	f. o. l.
Pálfi Árpád unitárius ö. d.	2	2	3	2	3	—	—	2	3	3	4	1	—	2	2	„
Rázmán Mózes unitárius ö. d.	1	2	2	1	3	—	—	1	3	2	3	1	—	2	1	„
*Rend Aurél unitárius ö. d.	1	3	3	3	3	—	—	2	2	3	2	2	—	2	2	„
Uzoni János unitárius ö. d.	1	1	3	—	3	1	3	2	1	2	2	2	—	3	1	„
25 Ürmösi József unitárius ö. d.	1	2	3	—	3	2	3	2	2	3	2	2	—	2	2	„
Veress Gyula unitárius	2	1	3	—	3	2	3	3	2	3	2	2	—	2	2	„
Wiegner Samu izr.	—	2	3	2	2	—	—	3	2	3	3	3	—	—	1	„

Hatodik osztály.

Osztályfő: **Ulár Pál.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Görögnyelv	Németnyelv	Gör. pótló irodalom	Mértani rajz	Történelem	Természetrajz	Mennyiség	Testgyakorlat	Műének	Magaviselet	A vizsg. biz. itélete
	Antal József unitár. ö. d.	1	1	3	2	3		—	1	2	3	1	2	1	f. o. l.
	Benedek Mihály unitár.	2	2	4	4	3			2	3	4	2	1	2	o. i. u.
	Biás István unitárius	2	3	4		4	3	3	3	3	4	4	—	2	„
	Biró Pál unitár. ö. d.	1	2	3	2	3	-	..	1	2	3	3	—	1	f. o. l.
5	Elekes Károly ev. ref.	3	3	4	—	4	3	3	3	2	4	4	2	2	o. i. u.
	Fehér Imre r. kath.	ki	m	a	ra	dt									
	Gálfalvi Samú unitár. ö. d.	1	1	1	1	1	-	—	1	1	1	1	1	1	f. o. l.
	Gombos János unitárius	1	2	3	3	2	—		1	2	3	2	—	2	„
	György János unitár ö. d.	1	1	1	1	1	—		1	1	1	1	—	1	„
10	Jakab Nándor ev. ref.	3	3	3	3	3	—	--	2	3	3	2	1	2	„
	Kiss János unitár. ö. d.	2	3	3	2	3	—		2	3	3	2	1	1	„
	Kozma Kornél g. kath.	—	2	3	3	4	-	-	3	2	4	2	—	2	o. i. u.
	Lieblich Miklós izr.	—	2	2	2	2	—	—	1	2	3	1	—	1	f. o. l.
	Lőrinczi Géza unitárius	2	3	4	—	4	2	—	3	2	2	2	—	2	o. i. u.
15	Mikó Imre unitárius	1	1	1	1	1	-	—	1	1	1	3	—	1	f. o. l.
	Nagy Elemér „	1	3	4	4	3		..	3	3	3	3	—	2	o. i. u.
	Pálfi József „ ö. d.	1	1	1	1	2	-	—	1	1	2	1	—	2	f. o. l.
	Péterfi Áron „ ö. d.	1	2	3	3	3	—	—	1	2	3	1	1	1	„
	Rend Gyula „	2	3	4	4	4	-	—	3	3	4	3	-	1	o. i. u.
20	Rédiger Ödön „ ö. d.	1	2	3	3	3	-	-	2	1	3	2	—	1	f. o. l.
	Sándor Ákos „ ö. d.	2	2	2	2	2	—	—	2	2	3	1	1	1	„
	Sárdi Ákos „ ö. d.	1	2	1	1	2	—	—	2	1	2	2	1	2	„
	Smiel Mór izr.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2		1	„
	Zsakó Andor unitárius	1	1	1	1	2	—	—	1	1	3	3	—	1	„
25	Heretik Endre r. kath. m. t.	2	3	3		2	3	4	3	3	3	—		—	javithat

Hetedik osztály.

Osztályfő: **Perédi József.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Görögnyelv	Németnyelv	Gör. pótló irodalom	Mértani rajz	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Egészségtan	Testgyakorlat	Műének	Magaviselet	A vizsg. biz. ítélete
	Barabás Abel unitárius ö. d.	1	1	2	2	1	—		1	2	3	1	fm		1	f. o. l.
	*Barabás István unitárius ö. d.	1	2	3	2	3		—	2	2	3	2	1	2	1	„
	*Bölöni Vilmos unitárius ö. d.	2	2	2	3	3	—	—	3	3	3	3	1	1	1	„
	Brázovai Elek ev. ref.	2	2	3	—	3	2	1	3	2	3	2	1		2	„
5	Czakó Jenő unitárius	1	2	3	3	3	—		2	3	3	2	3	1	1	„
	Feldheim Béla izr.	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	„
	Ferenczi Kálmán unitárius ö. d.	1	1	2	2	3	—	—	1	2	3	1	1	—	1	„
	*Gálfi Zsigmond nnitárius ö. d.	1	2	3	3	3	—	–	2	2	3	1	fm	2	2	„
	Hirschman Jakab izr.	1	2	2	2	2	—	–	2	3	3	2	4		1	„
10	Kiss Tamás unitárius	1	2	3	2	3	-	–	2	3	3	1	1	—	1	„
	Lukácsi József unitárius ö. d.	1	1	1	1	2	—	–	1	1	1	1	2	2	1	„
	Magyari Géza unitár.	1	2	3	—	4	2	3	2	2	3	2	fm	1	2	j. v.u.
	Márkos Albert unitárius ö. d.	1	1	1	1	1	–		2	1	2	2	1	—	1	f. o. l.
	Mayr Károly r. kath.	—	4	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	—	2	j. v.u.
15	Molnár János unitár. ö. d.	1	2	2	1	2	—	—	2	1	2	1	3	2	1	f. o. l.
	Nagy Miklós unitárius	1	2	2	—	3	2	1	1	3	2	2	1	1	1	„
	Ruzitska Lajos r. kath.	1	2	2	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	„
	Sándor Dénes unitárius ö. d.	1	1	3	3	2	—	—	3	2	3	2	1	-	2	„
	Szabó Albert unitár.	2	3	3	3	4	—	—	3	3	3	3	2	3	2	j. v.u.
20	Székely Andor „	2	3	3	—	3	2	1	3	1	1	3	2	1	2	f. o. l.
	Tóth Ernő „	1	2	2	—	3	2	2	1	1	2	1	2	1	1	„

A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Görögnyelv	Németnyelv	Gör. pótló irodalom	Mértani rajz	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Egészségtan	Testgyakorlat	Műének	Magaviselet	A vizsg. biz. itélete
Ürmösi Sándor unitárius ö. d.	1	1	2	2	2	—	—	1	1	1	1	1	3	2	f. o. l.
Ütő Áron unitárius	2	2	2	3	3	—	·	2	2	2	2	1	1	1	„
Varró Elek „	ne	m	vi	zs	gá	zo	tt								„
25 Veress Béla unitár. ö. d.	1	2	1	2	3		—	2	2	3	1	2	-	2	
Vernes István unitár.	1	1	1	1	2	—	—	1	1	1	2	fm	1	1	„

Nyolczadik osztály.

Osztályfő: **Kanyaró Ferencz.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Latinnyelv	Görögnyelv	Németnyelv	Gör. pótló irodalom	Mértani rajz	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcselettan	Testgyakorlat	Műének	Magaviselet
	Ajtay Albert unitár. ö. d.	1	2	3	—	3	2	2	2	2	3	3	3	1	1
	Balla Aladár r. kath.	1	2	2	—	3	2	1	1	1	2	1	1	1	1
	Beczkai János unitárius	1	2	2	3	3	—	—	2	2	3	2	1	1	1
	Bedő Árpád „	1	2	3	3	3	—	—	2	3	3	2	1	1	1
5	Fekete Pál „	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	1	—	1
	*Fodor Ferencz „ ö. d.	1	3	3	3	3	—	—	2	2	2	2	1	—	1
	Fosztó Tihamér „	1	1	3	3	3	—	—	2	3	3	1	2	—	1
	Frankkis Ferencz „ ism.	2	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	—	1
	Hunwald Ernő izr. ism.	k	i	lé	p	e	tt								
10	Kelemen György unitár.	ö	n	k	é	n	t	is	m	é	te	lt			
	Keleti Géza r. kath.	1	1	3	—	3	1	2	2	3	3	1	1	—	1
	Kiss Jenő unitárius ö. d.	1	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	1	1	1
	Kolbai Sándor r. kath.	1	1	2	—	2	1	1	1	2	2	2	3	1	1
	Kovács István unitár. ism.	1	2	3	3	3	—	—	2	3	3	2	2	—	1
15	László Áron „	2	2	3	2	3	—	—	3	2	2	2	1	1	1
	Létay Gábor „	ö	n	k	é	n	t	is	m	é	te	lt			
	Létay József „	2	2	2	1	3	—	—	2	2	2	1	1	3	1
	Máté Béla „	1	2	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1
	Mihályfalvi Miklós ev. ref.	2	2	2	1	2	—	—	2	3	3	2	1	1	1
20	Péterfi Béla unitárius	1	2	3	—	2	2	2	2	2	2	2	1	—	1
	Rédiger Árpád „ ö. d.	1	2	3	2	3	—	—	3	3	2	2	1	2	1
	Sipos Aladár ev. ref.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Turcsányi (Haftl) József ág. ev.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1
	Zoltán Árpád unitárius	n	e	m	v	i	zs	gá	z	o	tt				
25	Czablk János ág. ev. m. t.	1	2	3	—	2	2	2	1	3	2	2			1

XX. Statisztikai kimutatás a gymn. tanulókról.

Osztály	A tanulók száma: Felvétetett nyilvános	A tanulók száma: Felvétetett magán	Vizsgálatot tett: nyilvános	Vizsgálatot tett: magán	Előmenetelük: haladó	Előmenetelük: ismétlő	Tandíj: fizető	Tandíj: mentes egészen	Tandíj: mentes részben	ösztöndíjas	A vizsgálatot tett tanulók közűl volt — Vallásra nézve: unitárius	ev. ref.	ág. ev.	róm. kath.	izraelita	gör. kath.	gör. kel.	Összesen	Anyanyelvre nézve: magyar	román	Összesen	Nyelvismeretre nézve: csakis magy. beszél	magyar-német	magy.-ném.-franc.	magyar-román	hányan tudnak magyarúl	A tanulók illetősége: helybeli	megyebeli	más megyebeli	más országbeli	Összesen
I.	57	—	54	—	47	7	41	8	5	7	29	4	4	2	12	3	—	54	51	3	54	33	12	—	9	54	28	4	22	—	54
II.	42	—	38	—	38	—	26	12	-	2	24	3	2	1	2	5	1	38	32	6	38	29	2	—	7	38	16	4	18	—	38
III.	36	—	35	—	32	3	23	12	-	10	23	—	2	5	4	1	—	35	34	1	35	30	2	—	3	35	13	3	19	—	35
IV.	31	2	30	1	29	2	21	10	—	9	18	2	4	1	4	1	1	31	29	2	31	23	5	—	3	31	13	3	15	—	31
V.	27	—	26	—	26	—	17	9	—	10	16	1	3	1	5	—	—	26	26	—	26	14	7	—	5	26	13	1	12	—	26
VI.	24	1	23	1	24	—	16	8	—	8	18	2	—	1	2	—	1	24	23	1	24	19	3	—	2	24	5	1	18	—	24
VII.	26	—	25	—	25	—	14	11	—	11	20	1	—	2	2	—	—	25	25	—	25	15	3	—	7	25	3	1	21	—	25
VIII.	22	1	20	1	19	2	11	10	—	5	14	2	2	3	—	—	—	21	21	—	21	14	5	2	—	21	7	—	14	—	21
Összesen	265	4	251	3	240	14	169	80	5	62	162	15	17	16	31	10	3	254	241	13	254	177	39	2	36	254	98	17	139	—	254
	269		254		254		254																								

Osztály	A tanulók szülei közt polgári állásra nézve volt																A tanulók életkora a … életévét betöl-								
	őstermelő			Iparos			Keresk. és vállalkozó																		
	önálló			önálló			önálló																		
	Nagybirtokos és bérlő	Kisbirtokos és bérlő	Alkalmazott	Nagyiparos	Kisiparos	Aklalmazott	Nagykereskedő	Kiskereskedő	Alkalmazott	Köztisztviselő	Magán tisztviselő	Katona	Értelmiségi	Személyes szolgálatból élő	Magánzó	Összesen	9	10	11	12	13	14	15	16	17
I.	—	9	—	—	6	—	—	6	2	13	—	1	8	2	7	54	—	16	15	16	5	1	1	—	—
II.	—	9	—	—	3	—	—	1	—	12	—	—	8	—	5	38	—	—	4	16	13	3	2	—	—
III.	—	11	—	—	2	—	—	7	—	8	2	1	3	1	—	35	—	—	2	3	9	13	6	1	1
IV.	—	5	—	—	2	—	—	2	—	6	1	—	7	1	7	31	—	—	—	·	2	10	10	7	1
V.	—	2	—	—	1	—	—	8	—	7	—	1	4	—	3	26	—	—	—	—	—	5	14	3	3
VI.	—	6	—	—	1	—	1	1	—	7	—	1	7	—	—	24	—	—	—	—	—	—	4	13	5
VII.	1	7	—	—	—	—	—	4	—	3	—	—	7	—	3	25	—	—	—	—		—	—	5	8
VIII.	—	4	—	—	3	—	—	—	—	1	—	1	6	1	5	21	—	—	—	—	—	—		—	1

tanév végén					A tanulók egészségi állapota				A tanulók magaviselete				A tanulók mulasztása				A tanulásban tett előmenetel						
18	19	20	22–28	Összesen	Nem járványos: Könnyű	Nem járványos: Nem járványos	Járványos	Meghalt	Jó	Szabályszerű	Kevésbbé szabályszerű	Rossz	Igazoltatott	Nem igazoltatott	Hány tanuló nem mulasztott	Hány tanuló mulasztott igazolatlanul	Minden tárgyból: Jeles eredménynyel	Minden tárgyból: Legalább jó eredménynyel	Minden tárgyból: Legalább elégséges eredménynyel	Egy tárgyból elégtelen eredm.	Két tárgyból elégtelen eredm.	Több tárgyból elégtelen eredm.	Osztály ismétlésre útasittatott
t ö t t e																							
—	—	—	—	54	16	9	2	1	40	14	—	—	1199	22	1	10	3	6	32	4	2	7	9
—	—	—	—	38	9	12	—	—	25	13		—	768	18	3	13	2	7	16	7	3	8	6
—	—	—		35	19	4	—	—	24	11	—	—	891	29	7	10	3	2	19	7	4	—	4
1	—	—	—	31	29	8	—	—	18	13	—	—	1110	14	3	8	—	3	22	2	3	1	4
1	—	—	—	26	18	9	1	—	8	18	1	—	488	14	4	7	1	2	19	3	1	—	1
1	—	—	1	24	9	3	—	—	13	11	—	—	399	5	2	2	4	2	10	1	3	4	7
8	3	1	—	25	40	6	—	—	16	9	—	—	1154	—	1	—	1	6	15	3	—	—	—
9	6	3	2	21	13	—	—		20	—	—	—	251	15	6	2	2	2	17	—	—	—	—

A tanulmányozás eredményének áttekintése osztályonként.

Tantárgy	I.					II.					III.					IV.					V.					VI.					VII.					VIII.				
	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentés	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentve	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentve	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentve	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentve	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentve	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Fölmentve	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Felmentve
Hittan	27	17	5	—	-	20	9	2	—	—	22	8	—	—	—	18	8	—	—	—	16	3	2	—	-	13	7	2	—	—	19	5	—	—	—	17	4	—	—	—
Magyarnyelv	10	22	19	3	-	6	13	17	2	—	5	13	17	—	—	6	17	8	-	-	8	13	5	—	—	7	9	8	—	—	8	14	2	1	—	5	11	5	-	—
Latinnyelv	8	11	25	10	—	3	11	13	11	—	5	11	14	5	—	1	3	23	4	—	3	6	17	-	—	7	2	9	6	—	5	10	10	—	—	3	5	13	—	—
Görögnyelv	—	-	—	-	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	3	5	3	—	—	7	5	5	3	—	4	7	6	—	—	4	2	6	—	—
Németnyelv		—	—	-	-	—		—	—	—	7	6	19	3	—	5	11	12	3	-	2	4	18	2	—	4	7	8	5	—	4	6	13	2	—	3	4	14	—	—
Történelem	—	—	—	—	—	—		—	—	—	4	14	17	—	—	6	19	6	—	—	8	12	6	-	—	11	6	7	—	—	10	9	6	—	—	6	10	5	—	—
Földrajz	5	16	24	9	-	10	10	17	1	—	6	13	14	2	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természetrajz	-	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	11	6	—	—	3	14	9	—	-	8	9	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	7	—	—	4	7	10	—	—
Mennyiségtan	11	12	28	3	—	6	10	17	5	—	7	4	23	1	—	1	7	19	4	—	3	6	14	3	—	4	3	12	5	—	6	5	14	—	—	3	8	10	—	—
Gör. pótló irod.		—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	4	11	—	—	—	-	1	3	—	—	2	5	1	—	—	3	5	1	-	—
Mértani rajz	—	-	—	-	-	—		—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	4	5	6	—	—	1	—	2	1	—	5	1	2	—	—	3	4	2	—	—
Rajzoló geom.	6	17	22	9	—	6	13	13	6	—	4	10	17	4	—	3	16	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bölcsel. előtan		—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		-	—	—	-	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	3	—	—
Egészségtan	-	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	11	10	4	—	—	—	—	—	—	—
Szabadkézi rajz	—		—	—	-	—	—	—	—	—	6	13	13	3	—	5	8	13	4	1	7	9	6	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlat	20	20	14	—	-	22	9	5	—	2	8	11	13	1	2	10	8	12	—	1	7	12	6	—	1	7	9	5	2	1	11	6	3	1	4	17	4	4	—	—
Műének	10	15	3	—	—	7	6	4	-	21	8	5	1	—	21	5	—	—	-	26	2		-	—	24	7	2	—	—	15	10	4	2	—	9	7	2	1	—	11
Angolnyelv	—	—	—	—	26	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	5	1	—	—	—	3	1	1	—	—	1	—	2	—	—

XXI.

Kimútatás az érettségi vizsgálatokról.

A f. tanévben az érettségi írásbeli vizsgálatok május hó 14—18-ik napjain tartattak meg, a szóbeli vizsgálatok Kozma Ferencz isk. f. gondnok elnöklete alatt és Kuncz Elek tank. kir. főigazgató, mint kormányképviselő, jelenlétében junius hó 11—13 napjain folytak le.

Az írásbeli dolgozatokra a következő tételek tűzettek ki:

1. Magyarnyelv és irodalomból:

a) Irodalmunk újjá születése.

b) Emlékbeszéd a mohácsi csata évfordulóján.

c) A szem és látásról.

2. Latinnyelv és irodalomból:

A barátság hasznáról és kellemeiről.

3. Görögnyelv és irodalomból:

Homer Odysseiája 17. ének.

4. Németnyelv és irodalomból:

A régi germánok szokásai.

5. Mennyiségtanból:

a) A biztosító társulatok a jégkár elleni biztosításoknál azon föltevésből indulnak ki, hogy 25 év alatt a jég által okozott kár az egy évi jó termés értékével ér fel. Ezt elfogadva, mekkora biztosítási összeget fog egy földbirtokos évenként fizetni, ha évi termését 6400 frtra becsűlik s ha 3·5%-ot számítanak?

b. Egy csonka kúp alakú üst alapátmérője = 4·2 dm, oldalának hossa = 6·5 dm, az oldal és fenék által képezett szög 120°20'37"; hány liter vizzel telik meg az üst és mennyibe kerűlt, ha minden m^2 vörösréz lapért $9\frac{1}{2}$ frtot számított a készítő?

Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése.

Jelentkezett	Írásbeli vizsgálatot tett	Szóbeli vizsgálatot tett	Érettnek nyilvánittatott			Három hóra visszavettetett	Az írásbeli vizsgálat alapján		A végzettek által választott pálya						Megjegyzés
			Jelesen	Jól	Egyszerűen		Egy évre visszavettetett	Végkép elútasíttatott	Papi	Tanári	Jogi	Gazdasági	Alsóbb hivatali	Katonai	
26	26	23	3	5	13	2	2	1	4	2	3	2	3	9	A jelentkezett 26 tanuló közűl 5 ismétlő volt

Jelesen érettek: Máté Béla, Sipos Aladár és Turcsányi József, kik közűl Máté Béla kapta a P. Horváth Kálmán egy. főgondnok úr által kitűzött 100 frt. jutalmat.

XXII.

c) Elemi iskola.

I. osztály.

Osztálytanító: *Inczefi Sámuel.*

Vallástan. Heti 2 órán. Reggeli, estéli, étel előtti, étel utáni és közönséges imák. Erkölcsi elbeszélések. T. k. Boros Gy. „Jó gyermek könyve“ és az ABC.

Beszéd és ért. gyak. Heti 3 órán. A taneszközök, házi bútorok, tanterem és részeinek megismertetése és leirása. Az előbbieknek egymással való összehasonlítása különböző tulajdonságairól. A város lakósainak ismertetése különböző tekintetek szerint. T. k. Nagy L. „Beszéd- és ért. gyak.“

Számtan. Heti 3 órán. A számjegyek és a műveletek jegyeinek megismertetése. Számolás 30-as körben, fejben és palára íratva a 4 alapművelet alapján. T. k. Brassai S. Számító Socrates és Fuchs J. Számolási k.-könyv.

Olvasás és irás. Heti 6 órán. Az „ABC"-és könyv többször átvéve. Abból a versek és elbeszélések könyv nélkűl is betaníttattak és elmondattak a beszéd gyakorlása végett. T.-könyv. Komáromy-Lakits-Péterfy ABC.

Írás. Heti 1 órán.

Rajz. Heti 1 órán.

2. osztály.

Osztálytanító: *Inczefi Sámuel.*

Vallás. Heti 3 órán. Izsák fiai. Mózes története és a tíz parancsolat. Erkölcsi szabályok. Imák. Jákob fiai. József testvérei, Jákob Egyptomban és az úrimádság. T.-könyv Boros Gy. „Jó gyermek könyve" és Nagy D. „Ó-szövetségi szent történetek."

Beszéd és ért. gyakorlat. Heti 4 órán. Mint az 1-ső osztályban. Hozzátéve földrajzi szempontból a világ 4 fő és mellék-tájainak a megnevezését. A város nevezetesebb helyeinek és utczáinak a megismertetése. Egy nehány közönségesebb ásvány megismertetése. T.-könyv Nagy L. „Beszéd- és ért. gyak."

Magyar nyelv. Heti 4 órán A mondat- és beszéd. Jelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó és óhajtó mondatok megismertetése továbbá a szó, szótagelválasztás. A hangok. Magán- és mássalhangzók megkettőztetett helyes irása. A mondat alanyi és állít mányi részei. Az írásjelek és a főnév. Elméletileg és gyakorlatilag írásban. T.-könyv Deme K. „Magyar nyelvtan." Ehez Komáromy és társai olv. könyv II. köt. A verseket és elbeszéléseket tanulták könyv nélkűl is.

Állattan. Heti 3 órán. Honi házi és vad emlősök és szárnyasok. Pánczél F. T.-könyve alapján.

Számtan. Heti 2 órán. A négy alapművelet 100-as körben, elméletben és írásban. A szorzó-tábla. Brassai Sámuel „Számító Socrates" T.-könyve alapján.

Írás. Heti 1 órán.

Rajz. Heti 1 órán.

3. osztály.

Osztálytanító: *Nagy Lajos.*

Vallástan. Heti 3 órán. T. k. Kriza János: „A ker. vallás elemei". Nagy Péter: „Ó szövetségi szent történetek". Amaz egészen, ebből: A világ teremtésétől a Birákig.

Magyar nyelv. Heti 4 órán. T. k. Nagy László: „Nyelvtani gyakorló könyv I. k." és Gáspár János: „Magyar olvasókönyv III. k. A beszédrészek, egyszerű és összevont, tő és bővített mondatok ismertetése. Tárgy, jelzők. Hely, idő, mód, ok, czél, eredmény, részes és eszköz határozók. Az olvasó könyvből az összes versek, elemzés és az elolvasottak elbeszélése. Házi és kéthetenként zárt írásbeli dolgozatok az eltanultak alapján.

Földrajz. Heti 2 órán T. k. Herczeg Sándor: „A földrajz elemei." A szülők, család, község, járás, megye és ország s egyes általánosabb földrajzi fogalmak megismerése után Erdély-Magyarország s a hozzá kapcsolt részek és az osztrák császárság főbb vonásokban.

Természetrajz. Heti 3 órán. T. k. Buza János: „Természetrajz." Emlősök, madarak, hüllők, kétéltűek, halak, rovarok, patkányok, rákok, puhányok, férgek, tüskebőrüek, virág és ős állatok.

Számtan. Heti 3 órán. Brassai Sámuel: „Számító Socrates" alapján fejben összeadás, kivonás, szorzás és osztási műveletek egész és törtszámokkal. A négy alapművelet egész számokkal táblán. Házi feladványok és a II. időszakban két hetenként zárt írásbeli dolgozat.

Rajz. Heti 1 órán. Kozma és Felméri rajztáblái alapján.

Írás. Heti 1 órán. Szépirási gyakorlatok.

Ének. Heti 2 órán.

4. osztály.

Osztálytanító: *Benczédi Ferencz.*

Vallástan. Heti 2 órán. T. k. Simén Domokos; Szenttörténetek. Ó-szövetség. Új-szövetség s a vallásjavítás és az unitárizmus rövid ismertetése.

Magyar nyelv. Heti 4 órán. Deme Károly: Nyelvtani gyakorlókönyv a népiskolák IV. osztálya számára czímű tankönyv

alapján a származékszóról s ezek képzőiről. Egyszerű és összetett mondatok s ezek közűl különösen azok, melyek fő- és mellék-, továbbá mellérendelt mondatokból vannak alkotva. A rendes és rendhagyó igék tárgyatlan ragozása a különböző módokban; a módok és idők ismertető jegyei. A Gáspár-Kovácsi-féle olvasókönyvből szó- és mondattani elemzés. Nehány vers és olvasmány. A tanultakból írásbeli dolgozat.

Földrajz. Heti 3 órán. T. k. Herczeg S. Földrajza. Erdély folyói, városai és hegyei s ezek nevezetességeinek ismertetése. Erdély térképének lerajzolása.

Természetrajz. Heti 3 órán. T. k. Buza János: Természetrajz. A növény- és ásványtani rész ismertetése.

Számtan. Heti 4 órán. T. k. Brassai: Számitó Socrates. A 4 számtani alapművelet gyakorlása fejben, és írásban egész számokkal és tizedes törtekkel.

Rajz. Heti 2 órán. Frőbel- és Hermes-féle minták után.

Írás. Heti 1 órán. Minták után és üteny szerint.

Ének. Heti 2 órán.

XIV.

A tanterv táblázatos áttekintése.

Tantárgyak	Osztályonként heti óra szám				
	1.	2.	3.	4.	Együtt
Vallástan	2	3	3	2	10
Beszéd- és ért. gyakorlat	3	4	—	—	7
Magyar nyelv	—	4	4	4	12
Földrajz	—	—	2	3	5
Természetrajz	—	3	3	3	9
Számtan	3	3	3	3	12
Írva-olvasás	6	—	—	—	6
Írás	1	1	1	1	4
Rajz	1	1	1	1	4
Ének	—	—	2	2	4
Összesen	16	19	19	19	73

Első osztály.

Osztálytanító: **Inczefi Samu.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Olvasás	Értelem gy.	Számtan	Sz. kézi rajz	Szépírás	Magaviselet	*Megjegyzés*
	Aranyosi György unitárius	2	3	2	2	2	2	1	
	Gräf Lajos ág. ev.	1	1	2	1	1	1	1	jutalmat nyert
	Goldmann Manó izr.	2	1	1	2	2	2	1	
	Grűn Jenő izr.	2	3	3	1	2	2	1	
5	Klein Elemér r. kath.	2	1	2	3	3	3		
	Kovács Lajos unitárius	1	2	2	2	3	3	1	
	Major Sándor ev. ref.	2	2	2	2	3	2	1	
	Müller Gyula unitárius	1	1	1	1	1	1	1	jutalmat nyert
	Pollák István izr.	1	1	1	2	2	1	1	
10	Sárosi István ev. ref.	2	1	2	2	2	1	1	
	Simon István ev. ref.	2	2	1	3	3	3	1	
	Szigethy Árpád unitárius	2	2	1	1	2	1	1	
	Veress Géza "	1	1	1	1	1	1	1	jutalmat nyert
	Weis Ákos izr.	1	1	1	1	3	2	1	
15	Weis Andor izr.	1	1	1	1	1	3	1	jutalmat nyert

Második osztály.

Osztálytanító: **Inczefi Samú,**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Sz. kézi rajz	Szépírás	Magaviselet	Megjegyzés
	Bornemiszsa Sándor ev. ref.	2	2	2	2	2	2	3	1	
	Fogarasi Károly ev. ref.	2	2	2	2	2	1	2	1	
	Gyulay Tibor unitárius	1	1	1	1	1	1	1	1	jutalmat nyert
	Krizsik József r. kath.	1	1	1	1	2	2	2	1	
5	Kereső Ferencz unitár.	2	2	2	2	2	1	1	1	
	Kohn Ákos izr.	1	2	1	2	1	1	2	1	
	Kohn Ferencz izr.	1	2	1	2	2	2	2	1	
	Lusztig Dezső „	2	2	3	2	2	2	2	1	
	Lusztig Ernő „	3	3	3	2	2	3	3	1	
10	Marinka Béla r. kath.	2	2	3	2	3	2	1	1	
	Peller Béla izr.	1	1	2	1	1	2	2	1	
	Peller Lajos izr.	1	1	2	1	2	2	1	1	
	Rivnák János ev. ref.	3	3	2	3	3	3	3	2	
	Vagyas Ferencz unitár.	2	2	2	2	2	1	1	1	
15	Váradi Sándor „	2	2	2	2	3	2	2	1	

Harmadik osztály.

Osztálytanító: **Nagy Lajos.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyarnyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Sz. kézi rajz	Szépírás	Ének	Magaviselet	*Megjegyzés*
	Abrudbányai Ede unitárius	1	1	1	1	1	2	2	—	1	jutalmat nyert
	Barabás Lajos ev. ref.	ki	u	ta	sit	ta	to	tt			
	Finta József unitárius	1	1	1	1	1	2	2	1	1	jutalmat nyert
	Grün Miklós izr.		3	3	2	3	3	3	3	2	
5	Krizsik Ferencz r. kat.	1	1	1	1	2	2	2	2	1	
	Koncz Rudolf unitár.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	jutalmat nyert
	Lichtman Jenő izr.		1	1	1	2	2	2	1	1	
	Landesberg Gyula izr.		3	3	2	3	3	3	2	1	
	Mikó József unitárius	ki	m	a	ra	dt					
10	Müller Rezső „	1	1	1	1	2	1	2	1	1	jutalmat nyert
	Nánoczky György „	2	3	3	2	3	3	3	3	1	
	Sándor István r. kath.		3	3	3	3	3	2	3	3	
	Sárosi Pál ev. ref.	1	1	2	2	3	3	3	3	1	
	Székely Miklós unitár.	ki	m	a	ra	dt					

Negyedik osztály.

Osvtálytanító: **Benczédi Ferencz.**

	A tanuló neve és vallása	Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Sz. kézi rajz	Szépirás	Ének	Magaviselet	Megjegyzés
	Antoni Lajos unitár.	1	2	2	2	2	2	3	2	1	
	Bodnár Béla r. kath.	3	2	2	1	2	1	1	2	1	
	Fekete Ferencz unitár.	3	3	3	3	3	2	2	3	3	
	Gazdag József r. kath.	—	1	1	1	1	3	3	2	2	
5	Grűn Sándor izr.	1	2	1	2	2	2	3	3	1	
	Inczefi Péter unitár.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	jutalmat nyert
	Kereső Lajos „	1	1	1	1	1	2	2	2	1	„ „
	Kornis István „	1	1	1	1	2	2	1	1	1	
	Molnár Béla „	1	1	2	2	2	2	2	2	1	
10	Murvai Árpád ism. unitárius	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	Nagy Lajos unitárius	k	i	m	a	r	a	d	t		
	Nagy László r. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	jutalmat nyert
	Oborzil Gyula unitár.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	„ „
	Simon Jenő unitárius	1	2	2	2	2	3	3	2	1	
15	Soós Vilmos „	k	i	m	a	r	a	d	t		
	Sipos Lajos ev. ref.	1	1	1	1	2	1	2	1	1	
	Nikora Lőrincz g. kath.	1	1	1	1	2	2	1	1	1	jutalmat nyert
	Váradi József unitár.	2	2	3	3	3	1	1	3	1	
	Veress Gábor „	1	1	1	1	1	2	1	1	1	jutalmat nyert

XXIII.

A jövő tanévre vonatkozó értesítés.

1. A jövő 1895—96-ik tanévre a tanulók fölvétele szeptember hó 1. 2. és 3. napjain d. e. 8—12 óráig fog eszközöltetni; a javító, pót és fölvételi vizsgálatok augusztus hó 30. és 31-ik napjain tartatnak.

Szept. hó 3-án túl csak az esetben vehető fel tanuló, ha a késedelem okát hitelesen tudja igazolni; 10-én túl csak az iskolai igazgatóság és 15-én túl csak a mélt. és főt. E. K. Tanács adhat engedélyt a fölvételre.

2. Javító- és pótló vizsgálatért az igazgatósághoz oly tanuló folyamodhatik, ki az előbbi évben ezen iskolába járt és csak egy kötelezett tárgyból kapott elégtelen jegyet. Az, ki egy tárgyból elégtelen, de magaviselete kevésbbé szabályszerű vagy rossz, továbbá a ki két tárgyból elégtelen, javításra engedélyért a mélt. és főt. E. K. Tanácshoz folyamodhatik. A folyamodványokat legkésőbb julius 31-ig az isk. igazgatósághoz kell benyujtani. A ki folyamodványát a kitűzött időig be nem adja, azt javító vizsgálatra bocsátani nem lehet. A szeptemberben tartandó javító érettségi vizsgálatra aug. 29-ig kötelesek az illetők az igazgatónál jelentkezni s egyuttal az előző évben kapott érettségi bizonyitványukat beadni.

3. A gymn. I. osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik 9-ik élet évüket már betöltötték, 12 évnél nem idősebbek s az elemi iskola 4-ik osztályát jó eredménynyel végezték; e minőségüket keresztlevéllel vagy születési bizonyitványnyal és iskolai bizonyítványokkal kell igazolniok. — Az 1887. évi XXII. törvényczikk értelmében nyilvános és magániskolába nem vehető fel az oly növendék, ki nem igazolja, hogy élete 12-ik évéig újra oltatott, vagy azt, hogy öt éven belül sikeresen beoltatott, vagy hogy valóságos himlőt állott ki.

A mely tanuló mindezeket a bizonyítványokat föl nem mutatja, az beíratásra nem számíthat.

4. A fölvételre való jelentkezéskor minden tanuló köteles iskolai bizonyítványát bemutatni, és az iskolai díjakat befizetni.

5, A gymn. V. osztályába lépő tanuló szülője vagy gyámja a beirásnál köteles kijelenteni, hogy fia, illetőleg gyámoltja a görögnyelvet tanulja-e, vagy az azt pótló tantárgyakat.

Oly tanuló, ki már egy vagy több osztályban görög nyelvet tanult, átléphet a görögpótló tanfolyamba, ha e tanfolyam végzett tananyagából fölvételi vizsgálatot tesz, viszont a görögnyelv és irodalomból tartozik vizsgálatot tenni az oly tanuló, ki már egy vagy több éven át a pótló tantárgyakat tanulta.

8. A fölvételre minden tanuló atyja, anyja vagy gyámja kiséretében tartozik jelentkezni. Vidéki szülők vagy gyámok, beiratáskor kötelesek bejelenteni, hogy fiokat, illetőleg gyámoltjukat hol és kinél fogják elhelyezni, kire fogják a házi felügyelet és nevelés gondjait bízni.

Az alapos kifogás alá eső szállás megváltoztatását követelni az igazgatónak jogában áll.

A fölvételre a tanulók előbb az igazgatónál, azután az illető osztályfőnöknél jelentkeznek, a ki a beiráshoz tartozó egyéb teendőket végzi,

9. Azon tanulók, kik az iskolában benlakást óhajtanak nyerni, kötelesek (kivétel nélkűl) ezen óhajukat legkésőbb aug. 15-ig az igazgatónak bejelenteni. A ki ezt tenni elmulasztja, fölvételre csak azon esetben számithat, ha a jelentkezett tanulók elhelyezése után marad fönn hely.

10. Az iskolai díjak a beíratáskor befizetendők. Szegénysorsú unitárius vallású jó tanulók az isk. díjak elengedéséért szegénységi bizonyítványnyal ellátott folyamodványaikat a beiratáskor adják be, de a díjakat felerészben előre kötelesek befizetni.

11. Az össztöndíjakért a folyamodványok, szegénységi bizonyítványnyal ellátva, szept. hó 15-ig adandók be az isk. főnökhöz. Egyidejűleg tudomására hozatik az érdeklődőknek, hogy a kamatlábnak 5 %-ről 4½ %-re történt leszállítása következtében az 1895—96-ik tanévben az ösztöndíjak kisebbek lesznek, mégpedig havi 2 frt 50 kr. helyett 2 frt 25 kr. s. i. t.

XXIV.

Kimútatás

a különböző czímeken fizetendő iskolai díjakról.

I. Beiratási díj:

E czímen minden al- és felosztályú nyilvános vagy magán unitárius vallású tanuló 1 frtot, nem unitárius vallású 2 frtot fizet.

II. Iskolai szükség:

E czímen minden al- és felosztályú nyilvános vagy magán tanuló valláskülönbség nélkül 2 frtot fizet.

III. Tandíj czímen fizet:

a) Unitárius vallású nyilvános vagy magán tanuló 5 frtot,

b) Nem unitárius vallású nyilvános vagy magán tanuló 10 frtot;

c) elemi osztályú unitárius vallású nyilvános vagy magán tanuló 2 frt 50 krt.

d) elemi osztályú nem unitárius vallású nyilvános vagy magán tanuló 5 frtot.

IV. Kórház díj czímen:

Minden tanuló beiratáskor 1 frtot, következő években pedig 20 krt fizet.

V. Ágyhely díj czímen:

a) Unitárius tanuló:

I.	osztályú	szobában	nagy	ágyért	6 frtot,	kis ágyért	80 krt.
II.	„	„	„	„	5 frtot	„ „	40 krt.
III.	„	„	„	„	4 frtot	„ „	20 krt.

c) Nem unitárius tanuló:

I. osztályú	nagy	ágyhelyért	12 frtot,	kis	ágyért	1 frt.
II.	„	„	„ 10	„	„	„ 80 kr.
III.	„	„	„ 8	„	„	„ 40 kr.

VI. Ágyhasználat czimen minden tanuló vallásközlönbség nélkül:

a) nagy ágyért 1 fiókkal 3 frtot, két fiókkal 4 frtot.
b) kis „ 1 „ 1 frt 50 krt. fizet.

VII. Tanári nyugdij alapra minden tanuló 3 frtot.

VIII. Biyonyitványra és értesitőre minden tanuló 1 frtot fizet.

IX. Szobaszükség, fapénz czímen:

a) benlakó tanulók . . . . 6 frtot
b) feljáró „ . . . . 4 frt 50 krt.

X. Könyvtári díjba:

VI—VIII. oszt. tanuló egssz évre 2 frtot,
I—V. oszt. tanuló egész évre 50 krt fizet.

XXV.

Az 1895—96-ik tanévben használandó tankönyvek jegyzéke.

A főgymnasiumban:

I. osztály.

Nagy Péter: Ó szövettségi történetek 40
Szinnyei József: Magyarnyelvtan I. r. 80
„ „ Magyar olvasó könyv I. r. . . . . . 1·10
Schultz Dávid: Latinnyelvtan . . . . 1·20
„ „ Gyakorlókönyv . . . . 1·20
Visontay-Borbás: Egyetemes Földírat I. r. 90
Mauritz Rezső: Közönséges számtan . . . . 1·20
Mendlik-Schmidt: Rajzoló Geometria I. r. . . 1·20

II. osztály.

Nagy Péter: Uj szövetségi történetek	. . . . . .	50
Szinnyei József: Magyarnyelvtan II. r.	. . . . . .	60
„ „ Magyarolvasó könyv II. r.	. . . . .	1·10
Schultz Dávid: Latinnyelvtan	. . . .	1·20
„ „ Gyakorlókönyv	. . . .	1·20
Visontay-Borbás: Egyetemes Földrajz II. r.	. . . . .	90
Mauritz Rezső: Közönséges számtan	. . . .	1·20
Mendlik-Schmidt: Rajzoló Geometria I.	. . . . . .	1·20

III. osztály.

Ferencz József: Unitárius káté	. . . .	40
Szinnyei József. Rendszeres Magyarnyelvtan	. . .	1·40
„ „ Magyarolvasó könyv III. r.	. . .	1·40
Schultz-Dávid: Latinnyelvtan	. . . .	1·20
„ „ Gyakorlókönyv	. . . .	1·20
Gál és Helmár: Magyarország története és az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza		80
Dr. Schmidt Ágoston: Természettani földrajz	. . .	80
Hofmann Mór: Németnyelvtan és olvasókönyv I. r.	.	60
Mauritz Rezső: Közönséges számtan	. . . .	1·20
Mendlik-Schmidt: Rajzoló Geometria II.	. . . . . .	1·20

IV. osztály.

Ferencz József: Unitárius káté	. . . .	40
Négyesy László: Stilisztika I. r.	. . . .	1·20
Lehr Albert: Arany „Toldija" magyarázattal	. . .	1. –
Schultz Dávid: Latinnyelvtan	. . . .	1·20
„ „ Gyakorlókönyv	. . . .	1·20
Dávid István: Latin olvasókönyv	. . . .	1·—
Hofmann Mór: Németnyelvtan és olvasó könyv II. r.		80
Gáspár-Kovácsi: Magyarolvasó könyv II. r.	. . . . .	80
Ribáry Ferencz: Világtörténelem I. r.	. . . .	80
Kriesch-Koch: Ásványtan	. . . .	1·60

Grünwald Miksa: Algebra . . . . 2.—
Mendlik-Schmidt: Rajzoló Geometria II. . . . . . . 1·20

V. osztály.

Névy László: Stilisztika II. r. . . . . 1·20
Dávid István: Tit. L-vii ab urbe condita libri Vol. I. . 80
Dávid Pozder: Latin stilus gyakorlatok I. . . . . . 1·—
Dr. Maywald: Görög nyelvtan . . . . 1·40
Herder: Der Cid. Magy. Dr. Hoffmann 50
Harrach J. Németolvasó könyv III. kötet . . . . . 1·—
Dr. Szamosi: Görög olvasó könyv . . . . 1.—
Dr. Ribáry: Egyetemes történelem I. 80
Simonkay: Növénytan és növényhatározó . 1·20 és 1·—
Grünwald Miksa: Algebra . . . . 2·—
Mocnik Wagner: Geometria V. kiad. . . . . 2·40
**Schill Salamon:* Görög régiségtan . . . . 1·40
**Dr. Jancsó Benedek:* Magyar irod. olvasmányok I. köt. 1·20

VI. osztály.

Ferencz József: Hittan 60
Névy László: Rhetorika . . . . 1·20
C. Sallustius Cr. Bellum Catilinae et bell. Jugurthin.
Ed. Petz 40
Vergilius: Aeneis Ed. Némethy . . . . 1·—
Cicero: Orationes Selectae XIII. Ed. Dávid 80
Cserny-Dávid: Stilus gyakorlatok II. r. . . . . . . 1·20
Dr. Maywald: Görög nyelvtan . . . . 1·40
Schenkl: Chrestamathía . . . . 1·50
Heinrich G. Német balladák és románczok I. r. II. kiadás 1·40
Harrach J. Németolvasó könyv IV. köt. . . . . . 1·40
Dr Ribáry: Egyetemes történelem II. r. 80
Kriecsh: Állattan . . . . 1·60
Mocnik-Schmidt: Algebra . . . . 1·40
Mocnik-Wagner: Geometria V. kiad . . . . 2·40
Dr. Lutter: öt számjegyű logar táblák . . . . . . 1·20
**Schill Salamon:* Görög régiségtan . . . . 1·20
**Jancsó Benedek:* Magyar irod. olvasmányok II. kt. 1·—

VII. osztály.

Pálffy J. Egyház történelem	90
Riedl Frigyes: Poetika	1·40
Vergilius: Aeneis. Ed Némethy	80
Plautus: Trinummus. Magy. Gerevich G.	70
Cicero: Orationes Selectae. Ed. Dávid	80
Cserny-Dávid: Stilus Gyakorlatok III. r.	1.20
Homer: Ilias és Odysseia	47
Goethe: Hermann u. Dorothea. Magy. Dr. Harrach .	30
Harrach: Németolvasó könyv IV. köt	1·40
Scholtz Albert: Politikai földrajz	1·20
Fodor: Közegészségtan	1·20
Dr. Abt: Természettan	3·—
Mocnik-Schmidt: Algebra	1·40
Mocnik-Wagner: Geometria V. kiad.	2·40
**Schill Salamon*: Görög irod. történet	1·40
**Dr. Fodor László*: Ábrázoló geometria	1.—
**Jancsó Benedek*: Magyar irod. olvasmányok III. . .	1·—
Dr. Lutter: Öt számjegyű logartáblák	1·20

VIII. osztály.

Ferencz József: Unitárius egyh. történet	60
Dr. Horváth Cyrill: Magyar irod. történet	2·80
Cicero: Laelius de amicitia. Heinrich	60
Tacitus: Szemelvények. Magy. Dr. Gyomlay . . .	1·20
Horatius: Carmina. Ed. Pozder	80
Cserny-Dávid: Stilus gyakorlatok III. r.	1.20
Platonis: Apologia Socratis	80
Goethe: Egmont. Dr. Bauer S.	60
Ergänzungsheft zur deutschen Schrachschule . . .	25
Dr. Ribáry: Magyarok oknyomozó történelme . . .	2.—
Dr, Sárfty Aladár: Lélektan és logika	1·—
Mocnik-Schmidt: Algebra	1.40
Mocnik-Wagner: Geometria	2·40
Dr. Abt: Természettan	3·—

**Schill Salamon*: Görög irod. történet . . . . 1·40
**Jancsó Benedek*: Magyar irod. olvasmányok IV. kt. . 1·40
**Dr. Fodor László*: Ábrázoló geometria . . . . 1·—

A *-gal jelzett tankönyvek a görög pótló tanfolyamon használtatnak.

Az elemi iskolában.

1. osztály.

Komáromi Lakits: ABC könyv 20
Koczkás palatábla 20

2-ik osztály.

Boros György: Jó gyermek könyve 20
Nagy László: Magyar nyelvtan 28
Gáspár-Kovácsy: Magyar olvasókönyv 24
Brassai: Számító Socrates 80
Pánczél F.: Honi házi állatok 16
: Honi vad állatok 30

3-ik osztály.

Kriza: Keresztény vallás elemei 15
Nagy László: Magyar nyelvtan III. 20
Gáspár-Kovácsi: Magyar olvasókönyv III. 24
Herczeg: Földrajz, legújabb kiadás 34
Brassai: Számító Socrates 80

4-ik osztály.

Simén: Szenttörténetek 20
Nagy László: Magyar nyelvtan IV. 20
Gáspár-Kovácsi: Magyar olvasó IV. 30
Búza: Természetrajz 34
Vargyas E.: Földrajz III. IV. oszt. számára 16
Brassai: Számító Socrates 80

Kolozsvár, 1895 junius hó.

Boros Sándor,
igazgató.

TARTALOM.